

ZATWIERDZAM

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
/-/ prof. dr hab. Piotr Gliński

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Sprawozdanie z realizacji Programu w 2021 r.,
według stanu na dzień 31 stycznia 2022 r.

Materiał przygotowany przez Departament Mecenatu Państwa MKiDN,
na podstawie danych otrzymanych od Operatorów Priorytetów NPRCz 2.0

Warszawa, kwiecień 2022 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
1. Informacje podstawowe.	4
2. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025.....	4
3. Dokumenty i rozwiązania przyjęte na potrzeby wdrażania Programu.....	8
II. PODSUMOWANIE WDRAŻANIA NPRCz 2.0 W 2021 ROKU	13
1. Główne wnioski i ustalenia.	13
2. Informacja o wykonaniu planu finansowego Programu.	23
3. Informacja o wykonaniu wskaźników Programu.	26
III. SPRAWOZDANIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2021 ROK	38
1. Priorytet 1 - Poprawa oferty bibliotek publicznych.....	38
2. Priorytet 2 - Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych	47
3. Priorytet 3 - Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych	52
4. Priorytet 4 - Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa	64
5. Ewaluacja i Monitoring NPRCz 2.0	70
6. Obsługa Priorytetów NPRCz 2.0	75
IV. WYKAZ SKRÓTÓW	84
IV. STRESZCZENIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2021 ROK PODAWANE DO WIADOMOŚCI PUBLICZNEJ	85

Spis Tabel

Tabela 1 Wykaz zawartych umów celowych w na potrzeby wdrażania NPRCz.....	10
Tabela 2 Informacja o wykonaniu planu finansowego NPRCz za 2021 r. - stan na dzień 31.01.2022 ...	23
Tabela 3 Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2021 r.	30
Tabela 4 Szczegółowe zestawienie wskaźników monitorowanych NPRCz 2.0 za 2021 r.	35
Tabela 5 Liczba nowości wydawniczych zakupionych przez placówek wychowania przedszkolnego (ogółem)- w podziale na województwa.....	54
Tabela 6 Liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0.	55
Tabela 7 Liczba szkół ogółem, które wzięły udział w programie	57
Tabela 8 Liczba zakupionych książek do biblioteki szkolnych i pedagogicznych w ramach Kierunku interwencji 3.2. (ogółem)	58
Tabela 9 Liczba i wartość umów w podziale na województwa.....	64
Tabela 10 Postęp finansowy realizacji zadań związanych z ewaluacją i monitoringiem Programu	74
Tabela 11 Finansowanie kosztów przeznaczonych na obsługę Priorytetów w roku 2021	76
Tabela 12 Podział środków przyznanych w ramach działań związanych z obsługą Priorytetu 3.....	78

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba bibliotek, które w ramach dotacji i wkładu własnego zakupiły nowości wydawnicze w 2021.....	40
Wykres 2 Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z możliwości zakupu usługi zdalnego dostępu do nowości wydawniczych w ramach Kierunku interwencji 1.1 z podziałem na województwa	41
Wykres 3 Liczba podpisanych umów w ramach Kierunku interwencji 1.2	45
Wykres 4 Dofinansowane zadania w I naborze w ramach Kierunku interwencji 1.1 – w podziale na województwa	50
Wykres 5 Liczba placówek wychowania przedszkolnego (odziały przedszkolne i przedszkola), które skorzystały z dofinansowania w ramach Kierunku interwencji 3.1 – w podziale na województwa	54
Wykres 6 Liczb wszystkich uczniów ze szkół objętych Programem w stosunku do liczby uczniów korzystających z zakupionych nowości wydawniczych do bibliotek szkolnych	61

I. WPROWADZENIE.

1. Informacje podstawowe.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 [NPRCz 2.0] jest programem wieloletnim, w rozumieniu art. 136 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305) i jednocześnie programem rozwoju, zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.).

NPRCz 2.0¹ został przyjęty uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” (RM-06111-64-21)².

Program realizuje Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, we współpracy z Ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania.

Realizację Programu koordynuje oraz sprawuje nad nią nadzór minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, który odpowiada za realizację Priorytetu 1, 2 i 4 NPRCz 2.0 za pośrednictwem:

- 1.1. Biblioteki Narodowej w Priorytecie 1 – instytucji kultury prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz.1479),
- 1.2. Instytutu Książki w Krakowie w Priorytecie 2 – instytucji kultury prowadzonej na podstawie zarządzenia nr 34 Ministra Kultury z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie utworzenia Instytutu Książki (Dz. Urz. Min. Kult. poz. 53, Dz. Urz. Min. Kult. i Dziedz. Nar. z 2008 r. poz. 64, z 2010 r. poz. 9, z 2011 r. poz. 49, z 2014 r. poz. 24 oraz z 2018 r. poz. 54),
- 1.3. Narodowego Centrum Kultury w Priorytecie 4 – instytucji kultury prowadzonej na podstawie zarządzenia nr 7 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 marca 2006 r. w sprawie podziału państwowej instytucji kultury Instytutu im. Adama Mickiewicza i utworzenia państwowej instytucji kultury – Instytutu Adama Mickiewicza oraz państwowej instytucji kultury – Narodowego Centrum Kultury (Dz. Urz. Min. Kult. i Dziedz. Nar. poz. 14 oraz z 2014 r. poz. 48);

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania odpowiada za realizację Priorytetu 3.

2. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025.

Zgodnie z przyjętymi założeniami Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 ma tworzyć warunki dla realizacji działań proczytelniczych na poziomie społeczności lokalnych. Pośrednio program powinien zmniejszać obawy dorosłych przed kształceniem ustawicznym. Istotnym elementem Programu jest wzmacnianie kompetencji czytelniczych dzieci i młodzieży, które wpływają na sukces uczniów w szkole, a w późniejszym życiu pozwalają pokonywać ograniczenia i trudności związane z mniej sprzyjającym środowiskiem społecznym.

¹ Uchwała RM oraz załącznik są dostępne na stronie internetowej MKiDN, pod adresem: <https://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/programy-wieloletnie/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-2-0-na-lata-2021-2025.php> (dostęp z dnia 21.04.2022 r.)

² Komunikat Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 15 czerwca 2021 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego "Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025" (M.P. 2021 poz. 566).

Grupą odbiorców docelowych NPRCz 2.0 są czytelnicy i użytkownicy wszystkich typów bibliotek publicznych z całego kraju, a także dzieci, młodzież i osoby dorosłe korzystające z bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz dzieci z placówek wychowania przedszkolnego.

Opisane powyżej założenia znajdują odzwierciedlenie w wyznaczonym celu głównym i celach szczegółowych Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 oraz w strukturze przyjętej dla NPRCz 2.0, która zakłada podział Programu na Priorytety, w obrębie których wyodrębniono Kierunki interwencji. Dodatkowo w każdym roku realizacji Programu zaplanowano działania związane z ewaluacją i monitoringiem NPRCz 2.0.

2.1. Cele Programu wyznaczone na lata 2021-2025:

2.1.1. Cel główny: Wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek do 2025 r.

2.1.1.1. Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów.

2.1.1.2. Cel szczegółowy 2: Poprawa atrakcyjności bibliotek publicznych, poprzez inwestycje w ich infrastrukturę.

2.1.1.3. Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie potencjału przedszkoli, bibliotek szkolnych i pedagogicznych poprzez wzrost atrakcyjności ich zbiorów.

2.1.1.4. Cel szczegółowy 4: Rozwijanie funkcjonalności bibliotek publicznych, jako instytucji działających na rzecz włączenia społecznego oraz promocja NPRCz 2.0.

2.2. Priorytety i Kierunki interwencji NPRCz 2.0, uzasadnienie zakresu realizowanych działań.

2.2.1. Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych.

Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

W odniesieniu do Priorytetu 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych*, przyjęto, iż przy obecnych trendach czytelnictwa systematyczne aktualizowanie księgozbioru jest warunkiem utrzymania w bibliotekach osób obecnie z nich korzystających oraz pozyskania nowych czytelników. Jednocześnie, za równie kluczową uznano budowę zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek.

2.2.1.1. W ramach Kierunku interwencji 1.1. *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*, dla którego regulamin został zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 6 lipca 2021 r., o dofinansowanie ww. zakupów mogą ubiegać się biblioteki publiczne zlokalizowane na terenie całego kraju. Jednocześnie wprowadzono zróżnicowanie wielkości udzielanego dofinansowania z uwagi na zamożność gminy³. Wymagana minimalna wielkość wkładu własnego wnioskodawcy wynosi:

- dla wnioskodawców zaliczonych do I grupy: 50%⁴,
- dla wnioskodawców zaliczonych do II grupy: 65%⁵,
- dla wnioskodawców zaliczonych do III grupy: 80%⁶.

³ Wysokość wkładów własnych w edycji NPRCz 2.0. na lata 2021-2025 jest taka sama, jak w 2020 roku, w edycji Programu na lata 2016-2020.

⁴ Do I grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G do 60% wskaźnika Gg.

⁵ Do II grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G powyżej 60%, ale nie więcej niż 100% wskaźnika Gg.

⁶ Do III grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G powyżej 100% wskaźnika Gg.

2.2.1.2. Odrębne zagadnienie, na które odpowiedź daje Kierunek Interwencji 1.2. *Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek*, stanowi kwestia nadmiernego zróżnicowania systemów bibliotecznych w bibliotekach publicznych w Polsce. Różnice te wpływają negatywnie na efektywność działania bibliotek i ich postrzeganie przez czytelników. W zakresie Kierunku 1.2. wkład własny nie jest wymagany od beneficjentów.

Docelowo, w 2025 r. zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek w będzie obejmował 500 bibliotek: 4 zintegrowane przed 2021 r. oraz 496 przyłączonych w latach 2021-2025: 16 dużych bibliotek publicznych i innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek, jak również w bibliotekach publicznych woj. świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego.

2.2.2. Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych.
Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025,

Priorytet 2 *Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych* służy dostosowaniu bazy infrastrukturalnej gminnych bibliotek publicznych do współczesnych standardów obiektów użyteczności publicznej; stworzeniu warunków lokalowo-technicznych do rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców, w tym służących podnoszeniu ich kompetencji czytelniczych; zwiększeniu poziomu atrakcyjności świadczonych usług bibliotecznych, w szczególności poprzez odpowiednią aranżację przestrzeni i wyposażenie bibliotek. Wnioskodawcy mogą otrzymać na realizację zadań dofinansowania w przedziale od 500 000 zł do 2 250 000 zł.

2.2.2.1. Regulaminu konkursu w ramach Kierunku interwencji 2.1. *Infrastruktura bibliotek 2021-2025* został zatwierdzony 23 czerwca 2021 r. O dofinansowanie w tym kierunku interwencji, mogą ubiegać się biblioteki publiczne zlokalizowane w:

- gminach wiejskich,
- miejsko-wiejskich,
- miastach do 100 tys. mieszkańców.

Dodatkowo wprowadzono progi wymaganego wkładu własnego, w stosunku do wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, zwanego dalej "wskaźnikiem G", do wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich gmin, zwanego dalej "wskaźnikiem Gg", publikowanych przez Ministerstwo Finansów. Wymagana minimalna wielkość wkładu własnego wnioskodawcy wynosi:

- dla wnioskodawców zaliczonych do I grupy: 15% kosztów całkowitych zadania⁷,
- dla wnioskodawców zaliczonych do II grupy: 25% kosztów całkowitych zadania⁸,
- dla wnioskodawców zaliczonych do III grupy: 35% kosztów całkowitych zadania⁹.

2.2.3. Priorytet 3: Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego.

⁷ Do I grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G do 60% wskaźnika Gg.

⁸ Do II grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G powyżej 60%, ale nie więcej niż 100% wskaźnika Gg.

⁹ Do III grupy zalicza się wnioskodawców z gmin o wartości wskaźnika G powyżej 100% wskaźnika Gg.

Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Realizacja zadań Priorytetu 3 *Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych*, opiera się na wdrażaniu dwóch, komplementarnych Kierunków interwencji, dla których dodatkową podstawę prawną¹⁰ stanowi *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025"* (Dz.U. 2021 poz. 1675).

- 2.2.3.1. W ramach Kierunku interwencji 3.1. *Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego*, Wnioskodawcy (tj. organy prowadzące) mogą otrzymać dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3–6 lat, w tym książek opublikowanych drukiem lub na innym nośniku. Wspierana jest także realizacja działań promujących czytelnictwo, w tym: zakup nagród książkowych dla dzieci, organizacja spotkań autorskich, wystaw, konkursów.

Wymagany jest wkład własny beneficjentów w wysokości 20%. Wysokość wsparcia finansowego zależy od liczby dzieci w danej placówce wychowania przedszkolnego¹¹.

- 2.2.3.2. W ramach Kierunku interwencji 3.2. *Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych*, Wnioskodawcy (tj. organy prowadzące) mogą otrzymać dofinansowanie na zakup nowości wydawniczych książek niebędących podręcznikami oraz elementów wyposażenia (na kwotę nie większą niż 50% otrzymanego wsparcia, jak np. sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz czytników e-booków, ramach budżetu środków bieżących). Wspierana jest także realizacja działań promujących czytelnictwo, w tym: zakup nagród książkowych dla uczniów szkół biorących udział w akcjach promujących czytelnictwo, organizacja spotkań autorskich, wystaw, konkursów.

Wymagany jest wkład własny beneficjentów w wysokości 20%. Wysokość wsparcia finansowego zależy od liczby uczniów w szkole¹².

- 2.2.4. Priorytet 4: Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.

Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność,
Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

W zakresie Priorytetu 4, będącego nowym komponentem Programu otrzymane środki finansowe będą mogły być przeznaczone na:

¹⁰ Zgodnie z art. 90u ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 oraz z 2021 r. poz. 4 i 1237)

¹¹ Wysokość maksymalnego wsparcia finansowego wynosi: a) dla placówek do których uczęszcza do 25 dzieci – 1 500 zł, b) dla placówek do których uczęszcza do 75 dzieci – 2 500 zł, c) dla placówek do których uczęszcza od 76 dzieci – 3 000 zł.

¹² 1) dla szkół i szkół w ORPEG, w których liczba uczniów wynosi do 70, z wyjątkiem szkół polskich – 3 000 zł; 2) dla szkół i szkół w ORPEG, w których liczba uczniów wynosi od 71 do 170, z wyjątkiem szkół polskich – 4 000 zł; 3) dla szkół i szkół w ORPEG, w których liczba uczniów wynosi więcej niż 170, z wyjątkiem szkół polskich – 12 000 zł; 4) dla bibliotek pedagogicznych – 3 000 zł; 5) dla szkół polskich, w których liczba uczniów wynosi: a) do 70 – 2 500 zł, b) od 71 do 170 – 3 000 zł, c) więcej niż 170 – 4 500 zł.

2.2.4.1. W ramach Kierunku interwencji 4.1. *Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka / Lokalność / Inicjatywy / Społeczność / Kooperacja / Oddolność* dofinansowania skierowane do bibliotek publicznych, które mają służyć realizacji projektów edukacyjno-animacyjnych. Istotnym elementem współpracy będzie podnoszenie kompetencji pracowników bibliotek (związanych z rozpoznawaniem potrzeb lokalnych społeczności) oraz wzmacnianie partnerstw lokalnych na rzecz rozwoju czytelnictwa.

Wymagany jest wkład własny beneficjentów w wysokości 10%. Wnioskodawcy mogą otrzymać na realizację zadań dofinansowania w przedziale od 50 000 zł do 70 000 zł rocznie. O dofinansowanie w Kierunku interwencji 4.1., mogą ubiegać się biblioteki publiczne zlokalizowane w:

- w gminach wiejskich,
- gminach miejsko-wiejskich,
- gminach miejskich (w tym w miastach na prawach powiatu) do 100 tys. mieszkańców.

2.2.4.2. W ramach Kierunku interwencji 4.2. *Kampania społeczno-informacyjna* będzie prowadzona kampania w dwóch obszarach: promocyjno-informacyjnym oraz społeczno-wizerunkowym.

Działania promocyjno-informacyjne odnoszą się do czterech priorytetów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025. W szczególności obejmują następujące zagadnienia: przygotowanie jednolitej identyfikacji wizualnej dla programu wieloletniego, wspólnego brandingu dla wszystkich działań realizowanych w ramach Programu oraz realizacji gadżetów.

Działania społeczno-wizerunkowe zakładają realizację kampanii społeczno-edukacyjnej skoncentrowanej wokół biblioteki, której celem będą:

- zmiana nastawienia wobec czytelnictwa, literatury oraz korzystania z bibliotek w określonych grupach docelowych;
- stworzenie narracji dotyczącej czytelnictwa, która pokaże ten obszar w oparciu o atrybuty o wysokim poziomie atrakcyjności dla określonych grup docelowych;
- stworzenie narracji, która przekona odbiorców, że czytanie książek i wizyta w bibliotece jest doskonałym sposobem spędzania czasu.

Celem kampanii jest także budowanie wizerunku NPRCz 2.0, jako kluczowego rządowego programu rozwijającego czytelnictwo w Polsce.

3. Dokumenty i rozwiązania przyjęte na potrzeby wdrażania Programu.

Wdrażanie wielowątkowego programu wieloletniego, jakim jest Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025, jest zadaniem złożonym. Dokumenty operacyjne, przyjęte na potrzeby realizacji Programu mają służyć przede wszystkim zabezpieczeniu synergii poszczególnych procesów i działań Programu (jak np. ujednoczenie istotnych rozwiązań w odniesieniu do konkursów, w przypadku gdy takie rozwiązanie ma zastosowanie przy wdrażaniu danego Kierunku interwencji). Jednocześnie, w szerszej perspektywie (np. dzięki wzmacnianiu przepływu informacji między Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0) rozwiązania wynikające z tych dokumentów mają przyczyniać się do osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych NPRCz 2.0.

3.1. Dokumenty przyjęte na potrzeby wdrażania Programu:

- 3.1.1. Rozporządzenie Rady Ministrów¹³ z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025" (Dz.U. 2021 poz. 1675¹⁴),
- 3.1.2. Zarządzenie Ministra Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu¹⁵ z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie wytycznych do wdrażania instrumentów wykonawczych dla Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 (Dz.Urz. MKDNIŚ poz. 53 i poz. 56¹⁶),
- 3.1.3. Porozumienie o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 zawarte w dniu 22 września 2021 r. pomiędzy Biblioteką Narodową, jako Administratorem 1, a Instytutem Książki, jako Administratorem 2, a Narodowym Centrum Kultury, jako Administratorem 3, a Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako Administratorem 4,
- 3.1.4. Porozumienie o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 zawarte w dniu 21 lutego 2022 r. pomiędzy między prof. dr hab. Piotrem Glińskim Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a dr hab. prof. KUL Przemysławem Czarnkiem Ministrem Edukacji i Nauki¹⁷,
- 3.1.5. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, zatwierdzony 14 lipca 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu¹⁸,
- 3.1.5.1. w 2021 r. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, był dwukrotnie aktualizowany:
 - pierwsza aktualizacja została przeprowadzona 12 października 2021 r.,
 - druga aktualizacja została przeprowadzona 23 listopada 2021 r.,
- 3.1.6. Regulamin konkursu w ramach Priorytetu 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych, zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu 6 lipca 2021 r.

¹³ Zgodnie z art. 90u ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 oraz z 2021 r. poz. 4 i 1237)

¹⁴ Por. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001675>

¹⁵ Z dniem 26 października 2021 r. zostało utworzone Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w drodze przekształcenia dotychczasowego Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dz.U. z 2021 r. poz. 1931).

¹⁶ Por. <https://bip.mkidn.gov.pl/pages/dzienniki-urzedowe/dzienniki-urzedowe-mkdnis/dziennik-urzedowy-2021.php#53>

¹⁷ Prace nad przygotowaniem i podpisaniem porozumienia o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 między MKiDN oraz MEiN były realizowane od października 2021 r. Z uwagi na rangę porozumienia w procesie sprawozdawania danych za 2021 r. dokument został ujęty w niniejszym zestawieniu, mimo iż jego przyjęcie przypada na I kwartał 2021 r.

¹⁸ Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w zakresie zatwierdzenia Planu Ewaluacji i Monitoringu zostały wskazane w treści NPRCz 2.0: „10. Środki na realizację zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji NPRCz 2.0. mogą być przyznawane Operatorom Priorytetu 1, Priorytetu 2 oraz Priorytetu 4 w formie dotacji celowych na podstawie Planu Ewaluacji i Monitoringu Programu, zaakceptowanego przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Plan Ewaluacji i Monitoringu Programu sporządza Jednostka Ewaluacji i Monitoringu Programu, w porozumieniu z właściwą komórką organizacyjną MKDNIŚ i w konsultacji z Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0. Środki wykazane w tabeli finansowej programu na 2025 r. w pozycji Monitoring i ewaluacja uwzględniają kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji NPRCz 2.0”, Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 168.

- 3.1.7. Regulamin konkursu w ramach Priorytetu 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu 6 września 2021 r.
- 3.1.8. Regulamin konkursu w ramach Kierunku interwencji 2.1. „Infrastruktura bibliotek 2021-2025”, Priorytet 2 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Operator Priorytetu – Instytut Książki w Krakowie, zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu 23 czerwca 2021 r.
- 3.1.9. Regulamin konkursu w ramach Kierunku interwencji 4.1. BLISKO – BIBLIOTEKA | LOKALNOŚĆ | INICJATYWY | SPOŁECZNOŚĆ | KOOPERACJA | ODDOLNOŚĆ Priorytet 4 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 Operator Priorytetu – Narodowe Centrum Kultury, zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu 30 czerwca 2021 r.
- 3.1.10. Plan Promocji NPRCz 2.0 na lata 2021 – 2025, zatwierdzony 25 sierpnia 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu¹⁹.
- 3.1.11. Wykaz umów celowych zawartych na potrzeby wdrażania NPRCz 2.0:

Tabela 1 Wykaz zawartych umów celowych w na potrzeby wdrażania NPRCz

lp.	Zakres NPRCz 2.0, którego dotyczy umowa	Przedmiot umowy	Nr umowy	Okres obowiązywania
1	Priorytet 1	Finansowanie kosztów obsługi Priorytetu 1 w ramach NPRCz. 2.0.	235/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
2	Priorytet 1 Kierunek interwencji 1.1	Dofinansowania dla bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków - Priorytet 1, Kierunek interwencji 1.1. w ramach NPRCz. 2.0.	271/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
3	Priorytet 1 Kierunek interwencji 1.2	Finansowanie kosztów utrzymania i wdrożenia systemu w latach 2021-2025 500 bibliotek zintegrowanych w systemie zarządzania zasobami bibliotecznymi – Priorytet 1, Kierunek interwencji 1.2. w ramach NPRCz. 2.0.	260/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
4	Priorytet 2	Finansowanie kosztów obsługi Priorytetu 2., w ramach PW NPRCz 2.0	236/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025

¹⁹ Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, do zatwierdzenia tego dokumentu wynikają wprost ze struktury NPRCz 2.0., zgodnie z którą Plan Promocji NPRCz 2.0 jest dokumentem wykonawczym dla Kierunku interwencji 4.2.: „Szczegółowe informacje dotyczące promocji NPRCz 2.0., realizowanym w ramach Kierunku interwencji 4.2. zostaną zawarte w Planie promocji NPRCz 2.0., opracowanym przez Narodowe Centrum Kultury – Operatora Priorytetu 4 i zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego”, por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 148.

lp.	Zakres NPRCz 2.0, którego dotyczy umowa	Przedmiot umowy	Nr umowy	Okres obowiązywania
5	Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1	Dofinansowanie naboru wniosków w ramach Priorytetu 2. Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych oraz przypisanego do niego Kierunku interwencji: 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025	75/DF-V/AJ/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
6	Priorytet 4	Finansowanie kosztów obsługi Priorytetu 4., w ramach PW NPRCz 2.0	250/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
7	Priorytet 4 Kierunek interwencji 4.1	Koordinacja i organizacja działań Kierunku interwencji 4.1. w skali ogólnopolskiej, w ramach PW NPRCz 2.0., Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.1.	251/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
8	Priorytet 4 Kierunek interwencji 4.1	Realizacja dofinansowań dla bibliotek publicznych w ramach PW NPRCz 2.0., Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.1.	272/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
9	Priorytet 4 Kierunek interwencji 4.2	Działania społeczno-wizerunkowe, w ramach PW NPRCz 2.0., Priorytet 4., Kierunek Interwencji 4.2.	258/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
10	Priorytet 4 Kierunek interwencji 4.2	Działania promocyjno-informacyjne, w ramach PW NPRCz 2.0., Priorytet 4., Kierunek Interwencji 4.2.	259/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2025
11	Monitoring i ewaluacja	Ewaluacja i monitoring w pierwszym roku realizacji programu NPRCz 2.0., realizowana w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0.	255/DF-VII/2021	21 maja 2021 - 31 grudnia 2021
12	Monitoring i ewaluacja	Przeprowadzenie badania stanu czytelnictwa w Polsce w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz. 2.0.	289/DF-VII/2021	25 maja 2021 - 31 grudnia 2021
13	Monitoring i ewaluacja	Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej	339/DF-VII/2021	15 października 2021 - 31 grudnia 2021

3.2. Rozwiązania przyjęte na potrzeby wdrażania Programu:

W rozdziale VII pt. System realizacji NPRCz 2.0²⁰, opisano zasady realizacji Programu oraz wskazano zadania przypisane do poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego wdrażanie. Jednocześnie wskazano, iż realizacja Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 jest prowadzona na kilku poziomach i zakłada ścisłą współpracę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Kluczową rolę w tym zakresie pełni komunikacja prowadzona na poziomie Operatorów Priorytetów NPRCz 2.0.

²⁰ Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 148-166

3.2.1. Grupa robocza ds. monitoringu i ewaluacji Programu

Grupa robocza ds. monitoringu i ewaluacji Programu została powołana przez Narodowe Centrum Kultury, instytucję pełniącą funkcję Jednostki Ewaluacji i Monitoringu Programu [JEMP]. W jej skład wchodzi przedstawiciele Operatorów Priorytetów tj. Biblioteki Narodowej, Instytutu Książki, Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Narodowego Centrum Kultury, a także przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Spotkania grupy odbywają się regularnie, z uwagi na fakt, iż kluczowa rola w systemie sprawozdawczości, monitoringu i ewaluacji jest przypisana Operatorom Programu odpowiedzialnym za wdrażanie poszczególnych Priorytetów, jako tym, którzy bezpośrednio lub pośrednio nadzorują wybór, realizację i rozliczenie projektów dofinansowywanych w ramach Programu.

Częstotliwość organizowanych spotkań wynika z bieżących potrzeb zidentyfikowanych przez JEMP. W 2021 r., od momentu uchwalenia przez Radę Ministrów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0, odbyło się 13 spotkań grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji Programu.

3.2.2. Grupa robocza ds. promocji NPRCz 2.0

Grupa robocza ds. promocji NPRCz 2.0 została powołana w ramach wdrażania Kierunku interwencji 4.2. *Kampania społeczno-informacyjna*²¹. Zasadniczym celem jej działania²² jest zachowanie przepływu informacji między Narodowym Centrum Kultury, jako Operatorem Priorytetu 4 NPRCz 2.0, a pozostałymi Operatorami.

Częstotliwość organizowanych spotkań wynika z bieżących potrzeb zidentyfikowanych przez NCK. W 2021 r. odbyło się 16 spotkań grupy roboczej ds. promocji NPRCz 2.0.

3.2.3. Spotkania z koordynatorami w województwach organizowane przez DPNP MEiN

W ramach wdrażania Priorytetu 3 NPRCz 2.0 Departament Programów Nauczania i Podręczników MEiN, wypełniając zadania przypisane w NPRCz 2.0 do komórek organizacyjnych urzędów administracji rządowej obsługujących ministrów²³, organizował spotkania online z operatorami Priorytetu 3 w województwach oraz z przedstawicielami właściwych ministrów.

W 2021 r. zorganizowano trzy spotkania w trybie zdalnym, dedykowane następującym zagadnieniom: dotyczące zasad udzielanego wsparcia na 2021 r. (spotkanie 28.09.21 r.), dotyczące informacji i promocji programu (spotkanie 22.10.21 r.), dotyczące wypełniania

²¹ „W ramach kampanii Narodowe Centrum Kultury, jako Operator Priorytetu 4, będzie koordynowało działania promocyjne, przygotowywanie i dystrybucję materiałów promocyjnych (w tym gadżetów), a także będzie udzielało zainteresowanym informacji o prawidłowym użyciu Księgi Znaku. NCK będzie również dysponentem licencji oraz sublicencji na materiały powstałe lub pozyskane w wyniku działań związanych z realizacją kampanii. Dystrybucja i redystrybucja gadżetów oraz elementów brandingów odbywać się będzie na zasadzie proporcjonalnego podziału koordynowanego przez NCK, jako Operatora Priorytetu 4.

Narodowe Centrum Kultury oddeleguje Zespół do sprawowania nadzoru nad przepływem informacji i komunikacją z Operatorami wszystkich Priorytetów NPRCz 2.0. Zespół będzie odpowiadał także za przyznawanie patronatów. Operatorzy będą dysponowali jednym katalogiem identyfikacji wizualnej i są zobligowani do jego stosowania w ramach opracowywanych przez siebie materiałów oraz materiałów beneficjentów nadzorowanych kierunków interwencji. W przypadku wątpliwości Operatorów w kwestii egzekwowania wytycznych katalogu identyfikacji, Zespół oddelegowany przez Narodowe Centrum Kultury będzie pełnił funkcję doradczą.”, Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 147.

²² Grupa robocza wypełnia zadania przypisane w treści NPRCz 2.0 do Zespołu do sprawowania nadzoru nad przepływem informacji i komunikacją z Operatorami wszystkich Priorytetów NPRCz 2.0.

²³ por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 154-155.

tabel monitoringowych i sprawozdawczości (spotkanie 14.12.21 r.). Przez cały okres realizacji utrzymywany był także stały kontakt mailowy i telefoniczny z koordynatorami.

3.2.4. Spotkania organizowane przez DMP MKiDN

Departament Mecenatu Państwa MKiDN, wypełniając zadania przypisane w NPRCz 2.0 do komórek organizacyjnych urzędów administracji rządowej obsługujących ministrów²⁴, organizuje cykliczne spotkania odnoszące się do różnych aspektów wdrażania NPRCz 2.0.

W 2021 r. zorganizowano trzy dedykowane spotkania z Operatorami Priorytetów (z uwagi na pandemię wywołaną wirusem SARS-CoV-2 spotkania odbyły się w trybie zdalnym). Dotyczyły one promocji NPRCz 2.0 (spotkanie 20.05.21 r.), kwestii finansowych (spotkanie robocze 01.06.21 r.), koordynacji współpracy między MKiDN, a MEiN (17.06.21 r.).

Dodatkowo wszystkie kwestie związane z wdrażaniem Programu są realizowane w trybie komunikacji bieżącej z Operatorami Priorytetów.

II. PODSUMOWANIE WDRAŻANIA NPRCz 2.0 W 2021 ROKU

1. Główne wnioski i ustalenia.

1.1. W 2021 r. zasadnicze założenia, przyjęte w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025, zostały zrealizowane, co wynika z przedstawionych poniżej informacji na temat postępu finansowego i rzeczowego z wdrażania poszczególnych Kierunków interwencji NPRCz 2.0, ewaluacji i monitoringu oraz obsługi Programu (por. Część III Sprawozdania).

1.2. Z uwagi na fakt, iż 2021 r. był pierwszym rokiem realizacji programu wieloletniego istotnym zadaniem, leżącym po stronie Operatorów Priorytetów oraz Instytucji Zarządzającej Programem, było przygotowanie i przyjęcie dokumentów warunkujących prawidłowe wdrażanie NPRCz 2.0 (por. Część I, punkt 3 Sprawozdania).

1.3. Moment uchwalenia przez Radę Ministrów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 tj. 21 maja 2021 r. determinował czas rozpoczęcia realizacji Programu.

1.3.1. W odniesieniu do większości procesów wskazanych w NPRCz 2.0, mimo skróconego okresu wdrażania w 2021 r., przyjęte cele udało się zrealizować (szczegółowe dane nt. wykonania wskaźników Programu zostały przedstawione w Części II, punkt 3 Sprawozdania)²⁵.

1.3.1.1. W niektórych przypadkach wiązało się to z niewielką korektą przyjętych założeń, jak w przypadku Kierunku interwencji 1.1. *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*, w Priorytecie 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych*, w którym wartość wskaźnika *Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0*²⁶ w 2021 r. została osiągnięta na poziomie 95,2%

1.3.1.2. Można także wskazać Kierunki interwencji, w których osiągnięte efekty przewyższyły założenia. Przykładem jest Kierunek interwencji 4.1. *BLISKO – Biblioteka | Lokalność |*

²⁴ ibidem.

²⁵ W pierwszym, niepełnym roku realizacji Programu, problemy z niektórymi wskaźnikami zostały odnotowane, jednakże dopiero po kolejnym, pełnym roku wdrażania NPRCz 2.0 (2022 r.) zasadne będzie podejmowanie ewentualnych kroków zaradczych.

²⁶ Zakres danych przypisanych do Kierunku Interwencji 1.1.: „Liczba bibliotek publicznych, które w ramach NPRCz 2.0. skorzystały z dofinansowania na zakup i dostęp do nowości wydawniczych”

Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność, w Priorytecie 4 *Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa* w którym wartość wskaźnika *Liczba zrealizowanych projektów edukacyjno-animacyjnych w ramach partnerstw* została zrealizowana na poziomie 331,1%.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do Kierunku interwencji 2.1. *Infrastruktura bibliotek 2021-2025*, w Priorytecie 2 *Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych*, w którym wartość wskaźnika *Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0*²⁷ została zrealizowana na poziomie 385,71% tzn. zawarto łącznie 27 umów o dofinansowanie w miejsce planowanych 7. Należy zaznaczyć, iż wartość tego wskaźnika jest nawet wyższa w przypadku uwzględnienia wydanych pozytywnych decyzji dla beneficjentów K.I. 2.1. i wynosi wówczas 442,86% (różnica wynika z faktu, iż decyzje o dofinansowaniu zadania wydano dla 31 bibliotek publicznych, z których 4 wycofały się przed podpisaniem umowy, z powodu wyboru innej niż NPRCz 2.0 ścieżki dofinansowania zadania).

- 1.3.1.3. Jednakże, w części przypadków, czas dostępny na wdrożenie zadań w 2021 r. był niewystarczający i skutkowało niższym od zakładanego na ten rok poziomem wykonania wskaźników, a nawet wykluczył możliwość osiągnięcia zakładanej wartości docelowej przez cały okres realizacji Programu. Omawiana sytuacja ma miejsce w przypadku Kierunku interwencji 1.2. *Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek*, w Priorytecie 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych*.

W miejsce planowanych 496 umów zawarto ich 130 z beneficjentami, co oznacza realizację założonej wartości wskaźnika *Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0*²⁸ na poziomie 26,21% (wartość obliczona dla całego okresu realizacji Programu tj. na lata 2021-2025)

Z tego względu Biblioteka Narodowa, Operator Priorytetu 1 NPRCz 2.0, zgłosiła konieczność nowelizacji uchwały Rady Ministrów 69/2021, której celem będzie umożliwienie przeprowadzenia naboru uzupełniającego dla Kierunku interwencji 1.2.

- 1.4. W 2021 r. zgodnie z postanowieniami Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 przeprowadzona została *Ewaluacja wstępna NPRCz 2.0. zawierająca moduł oceny efektów poprzedniej edycji Programu*, w której przeprowadzono analizę przyjętych założeń oraz zasady realizacji NPRCz 2.0. Wskazano trafność rozwiązań zaplanowanych w NPRCz 2.0.

W raporcie z ww. ewaluacji stwierdzono: „Działania zaplanowane w ramach Programu odpowiadają na większość zidentyfikowanych problemów w obszarze czytelnictwa w Polsce m.in.

²⁷ Zakres danych przypisanych do Kierunku Interwencji 2.1: „Liczba bibliotek publicznych, które skorzystały z dofinansowania NPRCz 2.0. na realizację inwestycji (tj. budowy, przebudowy, rekonstrukcji, adaptacji i modernizacji); wskaźnik obejmuje projekty zakończone; ze względu na często wieloletni charakter projektów w nawiasie podano dodatkowo liczbę umów (bibliotek) obsługiwanych przez operatora w danym roku”

²⁸ Zakres danych przypisanych do Kierunku Interwencji 1.2: „Liczba bibliotek publicznych, publicznych wchodzących w skład innych instytucji kultury, innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB, zintegrowanych w danym roku do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek (ZSZZB) w wyniku wsparcia NPRCz 2.0”

obserwowalny od kilkudziesięciu lat spadek użytkowników bibliotek publicznych, niewystarczający poziom dofinansowania bibliotek przez JST oraz trudności lokalowe, różnice pomiędzy poziomem czytelnictwa na wsiach i w miastach, a także stereotyp użytkownika biblioteki jako osoby uczącej się, a biblioteki jako miejsca służącego wyłącznie do zdobywania wiedzy.”²⁹

1.4.1. Wnioski z raportu z ewaluacji wstępnej NPRCz 2.0 zostały przeanalizowane odpowiednio przez Operatorów Priorytetów Jednostkę Ewaluacji i Monitoringu Programu oraz Instytucję Zarządzającą Programem, w uzasadnionych przypadkach przygotowano działania mające na celu wdrożenie rekomendacji.

1.5. Zjawiska i procesy zewnętrzne wpływające na wdrażanie NPRCz 2.0 w 2021 r.

Na aktywność czytelnictwa oraz na deklarowane i realizowane strategie osobiste związane ze sposobami spędzania czasu wolnego (a tym samym na efektywność realizacji NPRCz 2.0), w istotnym stopniu wpływają zjawiska i procesy zewnętrzne, których znacząca intensyfikacja miała miejsce w 2021 r.

1.5.1. Pandemia wirusa SARS-CoV-2

Trwająca od 2020 r.³⁰ pandemia wirusa SARS-CoV-2 wpływa na wdrażanie NPRCz 2.0. W wymiarze praktycznym może ona negatywnie wpływać na procedury realizowanych zamówień publicznych poprzez wydłużenie czasu prowadzenia postępowań, wydłużenie czasu realizacji poszczególnych zamówień lub wzrost cen oferowanych produktów i usług (z uwagi na dodatkowe, generujące koszty, zabezpieczenia podejmowane przez wykonawcę w związku z ochroną COVID-19 lub też wyższe koszty towarów wynikające z zerwanych łańcuchów dostaw³¹).

Pandemia może również skutkować koniecznością dostosowania planowanego sposobu przeprowadzenia działań bezpośrednich, angażujących odbiorców osobiście, do aktualnej sytuacji epidemiologicznej i ustanawianych na terenie kraju określonych ograniczeń, nakazów i zakazów np. wpływających na możliwość organizacji spotkań bezpośrednich oraz na ich liczebność³². Jednocześnie sytuacja związana z pandemią wpływa na nastroje i zachowania społeczne³³.

W 2021 r. w wyniku pandemii wirusa SARS-CoV-2 dwa zadania związane z wdrażaniem NPRCz 2.0 zostały ujęte w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

²⁹ „Ewaluacja wstępna Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 wraz z modułem oceny efektów poprzedniej edycji Programu. Raport Ewaluacyjny”, Warszawa grudzień 2021 r., s. 7.

³⁰ por. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii – Dz. U. z 2020 r. poz. 491, z późn. zm.

³¹ por. slajd nr 12 w dokumencie pt. „Projekcja inflacji i wzrostu gospodarczego NBP na podstawie modelu NECMOD – listopad 2021” źródło: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji.html (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)

³² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – Dz.U. 2021 poz. 2311, z późn. zm.

³³ „Covid 365+. Wyniki badania po roku pandemii” Raport IPSOS, marzec 2021 r., por. <https://www.ipsos.com/pl-pl/covid-365-wyniki-badania-po-roku-pandemii> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.) oraz „Globalne prognozy na rok 2022”, Raport IPSOS, grudzień 2021 r., por. <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-12/Global-Predictions-for-2022.pdf> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)

21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego³⁴ (Dz.U. 2021 poz. 2407), są to:

- 1.4.1.1. nr 414, zadanie: „Program wieloletni „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025” zadanie pn.: "Działania promocyjno- informacyjne. Priorytet 4., Kierunek Interwencji 4.2." realizowane przez Narodowe Centrum Kultury”, Dział: 921, Rozdział: 92113, Paragraf: 2800, Kwota w zł: 400 000;
- 1.4.1.2. nr 435, zadanie: „Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej w ramach zaktualizowanego Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 realizowane przez Bibliotekę Narodową”, Dział: 921, Rozdział: 92116, Paragraf: 2800, Kwota w zł: 239 000;
- 1.5.2. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych

Bezpośredni wpływ inflacji na wdrażanie zadań NPRCz 2.0 wydaje się oczywisty – związany jest ze wzrostem cen towarów (jak np. ceny książek, czy materiałów budowlanych niezbędnych dla realizacji inwestycji wskazanych w Priorytecie 2 Programu) oraz wzrostem cen realizowanych usług.

Na poziomie operacyjnym może on skutkować koniecznością częstszego aneksowania umów w danym roku wdrażania Programu, niż wynikałoby z dotychczasowej praktyki realizacyjnej. Utrzymywanie się wysokich wartości wskaźnika cen i usług konsumpcyjnych przez cały okres wdrażania programu wieloletniego może również negatywnie wpłynąć na wartości wskaźników osiągniętych w ramach NPRCz 2.0.

W 2021 r. Operatorzy Priorytetów NPRCz 2.0 nie zaobserwowali istotnego wpływu inflacji na zakres realizowanych zadań, niemniej znaczenie tego czynnika dla osiągnięcia założeń NPRCz 2.0 będzie monitorowane³⁵.

1.6. Cele Programu z uwzględnieniem aspektów terytorializacji [OSI]

³⁴ por. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210002407>

³⁵ W ujęciu rocznym w 2021 r. wskaźnik CPI wyniósł 5,1% (por. dane Głównego Urzędu Statystycznego, źródło: Roczne wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1950 roku, dane Głównego Urzędu Statystycznego, por. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-pot-inflacja-roczne-wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych/> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)). Zmiany wartości CPI za 2021 r., analizowane w ujęciu miesięcznym na podstawie danych z końca 2021 r. w porównaniu do analogicznego okresu w 2020 r., pokazują istotną dynamikę. Na podstawie danych GUS można wskazać, iż: ceny towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2021 r. w porównaniu z grudniem 2020 r. wzrosły o 8,6% (przy wzroście cen towarów – o 9,0% i usług – o 7,6%), a w stosunku do listopada 2021 r. wzrosły o 0,9%. Z kolei w listopadzie 2021 r. w porównaniu z listopadem 2020 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 7,8% (przy wzroście cen towarów – o 8,1% i usług o – 6,6%), ale w stosunku do października 2021 r. ceny towarów i usług wzrosły o 1,0%. A w październiku 2021 r. w porównaniu z październikiem 2020 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 6,8% (przy wzroście cen towarów i usług po – 6,8%), jednak w stosunku do września 2021 r. o 1,1% . (por. Informacje sygnałne GUS, komunikat z 14 stycznia 2022 r. „Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2021 r.”, por. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-grudniu-2021-roku,2,122.html> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)

Informacje sygnałne GUS, komunikat z 15 grudnia 2021 r. „Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie 2021 r.”, por. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-listopadzie-2021-roku,2,121.html> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)

Informacje sygnałne GUS, komunikat .” z 15 listopada 2021 r. „Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w październiku 2021 r, por. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-pazdzierniku-2021-roku,2,120.html> (dostęp z dnia 21.01.2022 r.)

W NPRCz 2.0, uwzględniając postanowienia zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)³⁶ [SOR] oraz mając na uwadze zalecenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego³⁷, wskazano następujące obszary strategicznej interwencji Programu [tzw. OSI]: a) miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, b) obszary zmarginalizowane (obejmujące małe miasta i obszary wiejskie), c) Polskę Wschodnią, d) Śląsk. OSI obligatoryjne stanowią dwie pierwsze grupy (lit. a) i b)), które zgodnie z SOR muszą zostać uwzględnione na każdym poziomie planowanej interwencji

Definicję miast średnich oparto na metodologii stosowanej przez Główny Urząd Statystyczny. Przyjęto, że są to miasta od 20 do 100 tys. mieszkańców³⁸.

Z uwagi na specyfikę zadań NPRCz 2.0 część zadań Programu realizowanych jest w skali ogólnopolskiej, a część na obszarach dedykowanych. Przyporządkowanie zostało przeprowadzone na poziomie Kierunku interwencji. Tym samym w ramach danego Priorytetu NPRCz 2.0 jeden Kierunek interwencji może być realizowany w skali ogólnopolskiej, a inny jedynie w wybranych obszarach strategicznej interwencji³⁹.

Obszary strategicznej interwencji Programu zostały wskazane dla Kierunków interwencji 1.2. *Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek*, 2.1. *Infrastruktura bibliotek 2021–2025*, oraz 4.1. *BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność* (Zakres OSI we wskazanych Kierunkach interwencji NPRCz 2.0 został ujęty w Część I, punkt 2 Sprawozdania).

Działania w pozostałych Kierunkach interwencji są realizowane w skali ogólnopolskiej, niemniej można określić w skali udzielonych dofinansowań jaka ich część została skierowana do poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji.

1.6.1. Uwzględnienie aspektów terytorializacji podczas realizacji NPRCz 2.0 w 2021 r., informacje przedstawione przez Operatorów Priorytetów, na podstawie danych sprawozdawanych przez beneficjentów Programu.

1.6.1.1. Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

Wśród beneficjentów Kierunku interwencji 1.1. *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych* wyodrębniono wnioskodawców, reprezentujących następujące obszary strategicznej interwencji: a) miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze: 151 bibliotek, b) obszary zmarginalizowane: 763 biblioteki, c) Polska Wschodnia: 261 bibliotek, d) Śląsk: 146 bibliotek.

³⁶ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. poz. 260).

³⁷ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. (M.P. poz. 1060).

³⁸ Publikacja cykliczna GUS pt. Miasta w liczbach. por. „Miasta w liczbach 2016, publikacja GUS, Warszawa, Poznań 2018 r.” <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/miasta-województwa/miasta-w-liczbach-2016,3,8.html> (dostęp z dnia 23.03.2022 r.)

³⁹ Specyficznym przykładem jest Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Zgodnie z postanowieniami NPRCz 2.0, w ramach tego kierunku interwencji, konkurs dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów nie był ograniczony terytorialnie. Z możliwości przyłączenia do ZSZB skorzystały biblioteki publiczne, akademickie i inne z całego kraju. Natomiast konkurs dla bibliotek publicznych województw świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego był ograniczony terytorialnie do województw Polski Wschodniej (woj. świętokrzyskie i lubelskie) oraz do województwa łódzkiego, w którym występują liczne ośrodki tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zmarginalizowane.

W skali całego Kierunku interwencji 1.1. beneficjenci reprezentujący ww. OSI stanowili 55,53% ogółu beneficjentów (pod względem liczby udzielonych dofinansowań), spośród których 38,42% reprezentowało biblioteki publiczne zlokalizowane w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz na obszarach zmarginalizowanych obejmujących małe miasta i obszary wiejskie. Pod względem wielkości udzielonych dofinansowań w 2021 r. beneficjenci reprezentujący ww. OSI otrzymali 51,84% ogółu środków z KI 1.1., z których 31,62% przekazano bibliotekom publicznym zlokalizowanym w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz na obszarach zmarginalizowanych obejmujących małe miasta i obszary wiejskie.

1.6.1.2. Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

Konkurs dla bibliotek publicznych województw świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego był ograniczony terytorialnie do województw Polski Wschodniej (woj. świętokrzyskie i lubelskie) oraz do województwa łódzkiego, w którym występują liczne ośrodki tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zmarginalizowane.

W tej grupie podział ukształtował się: a) miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze: 16 bibliotek, b) obszary zmarginalizowane: 57 bibliotek, c) Polska Wschodnia: 20 bibliotek.

W skali całego Kierunku interwencji 1.2. beneficjenci reprezentujący ww. OSI stanowili 71,54% ogółu beneficjentów, którzy skorzystali z możliwości przyłączenia do ZSZB. Spośród nich 56,15% reprezentowało biblioteki publiczne zlokalizowane w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz na obszarach zmarginalizowanych obejmujących małe miasta i obszary wiejskie.

1.6.1.3. Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021–2025

Ogół beneficjentów Kierunku interwencji 2.1. *Infrastruktura bibliotek 2021–2025*, tj. 100%, reprezentuje dwa spośród obligatoryjnych Obszarów strategicznej Interwencji: 5 umów o dofinansowanie na kwotę 4 261 233,00 zł (łącznie wartość projektów – 6 039 434,00 zł) podpisano z bibliotekami publicznymi zlokalizowanymi w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co stanowi 10,44% kwoty udzielonych dofinansowań i 18,52% liczby beneficjentów. Kolejne 22 umowy o dofinansowanie na kwotę 36 574 360,00 zł⁴⁰ (łącznie wartość projektów – 55 498 531,00 zł) zostały podpisane z bibliotekami publicznymi, zlokalizowanymi na obszarach zmarginalizowanych (obejmujące małe miasta i obszary wiejskie), co stanowi 89,56% kwoty udzielonych dofinansowań i 81,48% liczby beneficjentów.

Spośród powyżej wykazanych umów, w ramach Kierunku interwencji 2.1., 8 umów zawarto z bibliotekami publicznymi zlokalizowanymi na terenie Polski Wschodniej (która obejmuje województwa podlaskie, lubelskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie). Odnotować należy, że połowa dofinansowań udzielonych beneficjentów z Polski Wschodniej to dofinansowania w maksymalnej wysokości (2 250 000,00 zł), a 2 kolejne to kwoty powyżej 2,1 mln zł. Łączne udzielone dofinansowanie

⁴⁰ Dofinansowanie możliwe do uzyskania w K.I. 2.1. wynosi od 500 000,00 zł do 2 250 000,00 zł. Zadanie może trwać maksymalnie 36 miesięcy kalendarzowych. Podana kwota zawartych umów obejmuje cały okres realizacji projektów.

dla bibliotek zlokalizowanych w województwach Polski Wschodniej wyniosło 15 059 219,00 zł⁴¹.

Pośród powyżej wykazanych umów, w ramach Kierunku interwencji 2.1., 1 umowę zawarto z biblioteką publiczną zlokalizowaną w województwie Śląskim (dofinansowanie zostało udzielone w wysokości 995 000,00 zł).

- 1.6.1.4. Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego oraz Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Środki budżetu państwa na wsparcie finansowe na realizację Priorytetu 3 (oraz obsługę zadania przez wojewodów) zostały podzielone między wojewodów oraz ministrów proporcjonalnie do wysokości wnioskowanych odpowiednio przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne.

Przy realizacji Priorytetu 3 NPRCz 2.0. istotne jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Wsparcie zostało skierowane także do organów prowadzących placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne położone na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją, w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, na Śląsku i na terenach Polski wschodniej). W przypadku szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wsparcie zostało skierowane wyłącznie do szkół położonych na terenach wiejskich. Realizacja NPRCz 2.0. w placówkach oświatowych na tych obszarach wpłynie na konkurencyjność regionów oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Istotne jest zaangażowanie samorządów lokalnych (organów prowadzących placówki wychowania, przedszkolnego i biblioteki pedagogiczne) jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, gdyż to oni bezpośrednio składają wnioski o udzielenie wsparcia do właściwych wojewodów.

- 1.6.1.5. Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność.

W ramach Kierunku interwencji 4.1. wykluczona została możliwość aplikowania bibliotek wojewódzkich, o dużym potencjale kadrowym oraz bibliotek z miejscowości powyżej 100 tys. mieszkańców. Tym samym ogół beneficjentów tego kierunku interwencji, tj. 100%, reprezentuje dwa spośród obligacyjnych Obszarów Strategicznej Interwencji (tj. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zmarginalizowane).

Najwięcej projektów, które uzyskały dofinansowanie, było realizowanych w gminach miejsko-wiejskich tj. 40,82%, którym przekazano łączne dofinansowanie w wysokości 41,05%. Niewiele mniejsze wsparcie trafiło do bibliotek zlokalizowanych w gminach wiejskich (tj. 32,65% ogółu beneficjentów w K.I.4.1., którym przekazano 31,52% środków). Najmniej liczącą grupę stanowili beneficjenci z gmin miejskich lub miast na prawach powiatu do 100 tys. mieszkańców, odpowiednio było to 26,53% ogółu beneficjentów w K.I.4.1., którym przekazano 27,43% środków.

Gmina miejska lub miasto na prawach powiatu do 100 tys. Mieszkańców – 13 umów

Gmina miejsko-wiejska – 20 umów

⁴¹ ibidem.

Gmina wiejska- 16 umów

W schemacie terytorializacji zamieszczonym w NPRCz 2.0 przyjęto, że z uwagi na charakter zadania realizowanego w ramach Kierunku interwencji 4.1 nie jest zasadne terytorialne ograniczanie zasięgu interwencji. Wszystkie 49 projektów było realizowanych w gminach wiejskich, gminach miejsko-wiejskich lub gminach miejskich lub miastach na prawach powiatu, przy czym 18 było zlokalizowanych na obszarze Polski Wschodniej (11 umów) lub Śląska (7 umów).

1.6.1.6. Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

Zgodnie z postanowieniami programu działania realizowane w ramach Kierunku interwencji 4.2. NPRCz 2.0 miały zasięg ogólnopolski i nie podlegały terytorializacji.

1.7. Cele Programu z uwzględnieniem polityk horyzontalnych

Z perspektywy ewaluacji projektów współfinansowanych z NPRCz 2.0, za szczególnie istotne uznano dwie polityki horyzontalne: zrównoważony rozwój oraz równość szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Podejście to wypracowano w oparciu o rozwiązania stosowane dla projektów realizowanych z udziałem Funduszy Europejskich.

Na potrzeby NPRCz 2.0 przyjęto, iż zasada zrównoważonego rozwoju oznacza, że realizowane działania nie mogą naruszać równowagi przyrodniczej i przestrzennej. Z kolei zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oznacza, iż projektowane produkty oraz otoczenie powinny zapewniać ich dostępność dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania.

1.7.1. Uwzględnienie polityk horyzontalnych podczas realizacji NPRCz 2.0 w 2021 r., informacje przedstawione przez Operatorów Priorytetów, na podstawie danych sprawozdawanych przez beneficjentów Programu.

1.7.1.1. Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji należy wskazać, iż beneficjenci K.I.1.1. mogli kupować nowości wydawnicze oraz usługę zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków.

Książki w wersji elektronicznej spełniły oczekiwania nie tylko osób preferujących taką formę publikacji, ale przede wszystkim czytelników z niepełnosprawnościami ruchowymi czy słabowidzących, którzy w ten sposób mieli taką samą możliwość, jak pozostali czytelnicy, skorzystania z nowości dostępnych na rynku wydawniczym poprzez biblioteki publiczne. Różnorodność w zakresie formy, jak i tematyki publikacji zakupywanych do biblioteki prowadzi do zwiększenia udziału w życiu społecznym grup zmarginalizowanych oraz wyrównuje ich szanse w dostępie do rynku wydawniczego.

W odniesieniu do zasady zrównoważonego rozwoju należy wskazać, iż zakup publikacji w formie elektronicznej oraz w formie zdalnego dostępu pozytywnie wpływa i oddziałuje na ochronę środowiska poprzez zmniejszoną produkcję papieru potrzebnego do druku książki tradycyjnej. Jest to rozwiązanie, które prowadzi nie tylko do efektywnego wykorzystania zasobów, ale także do ograniczenia zanieczyszczeń i zmniejszenia hałasu.

1.7.1.2. Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

Dzięki udostępnieniu w ramach K.I.1.2. najnowocześniejszego systemu zarządzania zasobami bibliotek każdy z użytkowników beneficjentów będzie miał jednakowy dostęp do katalogu biblioteki bez konieczności np. przyjazdu do biblioteki. Należy także podkreślić, że system Alma spełnia wszystkie normy dostępności stron internetowych dla osób z niepełnosprawnościami.

Wskazane działanie jest zgodne z politykami horyzontalnymi, a w szczególności z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, a także zasadą zrównoważonego rozwoju

1.7.1.3. Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021–2025

Najczęstsze rozwiązania, uwzględniające realizację polityki horyzontalnej dotyczącej zrównoważonego rozwoju, proponowane przez wnioskodawców i beneficjentów Kierunku interwencji 2.1., to:

- montaż pompy ciepła i paneli fotowoltaicznych oraz innych rozwiązań energooszczędnych;
- docieplanie obiektów bibliotecznych;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
- wdrażanie rozwiązań infrastrukturalnych, które będą wykorzystywane w działalności merytorycznej, np. edukacji ekologicznej.

Najczęstsze rozwiązania, uwzględniające realizację polityki horyzontalnej dotyczącej zapobiegania dyskryminacji, proponowane przez wnioskodawców i beneficjentów Kierunku interwencji 2.1., to:

- uwzględnienie w projekcie i realizacji zadania rozwiązań zapewniających dostęp architektoniczny do obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami (np. montaż windy, oznaczenia w języku Braille’a);
- infrastrukturalne i sprzętowe dostosowanie obiektu objętego zadaniem do prowadzenia działalności merytorycznej ukierunkowanej na działania integrujące osoby ze szczególnymi potrzebami, migrantów, osoby różnych wyznań, poglądów czy pochodzenia społecznego.

1.7.1.4. Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego oraz Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Najczęstsze rozwiązania, uwzględniające realizację polityki horyzontalnej dotyczącej zapobiegania dyskryminacji, proponowane przez beneficjentów Priorytetu 3 NPRCz 2.0 to:

- zakup czytników ebooków oraz zakup audio – i ebooków, dzięki czemu z książek mogą korzystać uczniowie niedowidzący i słabosłyszący,
- zakup pozycji, które uwzględniały problem integracji, tolerancji, akceptacji,
- zakup książek terapeutycznych m.in. z dużą czcionką, pozycje wspierające działania logopedyczne, jak i koncentrację i uwagę, bajki psychoedukacyjne, książki poruszające m. in. problemy osób z autyzmem,
- do bibliotek szkolnych zakupiono także elementy wyposażenia z myślą o uczniach z niepełnosprawnościami, np. siedzisko-gruszka rehabilitacyjna, oraz

przeznaczone dla dzieci młodszych, np. siedzisko służące młodszym czytelnikom jako kącik czytelniczy.

Najczęstsze rozwiązania, uwzględniające realizację polityki horyzontalnej dotyczącej zrównoważonego rozwoju, proponowane przez beneficjentów Priorytetu 3 NPRCz 2.0 to:

- zakup książek podejmujących tematykę ekologiczną (o tematyce poszanowania i ochrony przyrody, np.: Mądry przedszkolak Dbam o środowisko, Ekoświrek bajka ekologiczna, Ekostroje z niby - śmieci, Poradnik młodego ekologa oraz książki o zwierzętach),
- działania czytelnicze, które przybliżyły technologie przyjazne środowisku,
- zakup książek wykonanych z dobrych jakościowo materiałów (np. twarde oprawy), w innych wypadkach wybierano publikacje z papieru z makulatury, oprawiane w trwalsze okładki, które nie ulegną szybkiemu zużyciu, książki obkładano folią pochodzącą z recyklingu albo w szary papier, także pochodzący z recyklingu,
- promocja segregacji odpadów, zbiórek makulatury oraz organizacja zbiórki makulatury przez uczniów (przygotowano także do oddania na makulaturę starych książek przeznaczonych do wykreślenia z ewidencji, w innej szkole zorganizowano warsztaty tworzenia ozdób świątecznych ze starych i zniszczonych książek, z których uczniowie wykonali aniołki i choinki),
- działania promocyjne zostały zaplanowane i zrealizowane w formie online (strona internetowa oraz facebook), przez co nie było potrzeby druku materiałów promocyjnych,
- zakup energooszczędnych źródeł światła do biblioteki szkolnej oraz do czytelnicy.

1.7.1.5. Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność.

Beneficjenci BLISKO spełniali polityki horyzontalne w obszarze zapewniania dostępu dla osób z niepełnosprawnościami oraz w obszarze zrównoważonego rozwoju. W pierwszym obszarze były to m.in. działania umożliwiające osobom z niepełnosprawnościami udział w organizowanych wydarzeniach (realizacja w obiektach dostosowanych architektonicznie, transport, asystenci), zadbanie o dostępność informacji i materiałów, organizacja wydarzeń bezpośrednio skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, organizację szkoleń specjalistycznych dla kadry bibliotek, zakup sprzętu ułatwiającego korzystanie z biblioteki i jej zasobów (zakup finansowany z wkładu własnego).

W odniesieniu do zrównoważonego rozwoju beneficjenci wskazywali m.in. na to, że kwestie ekologiczne są istotne na poziomie wdrażania projektów (np. oszczędne gospodarowanie zasobami, wybór produktów z certyfikatem przyjazne środowisku), realizowane działania uwzględniają osoby z defaworyzowanych grup, poprzez wybrane działania wzmocniano poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, a przede wszystkim odwoływano się do działania uwzględniającego lokalne zasoby naturalne i kulturalne.

1.7.1.6. Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

Jednym z elementów promocji NPRCz 2.0 jest produkcja gadżetów, w przypadku Kierunku interwencji 4.2 przy ogłaszaniu przetargu na powstanie notesów została zachowana dbałość o ekologiczny rodzaj papieru (został wybrany ekologiczny papier jabłkowy produkowany z pozostałości powstałych podczas procesów przetwórstwa jabłek).

2. Informacja o wykonaniu planu finansowego Programu.

Tabela 2 Informacja o wykonaniu planu finansowego NPRCz za 2021 r. - stan na dzień 31.01.2022

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
RAZEM		70 000,0	70 000,0	66 125,0	57 462,5	8 662,5	60 248,0	63 062,7	94,5%
Priorytet 1	K.I. 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych	26 000,0	26 000,0	25 897,0	25 897,0	n.d.	50 872,0	61 067,7	99,6%
	K.I. 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek	4 000,0	4 000,0	3 976,2	3 976,2	n.d.	n.d.	n.d.	99,4%
Priorytet 2	K.I. 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025	10 000,0	10 000,0	8 662,5	n.d.	8 662,5	4 070,0	2 004,7	86,6%
Priorytet 3	K.I. 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego	6 000,0	4 627,5	3 740,4	3 740,4	n.d.	1 500,0	954,1	80,8%
	K.I. 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i	14 000,0	15 372,5	15 372,5	15 372,5	n.d.	3 500,0	3 897,2	100,0%

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	pedagogicznych								
Priorytet 4	K.I. 4.1. BLISKO – Biblioteka Lokalność Inicjatywy Społeczność Kooperacja Oddolność	3 100,0	3 100,0	2 901,1	2 901,1	n.d.	306,0	325,9	93,6%
	K.I. 4.2. Kampania społeczno-informacyjna	4 505,0	4 505,0	3 843,5	3 843,5	n.d.	n.d.	n.d.	85,3%
Monitoring i ewaluacja		445,0	745,0	458,1	458,1	n.d.	n.d.	n.d.	61,5%
Koszty obsługi cz. 24 budżetu państwa		1 800,0	1 500,0	1 174,8	1 174,8	n.d.	n.d.	n.d.	78,3%
Koszty obsługi Priorytetu 3		150,0	150,0	85,4	85,4	n.d.	n.d.	n.d.	56,9%

Zgodnie z Uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, każdy z Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 (Biblioteka Narodowa, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury) miał zapewnione środki w wysokości 600 000 zł na obsługę poszczególnych Priorytetów w 2021 roku.

W lipcu 2021 roku Operatorzy wystąpili z wnioskami o dofinansowanie zadań ze środków z rezerw budżetu państwa – w tym Instytut Książki (Operator Priorytetu 2) zawnioskował o 283 700 zł (z planowanych 600 000 zł), uzasadniając to krótszym okresem na wykorzystanie całości zaplanowanych środków. Natomiast 4 października 2021 r. Biblioteka Narodowa (Operator Priorytetu 1) wystąpiła do Ministra KiDN z prośbą o zwiększenie dotacji celowej o kwotę 300 000 zł na realizację badania efektywności modelu biblioteki medialnej w związku z realizacją NPRCz 2.0. Z uwagi na możliwość dokonywania przesunięć alokacji środków pomiędzy Priorytetami oraz w zakresie środków przyznawanych na monitoring i ewaluację NPRCz 2.0. oraz środków przyznawanych Operatorom Priorytetów na ich obsługę (pkt 12 Założeń finansowych przyjętych dla programu wieloletniego), 300 000 zł dotacji dla Biblioteki Narodowej zostało przesunięte z pozostałych środków zaplanowanych na obsługę Priorytetu 2, czyli z kwoty 316 300 zł.

Z informacji przekazanych do Ministerstwa Edukacji i Nauki przez wojewodów oraz ministrów prowadzących szkoły wynikało, że ogólna wnioskowana kwota wsparcia wyniosła 34 029 561 zł. W Kierunku interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego wnioskowana kwota wyniosła 5 012 329 zł (15 % wnioskowanej kwoty wsparcia), a w Kierunku interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych – 29 017 232 zł (85% wnioskowanej kwoty wsparcia).

Zgodnie z założeniami realizacyjnymi Priorytetu 3 - określonymi w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” - nie mniej niż 30% wnioskowanej kwoty wsparcia jest przeznaczona na potrzeby placówek wychowania przedszkolnego. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie placówek wychowania przedszkolnego, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem szkoły lub biblioteki pedagogiczne wnioskujące o udział w programie. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące szkoły lub biblioteki pedagogiczne jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie szkół i bibliotek pedagogicznych, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem placówki wychowania przedszkolnego wnioskujące o udział w programie.

Dokonywanie przesunięć pomiędzy kierunkami działania z zachowaniem wysokości środków z budżetu państwa alokowanych w Priorytecie 3 na dany rok budżetowy - do wysokości 70% środków alokowanych na Kierunek interwencji 3.1. lub Kierunek interwencji 3.2. – jest możliwe po akceptacji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, bez konieczności aktualizacji Programu.

3. Informacja o wykonaniu wskaźników Programu.

Na potrzeby wdrażania *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025* przyjęto, iż kluczowe znaczenie ma prowadzenie polityki publicznej w oparciu o zgromadzone dane, wnioski, rekomendacje, analizy oraz ocenę efektywności i skuteczności prowadzonych działań. Służyć temu będą informacje otrzymywane w ramach bieżącego monitoringu, badań i ewaluacji prowadzonych na potrzeby NPRCz 2.0.

W treści NPRCz 2.0 (rozdział X) określono sposób i zasady gromadzenia danych. Wskazano, iż wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu bezpośredniego zostały określone na poziomie projektu, przy czym wskaźniki produktu są powiązane wprost z wydatkami ponoszonymi w projekcie, a wskaźniki rezultatu bezpośredniego odnoszą się do bezpośrednich efektów projektu, których realizacja jest wynikiem projektu, ale mogą mieć na nią wpływ także inne czynniki zewnętrzne. Przedstawiono także założenia dotyczące wskaźników dla NPRCz 2.0 oraz zasady szacowania ich wartości pośrednich i docelowych.

Dodatkowo na potrzeby NPRCz 2.0 stworzono wykaz monitorowanych wskaźników, dla których nie szacowano wartości, dla których jednak dane będą gromadzone wraz z postępem realizacji Programu.

Jednocześnie w treści NPRCz 2.0 zaznaczono, iż dla oceny postępów w osiągnięciu celu głównego i celów szczegółowych przypisanych poszczególnym priorytetom stosuje się przyporządkowane do nich wskaźniki, obrazujące pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej.

3.1. Informacja o beneficjentach NPRCz 2.0 w 2021 r.

Z analizy zagregowanych tabel monitoringowych (załączonych do sprawozdań przez Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 NPRCz 2.0) wynika, iż w 2021 r. ze wsparcia Programu skorzystało 2395 podmiotów, tj. niepowtarzających się bibliotek publicznych. Ponadto 2 biblioteki publiczne biorą udział aż w trzech Kierunkach Interwencji, kolejnych 186 w dwóch Kierunkach Interwencji, a 2207 w jednym Kierunku Interwencji⁴². Są to dane wygenerowane na podstawie obecnie podpisanych umów, z których część odnosi się do zadań nadal realizowanych (np. w Kierunkach interwencji 2.1. oraz 4.1. dofinansowania udzielane są na projekty wieloletnie).

3.2. Wykonanie wskaźników NPRCz 2.0⁴³

3.2.1. Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)

Wskaźnik CG_R_1 Poziom czytelnictwa, jest obliczany na podstawie sondażowego badania czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Jest to odsetek osób w wieku 15 i więcej lat, które zadeklarowały, że w ciągu roku poprzedzającego moment badania czytały co najmniej 1 książkę (w tradycyjnej formie papierowej lub jako e-book). Celem NPRCz 2.0. jest wzrost wskaźnika poziom czytelnictwa w kolejnych latach trwania Programu, przy czym wskaźnik jest wrażliwy na zachodzące procesy cywilizacyjne, w szczególności konkurencję innych mediów i sposobów dostępu do treści⁴⁴.

⁴² Wartości wskaźników monitorowanych nie były dublowane, w sytuacji gdy dana biblioteka otrzymała dofinansowanie dwa lub trzy razy, w ramach poszczególnych Kierunków interwencji NPRCz 2.0, jej wskaźniki były włączone do sumy tylko raz.

⁴³ Opis i dane przygotowano na podstawie informacji przedstawionych przez Operatorów Priorytetów, na podstawie sprawozdań beneficjentów Programu.

⁴⁴ por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 195.

3.2.1.1. Wykonanie wskaźnika w 2021 r.

W 2021 roku Biblioteka Narodowa przeprowadziła badanie poziomu czytelnictwa. W ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej o liczebności minimum 2000 respondentów i na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 60 lat i więcej o liczebności minimum 1000 respondentów. Ponadto wykonane zostało statystyczne opracowanie wyników ww. ilościowego badania czytelnictwa książek oraz została stworzona waga analityczna, która została dołączona do bazy danych wraz z koniecznymi przekształceniami.

3.2.2. W 2021 r. wskaźnik ten został zrealizowany na poziomie 38,00%, a więc w stopniu nieco niższym niż przyjęte założenia (97,4% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego)⁴⁵. Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach NPRCz 2.0

Wskaźnik CG_R_2 Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych wspartych w ramach NPRCz 2.0. jest obliczony na podstawie informacji o liczbie szkół, które w danym roku skorzystały z dofinansowania wraz z liczbą uczniów korzystających z bibliotek szkolnych oraz wypożyczających zakupione w ramach wsparcia nowości wydawnicze. Wskaźnik określono jako: liczba uczniów korzystających z zakupionych nowości wydawniczych do bibliotek szkolnych / ogólna liczba uczniów w szkołach objętych programem⁴⁶.

3.2.2.1. Wykonanie wskaźnika w 2021 r.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, Operatora Priorytetu 3 NPRCz 2.0, w 2021 r. wskaźnik ten został zrealizowany na poziomie 68,00%, a więc w stopniu przekraczającym przyjęte założenia (104,62% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego).

Poziom najwyższy – powyżej 80 % - był odnotowany w szkołach z województw: mazowieckiego, pomorskiego i podkarpackiego oraz w szkołach prowadzonych przez Ministrów: Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Infrastruktury; najniższy – około 50 % - w szkołach z województw: dolnośląskiego, opolskiego oraz szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Natomiast województwo wielkopolskie wykazało zerowy poziom wykorzystania nowości wydawniczych przez uczniów. Było to związane z faktem, że zakupy książek dokonywane były w ostatnich miesiącach roku. Procedura związana z ich ewidencją oraz

⁴⁵ Ze względu na spadek czytających w badaniu przeprowadzonym w listopadzie 2021 r. (34%) Biblioteka Narodowa zleciła powtórzenie badania w marcu 2022 r. Badanie przeprowadzone w marcu 2022 r. potwierdziło spadek czytających odnotowany w listopadzie 2021 r.: przeczytanie jednej książki zadeklarowało 38% pytanym. Badania z marca 2022 r. pokazują, że spadek poziomu czytelnictwa został zatrzymany. Ze względu na pandemię i inne okoliczności wzrost czytelnictwa jest trudny do osiągnięcia. Potwierdza to słuszność i konieczność działań określonych w NPRCz 2.0 na lata 2021-2025. Odsetek czytających co najmniej jedną książkę w ciągu roku w ciągu ostatniej dekady przedstawiał się następująco: 2012: 39%, 2014: 42%, 2015: 37%, 2016: 37%, 2017: 38%, 2018: 37%, 2019: 39%, 2020: 42%, 2021: 34%, 2022 (marzec): 38%. Wynik marcowy kształtuje się na poziomie bardzo zbliżonym do obserwowanego od mniej więcej dekady z niewielkimi z punktu widzenia statystycznego odchyleniami w górę w latach 2014 i 2020. Spadek w 2021 roku, jeśli pominąć rok 2020, nie był istotny statystycznie. W marcu 2022 r. obserwowany jest powrót wskaźników do poziomów sprzed pandemii.

⁴⁶ por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 195.

wprowadzenie nauki zdalnej w szkołach zdecydowały, że uczniowie nie mieli możliwości w 2021 roku wypożyczyć książek zakupionych w ramach NPRCz 2.0

3.2.3. Poziom społeczny oddziaływanie bibliotek

Wskaźnik CG_R_3 Poziom społeczny oddziaływanie bibliotek – jest obliczany na podstawie sondażowego badania czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Jest to łączny odsetek osób, które w badaniu BN zadeklarowały, że w ciągu roku poprzedzającego moment badania odwiedziły osobiście jakąś bibliotekę oraz/lub, że wśród wymienionych przez siebie książek czytały przynajmniej 1 książkę pochodzącą z biblioteki. Taka formuła wskaźnika pozwala uchwycić te osoby, które czytają książki z bibliotek choć nie wypożyczyły ich osobiście oraz te, które odwiedzają siedziby bibliotek niekoniecznie w celu czytania książek. Celowo zrezygnowano z rozróżniania typów bibliotek (publiczne/szkolne/itp.) ponieważ część czytelników korzysta jednocześnie/czyta książki z więcej niż jednego rodzaju bibliotek. Z tego też względu (częściowego pokrywania się grup użytkowników różnych typów bibliotek) oraz ze względu na to, że w badaniu sondażowym BN biorą udział jedynie osoby wieku 15 i więcej lat, wartości wskaźnika społecznego oddziaływanie bibliotek nie można odnosić bezpośrednio do wartości statystyk GUS. Celem NPRCz 2.0. jest wzrost wskaźnika poziom społecznego oddziaływanie bibliotek w kolejnych latach trwania Programu, przy czym wskaźnik jest wrażliwy na zachodzące procesy cywilizacyjne, w szczególności konkurencję innych mediów i sposobów dostępu do treści⁴⁷.

3.2.3.1. Wykonanie wskaźnika w 2021 r.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Bibliotekę Narodową w 2021 r. wskaźnik ten został zrealizowany na poziomie 15,7%, a więc w stopniu nieco niższym niż przyjęte założenia (87,2% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego)⁴⁸.

3.2.4. Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. wartość dla Priorytetów 1-4 razem

Wskaźnik liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. jest obliczany na podstawie umów podpisanych i zrealizowanych przez operatorów bezpośrednio z bibliotekami (KI 1.1, KI 1.2, KI 2.1, KI 4.1) lub w ramach umów podpisanych z innymi podmiotami na wsparcie bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego (KI 3.1 i KI 3.2). W pierwszym przypadku każda zrealizowana umowa jest równoznaczna z jedną wspartą biblioteką, w drugim przypadku liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. jest ustalana na

⁴⁷ por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 196.

⁴⁸ Zleczone przez Bibliotekę Narodową w marcu 2022 r. powtórzenie badania stanu czytelnictwa w Polsce, obejmowało również wskaźnik „poziom społeczny oddziaływanie bibliotek”, który zarówno w listopadzie 2021 r., jak i marcu 2022 r. okazał się niższy, niż zakładano (odpowiednio 16,4% i 15,7%). Ograniczenia w dostępie do siedzib i zbiorów bibliotek oraz obawa przed zakażeniem wirusem COVID-19 wpłynęły na spadek odwiedzin oraz wypożyczeń. Ponieważ wskaźnik społecznego oddziaływanie bibliotek konstruowany jest jako suma zbiorów osób, które w badaniu czytelnictwa zadeklarowały, że w ciągu roku odwiedziły jakąś bibliotekę oraz osób, które wśród przeczytanych przez siebie książek wskazały książki wypożyczone z biblioteki, wyszczególnione powyżej czynniki ograniczające w 2021 r. dostęp do siedzib bibliotek oraz ich zbiorów wpłynęły na niezależny od działań podjętych i wykonanych w ramach NPRCz 2.0. spadek wartości tego wskaźnika w stosunku do lat sprzed pandemii oraz do wartości przyjętych w Programie.

podstawie treści podpisanej umowy i sprawozdania z jej realizacji. Wskaźnik nie jest monitorowany w ramach Kierunku interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.⁴⁹

3.2.4.1. Wykonanie wskaźnika w 2021 r.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Operatorów Priorytetów 1, 2, 3 i 4 NPRCz 2.0, w 2021 r. wskaźnik ten został zrealizowany na poziomie 5.792, wobec zakładanych 5.900, a więc jedynie nieznacznie poniżej przyjętych założeń (98,17%, realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego).

⁴⁹ ibidem.

Tabela 3 Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
Cel główny										
CG_R_1	nie dotyczy	rezultat	Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)	39,0%	38,0%	97,4%	41,0%	nie dotyczy	38,0%	92,7%
CG_R_2	nie dotyczy	rezultat	Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach NPRCz 2.0.	65,0%	68,0%	104,6%	74,0%	nie dotyczy	68,0%	91,9%
CG_R_3	nie dotyczy	rezultat	Poziom społecznego oddziaływania bibliotek	18,0%	15,7%	87,2%	20,0%	nie dotyczy	15,7%	78,5%
CG_P_1	wartość dla Priorytetów 1-4 razem	produkt	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	5 900	5 791 ⁵⁰	98,2%	36 740	5 997	5 791	15,8% ⁵¹

⁵⁰ Wartość wskaźnika pt. „Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0” różni się od wykazanej poniżej wartości dla wskaźnika „Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0”, ponieważ wskaźnik liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. jest obliczany na podstawie umów podpisanych i zrealizowanych przez operatorów bezpośrednio z bibliotekami (KI 1.1, KI 1.2, KI 2.1, KI 4.1) lub w ramach umów podpisanych z innymi podmiotami na wsparcie bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego (KI 3.1 i KI 3.2). W każdym roku realizacji NPRCz 2.0 biblioteki publiczne mogą niezależnie otrzymać dofinansowanie w ramach kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%

Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1

CG_P_1	1.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0	2 500	2 379	95,2%	12 500	2 379	2 379	19,0%
CG_P_1_a	1.1.	produkt	w tym: liczba bibliotek, które w ramach NPRCz 2.0. zakupiły usługę zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków	700	609	87,0%	4 350	609	609	14,0%
P_1	1.1.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	3 480 000	3 510 267	100,9%	14 430 000	3 510 267	3 510 267	24,3%
CG_P_1	1.2.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0	0	-	496	130	-	0,0% ⁵²

⁵¹ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane (mając na uwadze fakt, iż dla wybranych Kierunków interwencji NPRCz 2.0 zadania są realizowane w okresie wykraczającym poza jeden rok kalendarzowy) wartość wskaźnika wyniosłaby: 15,8%. W odniesieniu do Kierunków interwencji, w których projekty są realizowane przez minimum dwa lata w odniesieniu do wskaźnika CG_P_1 wykazano 0,0% w pozycji „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.”, jednak w przypisie dla każdej z nich wskazano zakładaną wartość, wynikającą z liczby umów podpisanych w 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2										
CG_P_1	2.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0 (7)	0 (27) ⁵³	-	164	27	-	0,0% ⁵⁴
P_4	2.1.	produkt	Liczba bibliotek objętych wsparciem, które w wyniku projektu dostosowano do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	-	-	0,0%	93	22	-	0,0% ⁵⁵
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3										

⁵² Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2. wyniosłaby: 26,2%.

⁵³ W 2021 roku przeprowadzono jeden nabór wniosków do Priorytetu 2, Kierunek interwencji 2.1., w ramach którego decyzję o wsparciu finansowym otrzymało 31 bibliotek, z czego 4 zrezygnowały z realizacji zadania przed podpisaniem umowy. W związku z faktem, że wszystkie zadania dofinansowane w tym Kierunku interwencji są zadaniami wieloletnimi (żadne nie zakończyły się w 2021 r.) w tabeli wykazano liczbę zawartych umów (źródłem danych dla wskaźnika są sprawozdania beneficjentów). Mając na uwadze powyższe przyjęto, że wykazanie dodatkowych 4 dofinansowań, których – decyzją beneficjentów - realizacja nie odbywa się w ramach NPRCz 2.0 nie jest zasadne.

⁵⁴ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2. wyniosłaby: 16,5%

⁵⁵ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika P_4 wyniosłaby: 23,7%

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
CG_P_1	K.I. 3.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	1 900	1 443	75,9%	13 100	1 443	1 443	11,0%
P_1	K.I. 3.1	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	250 000	270 248	108,1%	1 700 000	1 700 000	270 248	15,9%
CG_P_1	K.I. 3.2	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	1 500	1 969	131,3%	10 300	1 969	1 969	19,1%
P_1	K.I. 3.2.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	350 000	660 064	188,6%	2 400 000	2 400 000	660 064	27,5%
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4										

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
CG_P_1	K.I. 4.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0(45)	0(49)	0(108,9%)	180	49	0	0,0% ⁵⁶
RB_7	K.I. 4.1.	rezultat bezpośredni	Liczba zrealizowanych projektów edukacyjno-animacyjnych w ramach partnerstw	90	298	331,1%	1 395	560	298	21,4%
P_9	K.I. 4.2.	produkt	Zasięg kampanii, rozumiany jako liczba osób, które zetknęły się z komunikatami informacyjnymi NPRCz 2.0. przynajmniej jeden raz w trakcie trwania kampanii	17 000 000	17 000 000	100,0%	96 800 000	nie dotyczy	17 000 000	17,6%
P_10	K.I. 4.2.	produkt	Liczba wejść na stronę www NPRCz 2.0	35 000	40 000	114,0%	280 000	nie dotyczy	40 000	14,3%

⁵⁶ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 4.2. wyniosłaby: 27,2%

Wyjaśnienie oznaczeń ID przyjętych dla wskaźników NPRCz 2.0.:

CG_R – wskaźnik rezultatu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0., CG_P – wskaźnik produktu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0. (monitorowany na poziomie każdego z Priorytetów), P – wskaźnik produktu, przyjęty dla danego Kierunku interwencji (ten sam wskaźnik, oznaczony tym samym numerem, może mieć zastosowanie w odniesieniu do kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.), RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego, przyjęty dla danego Kierunku interwencji.

3.3. Informacja o wskaźnikach monitorowanych dla NPRCz 2.0.

Opis przygotowano na podstawie informacji przedstawionych przez Operatorów Priorytetów, przygotowanych na podstawie danych sprawozdawanych przez beneficjentów Programu. W odniesieniu do wskaźników monitorowanych nie szacowano ich wartości, dane są gromadzone wraz z postępem realizacji Programu.

3.3.1. Informacja o wskaźnikach monitorowanych dla NPRCz 2.0 w 2021 r.:

Z przedstawionych poniżej danych, zgromadzonych na podstawie wskaźników monitorowanych dla NPRCz 2.0 w 2021 r., wynika, iż w 51% spośród unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. uruchomiono koła lub kluby czytelnicze⁵⁷. Ponadto, w przypadku 40% unikalnych beneficjentów uruchomiono koła lub kluby inne niż czytelnicze⁵⁸.

O aktywności podmiotów skutecznie ubiegających się o wsparcie z NPRCz 2.0 świadczy fakt, iż 41% z nich zostało objęte wsparciem także w innych (poza NPRCz 2.0.) programach wspierających czytelnictwo. Można więc przyjąć, iż Ci beneficjenci NPRCz 2.0 reprezentują instytucje mocno zaangażowane w świadczenie jak najlepszych usług dla swoich odbiorców, które jednocześnie są otwarte na zmiany i nowe wyzwania (jakimi jest realizacja projektów finansowanych z zewnętrznych źródeł).

Tabela 4 Szczegółowe zestawienie wskaźników monitorowanych NPRCz 2.0 za 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.
Cel główny					
CG_P_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	produkt	Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	5 807 ⁵⁹
RB_1	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. /	rezultat bezpośredni	Liczba użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach objętych	sprawozdania beneficjentów	6 121 219

⁵⁷ W obliczeniach nie uwzględniono danych dla 15 podmiotów, były to biblioteki publiczne, które otrzymały wsparcie tylko w ramach Kierunku interwencji 1.2 lub Kierunku interwencji 2.1, jednakże dla nich Operatorzy nie przekazali danych w omawianym zakresie.

⁵⁸ j.w.

⁵⁹ Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. obejmuje: 2395 niepowtarzających się bibliotek publicznych, 1 443 placówki wychowania przedszkolnego oraz 1 969 bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.
	K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)		wsparcie w ramach NPRCz 2.0.		
RB_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	5 132 467
RB_3	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba wypożyczeń na zewnątrz w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	92 037 529
RB_4	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	265 794
RB_dodatkowy_1	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba uczestników zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	8 696 479
RB_dodatkowy_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	2 976
RB_dodatkowy_3	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby inne niż czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	2 306
RB_dodatkowy_4	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Udział biblioteki objętej wsparciem w innych (poza NPRCz 2.0.) programach wspierających czytelnictwo	sprawozdania beneficjentów	2 357
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1					
K_1	P I (K.I. 1.1.)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników)	sprawozdania beneficjentów	123 821 362

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.	
P_2	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba ograniczonych czasowo (miesięcznych) kodów zdalnego dostępu do e-booków/ audiobooków/ synchrobooków z komercyjnych platform internetowych zakupionych przez biblioteki w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	107 060	
P_3	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba e-booków, audiobooków lub synchrobooków udostępnianych z platform zdalnego dostępu zakupionych przez biblioteki w ramach dotacji NPRCz 2.0. i wkładu własnego w innych modelach licencyjnych niż miesięczne kody zdalnego dostępu.	sprawozdania beneficjentów	kody	26 547 ⁶⁰
					strony	60377708
					publikacje	1 162 497
RB_5	P I (K.I.1.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba operacji wykonanych w zintegrowanym systemie zarządzania zasobami bibliotek przez jego użytkowników.	sprawozdania beneficjentów	-	
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2						
P_6	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba energooszczędnych obiektów bibliotecznych (o wartości zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP=45 kWh/m2/rok) powstałych w ramach projektu.	sprawozdania beneficjentów	-	
P_7	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu poprawiły poziom dostosowania obiektu do osób ze szczególnymi potrzebami.	sprawozdania beneficjentów	-	
P_8	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu przystosowały wyraźnie oznakowane pomieszczenie przeznaczone do aktywnej pracy z seniorami (osobami starszymi), z wyposażeniem dostosowanym do tej grupy wiekowej.	sprawozdania beneficjentów	-	
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3						

⁶⁰ We wskaźniku P_2 wykazano wyłącznie liczbę zakupionych miesięcznych kodów zdalnego dostępu. We wskaźniku P_3 wskazano liczbę pozostałych typów zakupionych kodów, tj. dwu- i trzymiesięcznych.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.
K_1	P III (K.I.3.2)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników).	sprawozdania beneficjentów	15 919 841
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4					
RB_6	P IV (K.I.4.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba wskazań w mediach.	sprawozdanie operatora	10 958
RB_8	P IV (K.I.4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bezpośrednich odbiorców/ uczestników projektów edukacyjno-animacyjnych zrealizowanych w ramach partnerstw.	sprawozdania beneficjentów	21 949

III. SPRAWOZDANIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2021 ROK

1. Priorytet 1 - Poprawa oferty bibliotek publicznych

1.1. Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych,

Wszelkie działania Operatora prowadzone były w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 6 lipca 2021 roku Regulamin konkursu na rok 2021. Odbyły się dwa zdalne posiedzenia Zespołu Sterującego do spraw zakupu nowości wydawniczych do bibliotek.

1.1.1. Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 1.1

W 2021 roku w ramach Kierunku interwencji 1.1. uruchomiono 1 nabór na łączną kwotę 26 mln zł. W ramach naboru wnioski złożyły 2.383 instytucje. W wyniku przeprowadzonej oceny formalnoprawnej dotację otrzymało 2.379 biblioteki publicznych. Wnioski 3 instytucji rozpatrzono negatywnie z powodu błędów formalnoprawnych a wnioski 1 instytucji wstrzymano do rozpatrzenia do czasu zakończenia toczącego się przed WSA postępowania związanego ze skargą złożoną przez WBP w Kielcach za pośrednictwem Wojewody Świętokrzyskiego dotyczącą statusu prawnego biblioteki. Podpisano 2 379 umów na łączną kwotę 82 037 tys. zł, w tym 25 956 tys. zł ze środków budżetu państwa.

1.1.2. Wdrażanie Kierunku interwencji 1.1

Na podstawie zaakceptowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Regulaminu konkursu w ramach Priorytetu 1 Poprawa oferty bibliotek Publicznych Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych* oraz uchwalonych przez Zespół Sterujący - *Kryteriów i zasad rozdziału dotacji w roku 2021* Biblioteki wojewódzkie dokonały podziału środków w ramach województw. Pięć bibliotek wojewódzkich zgłosiło brak możliwości rozdzielenia całej przyznanej kwoty, przede wszystkim z powodu wynikającego z pandemii COVID-19 braku zabezpieczenia przez biblioteki publiczne wkładu własnego na odpowiednim poziomie. Z kolei jedenaście

bibliotek wojewódzkich zgłosiło chęć i możliwość przyjęcia przez biblioteki z ich województw większej dotacji niż przewidziano według kryteriów. W związku z tym odbyło się posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym uchwalono korektę Kryteriów uwzględniającą możliwości bibliotek: nierozdysponowane środki zostały rozdzielone między chętne województwa według tych samych kryteriów, które zastosowano uprzednio na poziomie ogólnokrajowym.

W dniach 3-16 sierpnia przeprowadzono nabór w ramach Kierunku interwencji 1.1 a następnie dokonano oceny formalnej wniosków podczas której okazało się, że nie wszystkie biblioteki, które zgłosiły uprzednio chęć wzięcia udziału w Programie złożyły wnioski, a część bibliotek, mimo złożenia wniosków, zrezygnowała z udziału. Dlatego konieczna była kolejna korekta *Kryteriów podziału środków* w ramach województw. Biblioteki, które zgłosiły możliwość wykorzystania większej kwoty dotacji, niż zgłosiły to we wnioskach do konkursu, zostały poproszone o przestanie ich aktualizacji.

Na podstawie zakończonej – w październiku - oceny formalnoprawnej sporządzono listę rankingową zawierającą wyniki konkursu. Po akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego- dotację na zakup i zdalne dostępy do nowości wydawniczych otrzymało 2 379 instytucji kultury na łączną kwotę 25 955 716 zł. Wnioski 3 instytucji rozpatrzono negatywnie z powodu błędów formalnoprawnych, a wniosek 1 instytucji wstrzymano do rozpatrzenia do czasu zakończenia toczącego się przed WSA postępowania związanego ze skargą złożoną przez WBP w Kielcach za pośrednictwem Wojewody Świętokrzyskiego dotyczącą statusu prawnego biblioteki.

Po ogłoszeniu wyników naboru do Kierunku interwencji 1.1. rozpoczęto proces podpisywania umów z beneficjentami i wypłatę przyznanej dotacji, natomiast między 1 a 15 stycznia 2022 roku. beneficjenci składali raporty końcowe z wykonania zadania w 2021 r.

W ramach Kierunku interwencji 1.1 dofinansowanie otrzymało:

- 238 bibliotek gmin miejskich, 603 bibliotek z gmin miejsko-wiejskich, - 1 399 bibliotek gmin wiejskich, 82 biblioteki z miast na prawach powiatu, 39 bibliotek powiatowych, 18 bibliotek wojewódzkich.

1.1.3. Kwestie mające wpływ na wykonanie Kierunku interwencji 1.1

Spośród 2 522 uprawnionych podmiotów 142 nie wzięły udziału wskazując jako powód brak możliwości zagwarantowania minimalnego wkładu własnego.

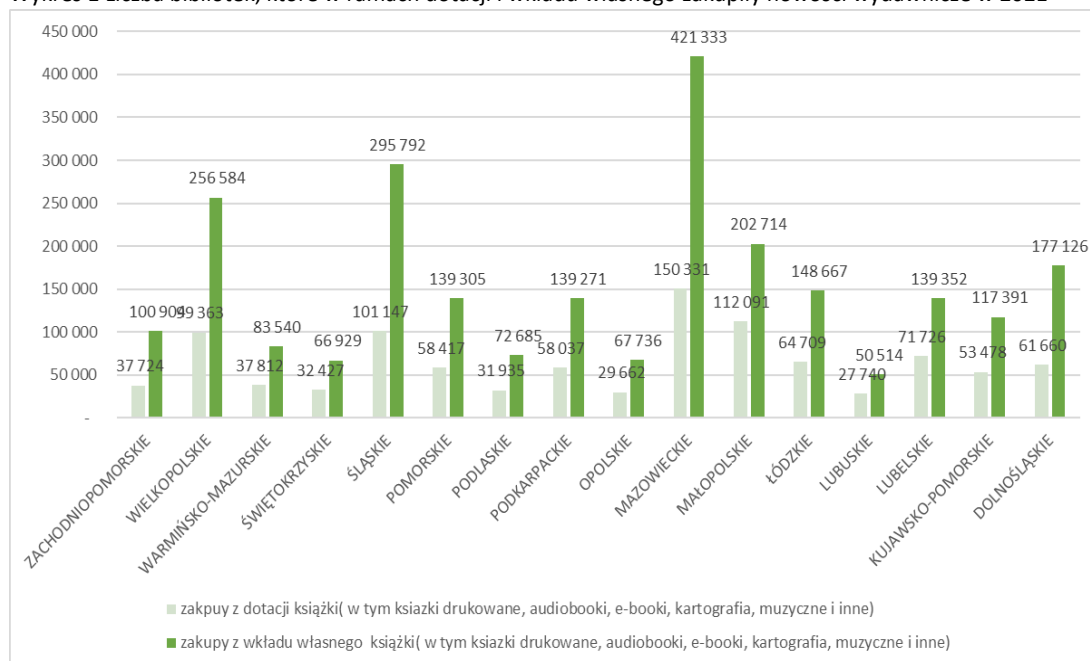
1.1.4. Analiza informacji w odniesieniu do Kierunku interwencji 1.1

Celem Priorytetu 1 realizowanego w ramach programu wieloletniego Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 jest wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów. Podstawowym elementem przesądającym o atrakcyjności zbiorów danej biblioteki jest wystarczająca liczba nowości wydawniczych, dostępnych w formatach uwzględniających zróżnicowane preferencje czytelnicze (tj. publikacje tradycyjne, e-booki, audiobooki, synchrobooki).

W ramach K.I.1.1. zakupiono ponad 3,5 mln książek (w tym: ponad 3,3 mln książek drukowanych, ponad 180 tys. audiobooków i e-booków, około 1 tys. zeszytów czasopism oraz 2 tys. wydawnictw nutowych i kartograficznych), co stanowi 100,86% zakładanego w

NPRCz 2.0 na 2021 rok planu. Należy podkreślić, że wskaźnik udało się przekroczyć mimo znaczącej podwyżki cen książek i czasopism, która miała miejsce w II połowie 2021 roku.

Wykres 1 Liczba bibliotek, które w ramach dotacji i wkładu własnego zakupiły nowości wydawnicze w 2021

Źródło: Sprawozdanie Biblioteki Narodowej

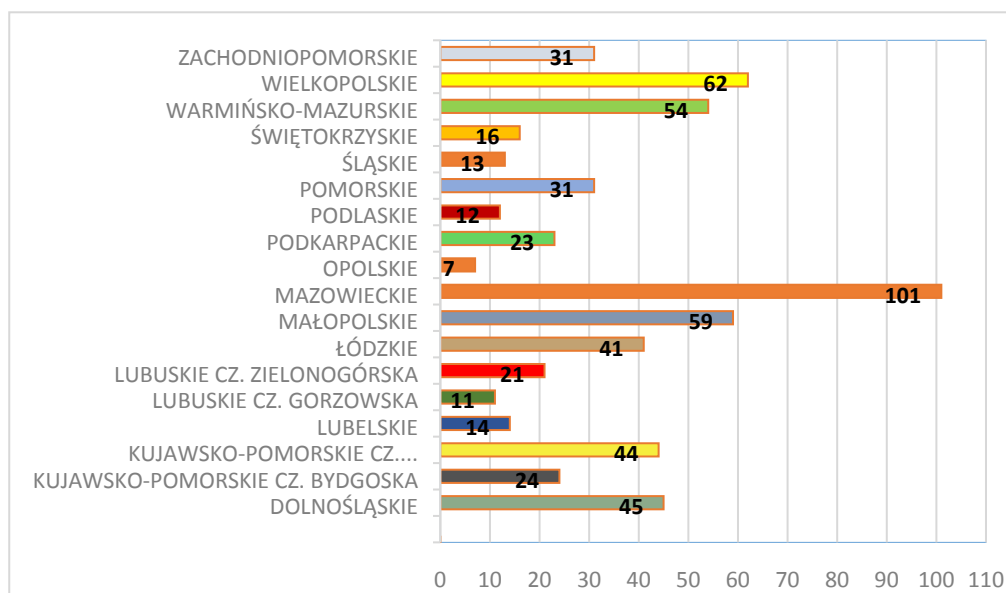
Najwięcej nowości wydawniczych z wkładu własnego i dotacji zakupiły biblioteki z województwa mazowieckiego (571 664) śląskiego (396 939) oraz wielkopolskiego (355 947).

Natomiast z możliwości zakupu usługi zdalnego dostępu do nowości wydawniczych skorzystało 609 beneficjentów (25,6 % wszystkich beneficjentów), co stanowi 87% zakładanego na 2021 rok planu. Beneficjenci zakupili łącznie 107 tys. kodów miesięcznych, 26,5 tys. kodów innych niż miesięczne oraz wykupili dostęp do 60,3 mln stron oraz prawie 1,2 mln publikacji od dostawców takich jak: Legimi, EmpikGo, IBUK libra, PWN itp.

W ramach środków pochodzących z dotacji zakupy na zdalne dostępy dokonało 206 bibliotek natomiast 499 beneficjentów zakupu dokonało w ramach wkładu własnego. łącznie z zakup dostępu skorzystało 609 beneficjentów⁶¹

⁶¹ Niektóre biblioteki zakupiły usługę zdalnego dostępu zarówno z dotacji, jak i z wkładu własnego – liczone są wtedy raz.

Wykres 2 Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z możliwości zakupu usługi zdalnego dostępu do nowości wydawniczych w ramach Kierunku interwencji 1.1 z podziałem na województwa

Źródło Sprawozdanie Biblioteki Narodowej

Najwięcej beneficjentów z tej formy publikacji skorzystało w woj. mazowieckim (101), wielkopolskim (62) oraz małopolskim (59). Największą kwotę na zakup zdalnego dostępu przeznaczyła Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie wydatkując łącznie prawie 349 mln (z czego ponad 82 tys. z dofinansowania w ramach kierunku interwencji 1.1.) Natomiast największą kwotę dofinansowania w ramach kierunku interwencji 1.1. wydatkowała Biblioteka Śląska przeznaczając na zakup 24 000 kodów kwotę 300 000 zł.

Jest to potwierdzeniem, że umożliwienie dofinansowania z NPRCz 2.0 również tych zakupów było odpowiednią decyzją, szczególnie w czasach pandemii. Biblioteki mogły poszerzyć swoją ofertę i rozszerzyć grupę czytelników o nowych, którzy preferują publikacje elektroniczne oraz utrzymać tych, którzy w czasach pandemii mieli ograniczony dostęp do publikacji tradycyjnych, papierowych. Wydatki poniesione w 2021 roku oraz osiągnięte wyniki pozwalają sądzić, że w kolejnych latach zainteresowanie tą nowoczesną formą udostępnienia czytelnikom dostępu do nowości wydawniczych będzie rosło.

1.1.5. Postęp finansowy z realizacji Kierunku 1.1

W roku 2021 w ramach K.I.1.1.- 2 379 beneficjentów wydatkowało łącznie 86 964 tys zł (dotacja i wkład własny) na zakup zbiorów.

Beneficjenci deklarowali we wnioskach wkład własny na poziomie 56 081 tys zł przy założeniu z uchwały 50 872 tys zł. Oznacza to, że już na etapie składania wniosków przekroczono planowany wkład własny. Ostatecznie biblioteki wydatkowały:

- 1) z dotacji – 25 897, 7 tys. Zł (wykonanie na poziomie 99,6%),
- 2) z wkładu własnego – 61 067, 7 zł (ponad 120,% zakładanego uchwałą wkładu własnego beneficjentów).

Należy zauważyć, że w trakcie opracowywania Kryteriów i zasad rozdziału dotacji w roku 2021 biblioteki zadeklarowały możliwość i chęć wydatkowania pełnej kwoty dotacji

przeznaczonej na 2021 rok. W trakcie naboru jednak mała część z bibliotek nie złożyła wniosku lub wycofała się z chęci wzięcia udziału w Programie, tłumacząc się najczęściej zmianą decyzji o przekazaniu środków finansowych przez organizatora. Z tego powodu nie przekazano bibliotekom środków w wysokości 38 284 zł. W jednym przypadku wstrzymano rozpatrzenie decyzji o przyznaniu dotacji w wysokości 6 000 zł z powodu toczącego się przed WSA postępowania związanego ze skargą złożoną przez WBP w Kielcach za pośrednictwem Wojewody Świętokrzyskiego w sprawie statusu prawnego biblioteki. Do zakończenia okresu sprawozdawczego postępowanie nie zostało zakończone, a środki nie zostały przekazane bibliotece. Łącznie w 2021 roku nie rozdysponowano środków pochodzących z budżetu państwa jedynie w wysokości 44 284 zł (t.j. 0,17% planowanej na 2021 rok kwoty).

Należy zauważyć, że w przekroczenie prognozowanego wydatkowania wkładu własnego wystąpiło we wszystkich grupach zamożności. W I grupie zamożności wydatkowano wkład własny w 128,29% w stosunku do kwoty minimalnej, w II grupie w 109,74%, a w III w 106,79%.

Ogółem kwota wkładu własnego w 2021 roku została wydatkowana przez beneficjentów w 110,85% w stosunku do kwoty minimalnej. Stało się to pomimo zgłaszanych wcześniej przez biblioteki publiczne obaw związanych z brakiem środków na wkład własny w następstwie pandemii COVID-19. Należy szczególnie podkreślić, że największe przekroczenie planowanego wydatkowania wkładu własnego wystąpiło, podobnie, jak w latach ubiegłych, w pierwszej grupie, do której zalicza się biblioteki publiczne mające siedzibę w uboższych gminach.

Beneficjenci, którzy wzięli udział w K.I. wykonali zadanie w całości. Tylko w nielicznych przypadkach zadanie zakończyło się częściowym zwrotem niewykorzystanych środków spowodowanym najczęściej opłaceniem faktury za zakup nowości po okresie kwalifikowalności środków, tj. po 30 listopada 2021 roku.

1.2. Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek

Wszelkie działania prowadzone były w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 6 września 2021 roku Regulamin konkursu. O odbyło się sześć zdalnych posiedzeń Zespołu Sterującego do spraw K.I.1.2.

1.2.1. Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 1.2

W 2021 roku w ramach Kierunku interwencji 1.2. uruchomiono 1 nabór podzielony na dwa konkursy: dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowanych na terenie całego kraju oraz dla bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego. W ramach naboru wnioski złożyło 170 instytucji (40 wnioskodawców w naborze dla dużych bibliotek, 130 wnioskodawców z bibliotek z trzech wskazanych województw; wnioski złożyło mniej bibliotek z województw świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego, niż zakładano). Wnioski 11 bibliotek rozpatrzono negatywnie z powodów błędów formalnoprawnych. Do podpisania umowy o przyłączenie do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek (dalej zwanego „ZSZB”)

rekomendowano 140 bibliotek (16 wyłonionych w pierwszym konkursie i 124 wyłonione w drugim konkursie). Umowy podpisało ostatecznie 130 bibliotek (16 wyłonionych w pierwszym konkursie i 114 wyłonione w drugim konkursie).

Ponadto przeprowadzono postępowanie mające na celu wyłonienie dostawcy ZSZB oraz przeprowadzono 20 spotkań negocjacyjnych z dostawcą. W dniu 7 grudnia 2021 roku podpisano umowę na dostarczenie ZSZB z firmą ExLibris GmbH.

Przygotowywano także do integracji z nowymi bibliotekami ZSZB w bibliotekach już go posiadających m.in. poprzez meliorację bazy danych, porównywanie i znajdowanie dubletów rekordów oraz scalanie rekordów wzorcowych lub rekordów bibliograficznych we wspólnym środowisku katalogowym.

1.2.2. Wdrażanie Kierunku interwencji 1.2

Na podstawie zaakceptowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Regulaminu naboru w ramach Kierunku interwencji 1.2. uwzględniając również zaakceptowany przez Ministra skład Zespołu Sterującego przeprowadzono postępowanie mające na celu wyłonienie dostawcy zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek (ZSZB) oraz przeprowadzono między wrześniem a grudniem - 20 spotkań negocjacyjnych z dostawcą. W dniu 7 grudnia 2021 roku podpisano umowę na dostarczenie ZSZB z firmą ExLibris GmbH i następnego dnia ogłoszono nabór w ramach K.I.1.2. składający się z dwóch konkursów:

dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowanych na terenie całego kraju (w ramach którego mogło zostać zakwalifikowanych 16 bibliotek) oraz dla bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego (w ramach którego mogło zostać zakwalifikowanych 480 bibliotek). Nabór w obu konkursach zakończył się 14 grudnia o godzinie 16.00. W pierwszym konkursie wnioski złożyło 40 bibliotek, w drugim – 130 bibliotek ze wskazanych trzech województw.

W dniu 14 grudnia odbyło się posiedzenie Zespołu Sterującego do spraw K.I.1.2. (zwanego dalej Zespołem Sterującym), na którym dokonano oceny potencjału bibliotek zgłoszonych w pierwszym konkursie. Do etapu oceny potencjału zostały skierowane wnioski 35 bibliotek, wnioski 5 bibliotek pozostały bez rozpatrzenia z powodu błędów formalnoprawnych we wnioskach. Potencjał 27 bibliotek został oceniony pozytywnie, a 8 – negatywnie. Z powodu przekroczenia limitu bibliotek, które zostaną przyłączone do ZSZB, wyznaczonego w ramach pierwszego konkursu w ramach K.I.1.2. NPRCz 2.0, rekomendowanych do przyłączenia do ZSZB przez Zespół Sterujący zostało 16 bibliotek, które uzyskały najwyższą łączną punktację. Pozostałe 19 bibliotek zostało poinformowanych o negatywnej ocenie wniosku oraz otrzymało informacje o przysługującym im środku odwoławczym. Ponadto Zespół ustalił kolejność przyłączeń wybranych bibliotek do ZSZB. W dniu 20 grudnia odbyło się drugie posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym dokonano oceny potencjału bibliotek zgłoszonych w drugim konkursie. Do etapu oceny potencjału zostały skierowane wnioski 124 bibliotek, wnioski 6 bibliotek pozostały bez rozpatrzenia z powodu błędów formalnoprawnych we wnioskach. Potencjał wszystkich 124 bibliotek został oceniony pozytywnie i zostały one zarekomendowane do zawarcia umowy o przyłączenie do ZSZB. W dniu 21 grudnia odbyło się posiedzenie, na którym Zespół Sterujący omówił odwołania w pierwszym konkursie, które wpłynęły do BN do tego dnia.

W dniu 22 grudnia, po upływie terminu na składanie odwołań, odbyło się kolejne posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym Zespół Sterujący omówił odwołania złożone przez 8 bibliotek. Żadne z odwołań nie zostało uznane. Zespół Sterujący uznał, po dokładnej weryfikacji przyznanych przez siebie punktów w ocenie potencjału bibliotek i zapoznaniu się z treścią odwołań, że argumenty przywołane przez wnioskodawców w odwołaniach nie wpływają na przydzieloną na posiedzeniu w dniu 14 grudnia 2021 roku punktację. Rekomendację do zawarcia umowy o przyłączenie do ZSZZB otrzymało łącznie 140 bibliotek. Zespół ustalił również kolejność przyłączeń bibliotek wyłonionych w drugim konkursie do ZSZZB. Na drugim posiedzeniu w dniu 22 grudnia 2022 roku Zespół Sterujący ustalił modyfikację kolejności przyłączenia do ZSZZB bibliotek wyłonionych w pierwszym konkursie.

W dniu 22 grudnia lista rankingowa została przekazana i zaakceptowana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tego samego dnia przesłano beneficjentom umowy do podpisu. Podpisane umowy wpłynęły do BN między 23 a 31 grudnia. Ostatecznie umowę na przyłączenie do ZSZZB podpisało 130 bibliotek (16 wyłonionych w pierwszym konkursie i 114 wyłonione w drugim konkursie).

W dniu 13 stycznia 2022 roku odbyło się szóste posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym ustalono modyfikację kolejności przyłączeń do ZSZZB bibliotek z województw łódzkiego, lubelskiego i świętokrzyskiego.

W okresie sprawozdawczym świadczona była także usługa utrzymania ZSZZB w bibliotekach już go posiadających. W ramach przygotowania do integracji z nowymi bibliotekami zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek (zwanego dalej ZSZZB) w bibliotekach już go posiadających zrealizowano szereg działań, w tym przede wszystkim przygotowanie schematów przekształceń, meliorację, deduplikację i scalanie rekordów bibliograficznych i wzorcowych (czasopism oraz książek, w tym serii wydawniczych) oraz przekształcanie rekordów bibliograficznych zawierających JHP BN i JHP KABA w Deskryptory Biblioteki Narodowej.

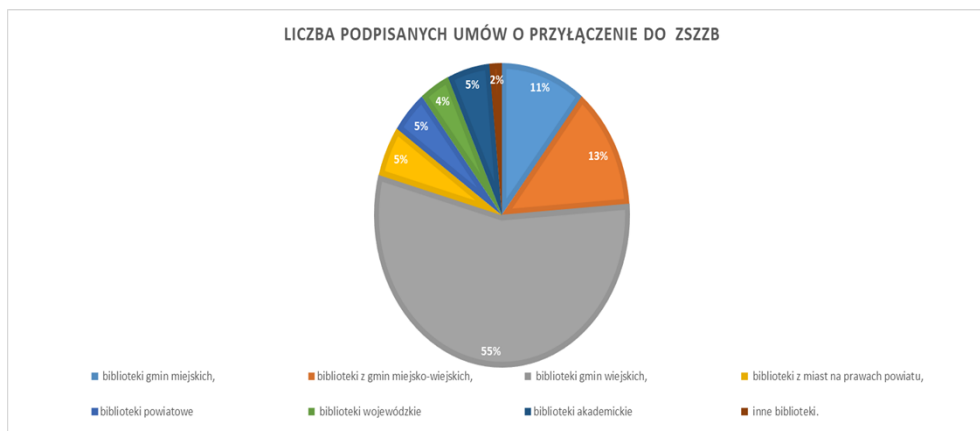
Głównym celem Kierunku interwencji 1.2. jest zmniejszenie kosztów procesów back-office będących w dyspozycji podmiotów publicznych, tj. 500 bibliotek: 4 już zintegrowanych i 16 dużych bibliotek publicznych i innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek oraz 480 bibliotek publicznych woj. świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego, poprzez wdrożenie zunifikowanego i jednolitego systemu, jako usługi chmurowej (SaaS), oraz finansowanie utrzymania ZSZZB utrzymywanego przez Operatora.

W ramach Programu umowę o przyłączenie do ZSZZB podpisało:

- 14 bibliotek gmin miejskich,
- 17 bibliotek z gmin miejsko-wiejskich,
- 72 biblioteki gmin wiejskich,
- 7 bibliotek z miast na prawach powiatu,
- 6 bibliotek powiatowych,
- 5 bibliotek wojewódzkich,
- 7 bibliotek akademickich

- 2 inne biblioteki.

Wykres 3 Liczba podpisanych umów w ramach Kierunku interwencji 1.2

Źródło na podstawie sprawozdania Biblioteki Narodowej

1.2.3. Kwestie mające wpływ na wykonanie Kierunku interwencji 1.2

Niewystarczająca liczba złożonych wniosków o przyłączenie do ZSZZB przez małe biblioteki z województw łódzkiego, lubelskiego i świętokrzyskiego, w konsekwencji zawarcie umów w liczbie mniejszej niż zakładano. W konkursie dla dużych bibliotek z terenu całego kraju zgłosiło się znacznie więcej podmiotów niż mogło się zakwalifikować. Operator Priorytetu 1 zgłasza konieczność przeprowadzenia nowelizacji Uchwały nr 69/2021 RM umożliwiającej przeprowadzenie naboru uzupełniającego w ramach K.I.1.2.

1.2.4. Analiza informacji w odniesieniu do Kierunku interwencji 1.2

Działania prowadzone w ramach Kierunku interwencji 1.2 znacząco zwiększą zakres podmiotowości bibliotek publicznych oraz wyposażają je w odpowiednie narzędzia (ZSZZB) potrzebne do realizacji postawionych przed nimi zadań. ZSZZB będąc zaawansowaną technologicznie platformą informatyczną, która umożliwia włączonym w nią bibliotekom efektywną obsługę procesów i funkcji bibliotecznych, lepsze rozpoznanie potrzeb i zainteresowań czytelniczych użytkowników bibliotek oraz ekonomizację i optymalizację w obszarze katalogowania i ewidencjonowania zakupionych w ramach wsparcia NPRCz 2.0 i środków własnych JST materiałów bibliotecznych, pozwoli na szybsze, dokładniejsze i efektywniejsze realizowanie zadań, zdefiniowanych w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. Największą zaletą integracji bibliotek w ramach ZSZZB jest możliwość współkatalogowania w czasie rzeczywistym w jednym systemie informatycznym, co bezpośrednio wpływa na minimalizację kosztów ponoszonych przez biblioteki. Znacząco zwiększy się także liczba bibliotek z dostępem do nowoczesnego katalogu on-line, co wpłynie na zwiększenie dostępności informacji o zbiorach dla czytelników.

W wyniku przeprowadzonych konkursów umowy o przyłączenie do ZSZZB podpisało 130 bibliotek: 16 dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów oraz 114 bibliotek publicznych z województw świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego. Łącznie do Programu w ramach K.I.1.2. przystąpiło 130 bibliotek.

Konkurs dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem. Wnioski w ramach konkursu złożyło aż 40 bibliotek z całego kraju. Potwierdza to postawioną uchwałę diagnozę potrzeby rozwijania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej za pomocą ZSZZB, w której informacje o zbiorach będą przechowywane i dostępne w jednym miejscu.

Biblioteki publiczne z województw świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego, mimo informacji i zachęt do przystąpienia do Programu wyrażanych poprzez media społecznościowe i stronę główną Biblioteki Narodowej, newsletter, liczne szkolenia oraz bezpośrednie kontakty, a także wsparcie ze strony wojewódzkich bibliotek publicznych, nie wykazały pełnego zainteresowania konkursem. Z tego powodu nie został wyczerpany limit możliwości przyłączeń do ZSZZB dla tego typu bibliotek określony w K.I.1.2. Głównym powodem nieskorzystania z możliwości otrzymania darmowego oprogramowania ZSZZB była konieczność nauki ich obsługi i zmiany organizacji pracy na nowocześniejszy. Potwierdza to konieczność podjęcia działań edukacyjnych bibliotek w zakresie modernizacji ich systemów katalogowych.

Z powodu późnego przyjęcia Uchwały nr 69/2021 RM, sytuacji epidemicznej w kraju oraz konieczności przeprowadzenia przedłużającego się postępowania negocjacyjnego z dostawcą ZSZZB przed ogłoszeniem konkursu, w związku z zapisami Tabeli 11. Etapy realizacji zadań w kierunku 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek Uchwały, przewidującymi zakończenie całości naboru w roku 2021, przeprowadzenie konkursu uzupełniającego w ramach K.I.1.2. okazało się niemożliwe, chociaż § 2 ust. 9 Regulaminu konkursu przewiduje taką możliwość. Z tego powodu Operator Priorytetu 1 zgłosił konieczność przeprowadzenia nowelizacji Uchwały nr 69/2021 RM umożliwiającej przeprowadzenie naboru uzupełniającego w ramach K.I.1.2.

1.2.5. Postęp finansowy z realizacji Kierunku 1.2

W 2021 roku wydatkowano środki na utrzymanie ZSZZB w bibliotekach już go posiadających oraz na przygotowanie do integracji z nowymi bibliotekami ZSZZB w bibliotekach już go posiadających. W ramach tego zadania zrealizowano szereg działań, w tym przede wszystkim przygotowanie schematów przekształceń, meliorację, deduplikację i scalanie rekordów bibliograficznych i wzorcowych (czasopism oraz książek, w tym serii wydawniczych) oraz przekształcanie rekordów.

Koszt utrzymania ZSZZB w bibliotekach już go posiadających (Bibliotece Narodowej, Bibliotece Jagiellońskiej, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach i Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Lublinie) w 2021 roku wyniósł 1 864 zł, a koszty przygotowania systemu do integracji – 2 112 tys. zł. Łącznie wydatkowano 3 976 tys. zł, co stanowi 99,4% przyznanej na 2021 rok kwoty. Wszystkie zadania dot. utrzymania systemu i przygotowania go do integracji z nowymi bibliotekami zaplanowane na 2021 rok zostały wykonane.

2. Priorytet 2 - Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych

2.1 Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025

Wszystkie działania Operatora prowadzone były w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 23 czerwca 2021 roku Regulamin konkursu w ramach Kierunku interwencji 2.1. „Infrastruktura bibliotek 2021-2025”.

2.1.1. Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 2.1

W 2021 r. ogłoszono dwa nabory wniosków do Kierunku interwencji 2.1. Pierwszy nabór wniosków został ogłoszony 28 czerwca 2021 r. i trwał do 9 sierpnia 2021 r., zaś drugi został ogłoszony w tym samym roku - 6 grudnia (trwał do lutego 2022 r.)

W ramach pierwszego naboru złożono łącznie 52 wnioski poprawne formalnie,(w tym 42 wnioski złożyły bibliotek publiczne działające jako samodzielne instytucje kultury, a 10 biblioteki znajdujące się w strukturach innych instytucji kultury) na łączną kwotę dofinansowania 66 702 931,00 zł oraz 2 wnioski błędne formalnie.

Spośród poprawnych formalnie wniosków dofinansowanie otrzymało 18 wniosków o najwyższej liczbie punktów uzyskanych w ocenie merytorycznej i strategicznej, na łączną kwotę dofinansowania 30 469 108,00 zł, w ramach procedury odwoławczej – 13 wnioskodawców kolejnych wnioskodawców, na łączną kwotę dofinansowania 17 418 815,00 zł

Jeden z beneficjentów - Biblioteka Publiczna w Piasecznie - po otrzymaniu pozytywnej decyzji o dofinansowaniu i jeszcze przed rozpatrzeniem odwołań od naboru wniosków, zwrócił się z prośbą do Ministra KiDN o obniżenie udzielonego dofinansowania w związku z niemożnością osiągnięcia jednego z zadeklarowanych standardów (zgodnie z zapisami par. 13 ust. 6 regulaminu konkursu niewypełnienie jednego z zadeklarowanych standardów wiąże się z koniecznością zwrotu określonej części przyznanego dofinansowania). Obniżeniu uległa kwota dofinansowania otrzymanego przez beneficjenta o łącznie 7%, czyli 62 720,00 zł.

Pod koniec 2021 roku z prośbą do Ministra KiDN o obniżenie kwoty dofinansowania przyznanego na 2021 rok zwrócił się inny beneficjent – Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie. Beneficjent prosił o zmniejszenie przyznanego na 2021 r. dofinansowania o kwotę 324 610,00 zł, która miała być – zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie – przeznaczona na prace sanitarne, a nie mogła być wykorzystana w zaplanowanym terminie w związku z krótkim okresem realizacji zadania w 2021 r. (beneficjent otrzymał dofinansowanie w ramach procedury odwoławczej). Prośba została zaakceptowana.

W 2021 roku łącznie 4 beneficjentów zrezygnowało z realizacji zadań przed obustronnym podpisaniem umowy o dofinansowanie. Stanowi to 12,90% podmiotów rekomendowanych do dofinansowania. Odnotować należy, że jest to odsetek wyższy od danych obserwowanych w edycji NPRCz z lat 2016-2020 i PW Kultura+, Priorytet „Biblioteka+ Infrastruktura bibliotek”. Dane historyczne dla edycji NPRCz z lat 2016-2020 wskazywały że realizowanych było ok. 92% zadań, wskaźnik realizacji dla edycji z lat 2011-2015 oscylował na poziomie 96,5% (Dane z analizy własnej Operatora Priorytetu 2). Niemniej podkreślić trzeba, że dane dotyczące NPRCz 2.0 opierają się na niewielkiej grupie beneficjentów, zaledwie jednego naboru, który – jak wspomniano wyżej – został ogłoszony stosunkowo

późno, a także nałożył się na możliwość wnioskowania przez gminy-organizatorów bibliotek publicznych do innych programów pomocowych, w tym Polskiego Ładu.

Jako przyczyny odstąpienia od realizacji zadań wskazywano dofinansowanie uzyskane przez gminę w ramach Polskiego Ładu, dofinansowanie uzyskane na analogiczne zadanie przez gminę z urzędu marszałkowskiego, niemożność uzyskania porozumienia w środowisku lokalnym co do ostatecznego charakteru przedsięwzięcia, a w jednym przypadku nie podano przyczyny.

W 2021 roku zawarto łącznie 27 umów, na łączną kwotę dofinansowania 40 835 593,00 zł (uwzględniając zmiany w wysokości dofinansowania dla BP w Piasecznie i BP w Nowogardzie, stan na 31.01.2022 r., na podstawie umów o dofinansowanie, aneksów do nich oraz decyzji Ministra KiDN w sprawie MBP w Nowogardzie).

Żadne z zadań realizowanych w ramach K.I. 2.1. nie zakończyło się w 2021 roku, wszystkie będą kontynuowane w 2022 roku, w tym 16 zakończy się w 2022 roku, 9 zadań planowo zakończy się w 2023 roku, a 2 – w roku 2024. Nadmienić należy, że praktyka lat poprzednich pokazuje tendencję przedłużania terminów realizacji zadań, najczęściej pod koniec okresu realizacji, czego przedstawiciele Operatora Priorytetu 2 spodziewają się także w obecnej edycji „Infrastruktury bibliotek”.

2.1.2. Kwestie mające wpływ na wykonanie Kierunku interwencji 2.1

Pierwszy nabór wniosków został ogłoszony po akceptacji przez Ministra KiDN regulaminu konkursu i trwał od 28 czerwca do 9 sierpnia 2021 r. Ze względu na charakter inwestycji realizowanych w ramach Priorytetu 2, a także obowiązki regulaminowe, mówiące m.in. o konieczności wydatkowania określonej części wnioskowanego dofinansowania w pierwszym roku realizacji zadania (mimo zapisanego w uchwale i regulaminie zmniejszenia tej wartości dla I naboru z 30% do 20% kwoty wnioskowanej) okazało się, że był to czas zbyt krótki na zapewnienie bezproblemowej realizacji niektórych z realizowanych zadań. Dodatkowo zmiana regulaminu związana z uchwaleniem NPRCz 2.0 na lata 2021-2025 i nowe zasady konkursu (w porównaniu z poprzednią edycją NPRCz), powodowały, że część potencjalnych wnioskodawców – co wynikało np. z informacji zwrotnych udzielanych przez nich w trakcie szkoleń – decydowało się odłożyć złożenie wniosku w czasie.

W konsekwencji jeden z beneficjentów, *Miejska Biblioteka Publiczna w Czeladzi*, nie był w stanie w ogóle wydatkować środków z dofinansowania (w wysokości 200 000,00 zł) zaplanowanych w budżecie zadania na 2021 r. Dwóm innym beneficjentom – w związku z niemożnością uprawdopodobnienia wszystkich wydatków realizowanych ze środków pochodzących z budżetu państwa – wypłacono jedynie część z zaplanowanych na 2021 r. środków:

- *Miejskiej Bibliotece Publicznej Rumi* wypłacono środki w wysokości 114 232,00 zł, ze względu na brak uprawdopodobnienia nie wypłacono kwoty 182 768,00 zł.

- *Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowogardzie* zostały wypłacone środki w wysokości 55 000,00 zł, z kwoty planowanej w wysokości 380 110,00 zł.

Podjęte działania przez Operatora mające na celu wydłużenie czasu na przygotowanie wniosków oraz płynną realizację zadań w pierwszym roku dofinansowania:

- ogłoszenie informacji o planowanym terminie uruchomienia II naboru wniosków wraz z otwarciem I naboru;
- prowadzenie cyklu szkoleń dla wnioskodawców. W trakcie I naboru wniosków pracownicy przeprowadzili łącznie 10 szkoleń z zakresu instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz przybliżających podstawowe zasady ubiegania się o dofinansowanie. W IV kwartale 2021 roku, po ogłoszeniu informacji o otwarciu II naboru wniosków przeprowadzone zostały kolejne 4 szkolenia.
- ogłoszenie kolejnego naboru wniosków- jeszcze w IV kwartale 2021 roku

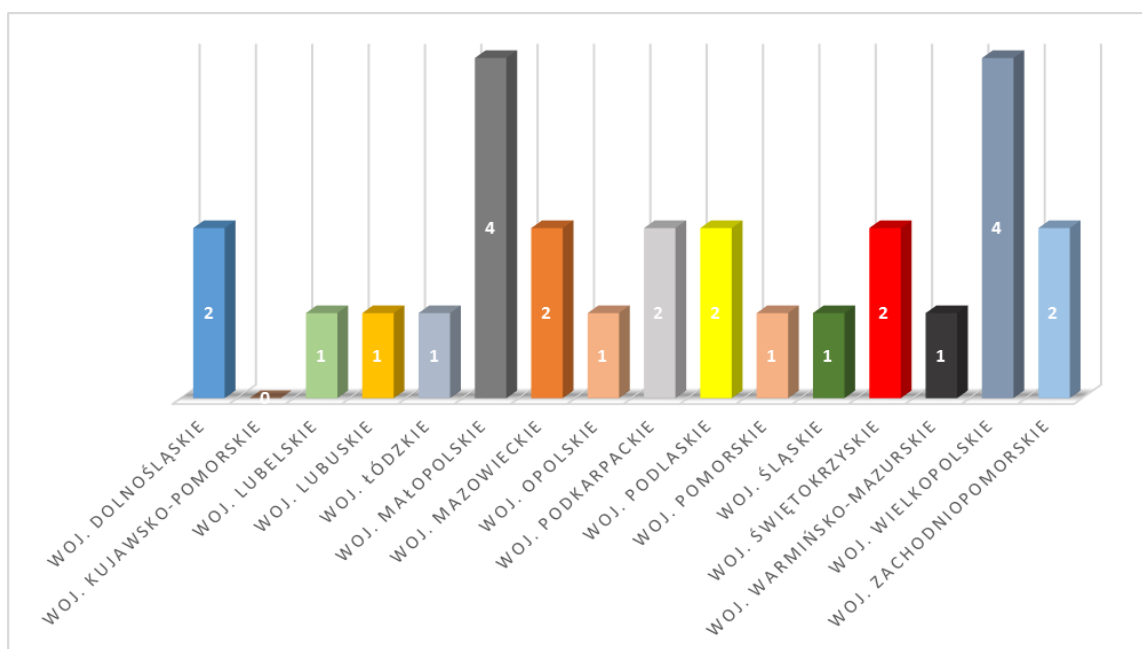
2.1.3. Analiza informacji w odniesieniu do Kierunku interwencji 2.1

W ramach pierwszego naboru wniosków przeprowadzonego w 2021 r. złożono łącznie 52. Po odjęciu rezygnacji z realizacji zadań (wszystkie rezygnacje nastąpiły przed podpisaniem umów), podpisano 27 umów o dofinansowanie (każda dotyczyła zadania wieloletniego), 8 beneficjentów realizujących zadania na 31.01.2022 r. otrzymało maksymalną kwotę dofinansowania tj. 2 250 000,00 zł, co stanowi 29,63% wszystkich udzielonych dofinansowań. Udzielono 11 dofinansowań w kwocie powyżej 2 000 000,00 zł, co stanowi 40,74% wszystkich udzielonych dofinansowań.

Uprawnieni wnioskodawcy, zgodnie z zapisami par. 2 regulaminu konkursu to samorządowe instytucje kultury gminne biblioteki publiczne będące samodzielnymi instytucjami kultury oraz gminne instytucje kultury, w skład których wchodzi wyodrębnione organizacyjnie biblioteki publiczne, dla których organem założycielskim jest odpowiednio: gmina wiejska i gmina miejsko-wiejska bez ograniczenia liczby mieszkańców oraz gmina miejska do 100 tys. mieszkańców. Wśród 52 poprawnych formalnie wniosków złożonych I naborze wniosków przeprowadzonym w ramach Kierunku interwencji: 2.1.: Infrastruktura bibliotek 2021–2025 42 wnioski złożyły biblioteki publiczne działające jako samodzielne instytucje kultury, a 10 biblioteki znajdujące się w strukturach innych instytucji kultury.

Dofinansowane zadania realizowane są prawie w wszystkich województwach – poza woj. kujawsko-pomorskim (beneficjent pochodzący z tego województwa zrezygnował z realizacji zadania)-stan na 31.01.2022 r.

Wykres 4 Dofinansowane zadania w I naborze w ramach Kierunku interwencji 1.1 – w podziale na województwa

Źródło: na podstawie sprawozdania operatora

Najwięcej wnioskodawców otrzymało dofinansowanie w ramach Kierunku interwencji 1.1 z Małopolski (4) oraz Wielopolski (4).

Wśród realizowanych zadań 10 dotyczy modernizacji budynków, 7 jest przebudowywanych, 4 budowane, 5 adaptowanych a w 1 przeprowadzana jest rekonstrukcja obiektu budowlanego.

2.1. 4 Postęp finansowy z realizacji Kierunku 2.1

Środki budżetu państwa zaplanowane na wsparcie w latach 2021-2025 w ramach PR 2 K.I.

2.1. : Infrastruktura bibliotek 2021–2025 wynoszą 228 500 000 zł w podziale na lata:

2021 – 10 000 000,00 zł

2022 – 63 500 000,00 zł

2023 – 63 500 000,00 zł

2024 – 63 500 000,00 zł

2025 – 28 000 000,00 zł

W ramach 1. Naboru wniosków przeprowadzonego w 2021 r. złożono łącznie 52 poprawne formalnie wnioski na łączną kwotę wydatków ogółem wynoszącą 100 095 248,00 zł, z tego środki z budżetu państwa - 66 702 931,00 zł, a zadeklarowany wkład własny - 33 392 317 zł.

Po odjęciu rezygnacji z realizacji zadań (wszystkie rezygnacje nastąpiły przed podpisaniem umów), podpisano 27 umów o dofinansowanie (każda dotyczyła zadania wieloletniego) na łączną kwotę ogółem 61 537 965,00 zł, z tego środki pochodzące z budżetu państwa 40 835 593,00 zł i deklarowany wkład własny w wysokości 20 702 372,00 zł.

Średnie udzielone dofinansowanie – na podstawie umów realizowanych na 31.01.2022 r. – wynosi 1 317 277,19 zł. 8 beneficjentów realizujących zadania na 31.01.2022 r. otrzymało maksymalną kwotę dofinansowania tj. 2 250 000,00 zł, co stanowi 29,63%

wszystkich udzielonych dofinansowań. Udzielono 11 dofinansowań w kwocie powyżej 2 000 000,00 zł, co stanowi 40,74% wszystkich udzielonych dofinansowań.

Mimo ogłoszenia I naboru wniosków do Kierunki interwencji 2.1. w połowie 2021 r. cieszył się on dużym zainteresowaniem (mając na uwadze wszystkie okoliczności: krótszy czas na przygotowanie wniosku, konieczność zapoznania się z nowymi zasadami i dokumentacją konkursową, konieczność wydatkowania min. 20% całej kwoty wnioskowanego dofinansowania w 2021 r., dynamikę wzrostu cen na rynku budowlanym, niestabilną sytuacją finansową części samorządów związaną ze skutkami pandemii wirusa SARS-CoV-2 itd.).

W wyniku przeprowadzonego – pierwszego – naboru wniosków do K.I.2.1 nie udało się wydatkować pełnej sumy środków z budżetu państwa przeznaczonych na realizację K.I. 2.1 (nie rozdysponowano 13,4 %) Środki niewykorzystane najczęściej wiązały się z niemożnością terminowej realizacji przewidzianych na 2021 rok prac, usług czy zakupów. Dodatkowo:

- Środki dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi w wysokości 200 000,00 zł nie zostały wypłacone ze względu na brak uprawdopodobnienia przez beneficjenta wydatków na realizowane zadanie. Beneficjent planuje jednak w ramach środków własnych w roku 2022 sfinansować zaplanowane koszty i działania tak, aby zakres wynikający z umowy został w pełni zrealizowany.
- Środki dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowogardzie zostały wypłacone jedynie w wysokości 55 000,00 zł. Decyzją Ministra KiDN beneficjent otrzymał zgodę na zmniejszenie zakresu rzeczowego zadania oraz obniżenie wartości dofinansowania w roku 2021 do tej kwoty (z kwoty planowanej w wysokości 380 110,00 zł).
- Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rumi wypłacono środki w wysokości 114 232,00zł na podstawie przedstawionych dokumentów uprawdopodobniających, ze względu na brak uprawdopodobnienia nie wypłacono kwoty 182 768,00 zł. Beneficjent pomimo niewykorzystanych w pełni środków za rok 2021 planuje zrealizowane zgodnie z założeniami zapisanymi we wniosku o dofinansowanie.

Wcześniejsze ogłaszanie kolejnych naborów wniosków, co zostało wdrożone począwszy od momentu ogłoszenia naboru II, powinno znacząco zmniejszyć trudność z terminową realizacją zadań i niemożnością uprawdopodobnienia wydatków i wydatkowania środków pochodzących z budżetu państwa. Nie można jednak wykluczyć, że dynamiczna i nieprzewidywalna sytuacja gospodarczo-polityczna może nieść ze sobą ryzyko związane z nasileniem wspomnianych trudności. Na obecnym etapie wdrażania Priorytetu sytuacja jest monitorowana, nie zgłaszano dalszych trudności z realizacją zadań.

Niższa – od projektowanej w Uchwale RM na poziomie 4 070 000,00 zł wartości szacowanej minimalnego wkładu własnego beneficjentów na 2021 r. – wartość zadeklarowanego i wykorzystanego wkładu własnego (odpowiednio: 1 819,9tys zł i 2 004,7 tyszł) jest bezpośrednim przełożeniem późnego ogłoszenia I naboru wniosków przy jednoczesnym wymogu wykorzystania określonej części dofinansowania już w 2021 roku, co wpływało znacząco na kształt preliminarzy kosztów i wiązało się z planowaniem wydatkowania wkładu własnego w latach kolejnych realizowanego zadania. Ocena ewentualnego trendu będzie możliwa do wykazania w kolejnym sprawozdaniu rocznym. Jednocześnie warto

podkreślić odnotowanie wzrostu o 10,15% wartości faktycznie wydatkowanego wkładu własnego w stosunku do deklarowanej we wnioskach wysokości wkładu własnego przewidzianego na 2021 r.

W ramach procedury kontrolnej w 2021 r. przeprowadzono trzy kontrole finansowe realizowanych zadań. Do kontroli finansowej, realizowanej przy okazji weryfikacji raportów częściowych, wytypowano:

- Miejską Bibliotekę Publiczną w Proszowicach, realizującą zadanie PROSZOWICKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA OD NOWA, na podstawie umowy o dofinansowanie 1/1/2021/NPRCz/IB/IK, łączna kwota przyznanego dofinansowania to 2 250 000,00 zł.
- Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Kłecko, realizującą zadanie Adaptacja i przebudowa pomieszczeń w budynku byłego gimnazjum przy ul. Gnieźnieńskiej 7a w Kłecku na potrzeby Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Kłecko wraz z zagospodarowaniem terenu na podstawie umowy o dofinansowanie 10/1/2021/NPRCz/IB/IK, łączna kwota dofinansowania 685 703,00 zł.
- Miejską Bibliotekę Publiczną w Piotrkowie Trybunalskim, realizującą zadanie Modernizacja budynku Mediateki 800-lecia na podstawie umowy o dofinansowanie 20/1/2021/NPRCz/IB/IK, łączna kwota dofinansowania 851 293,00 zł.

Przedstawione przez beneficjentów dokumenty finansowe były opisane zgodnie z wymogami wskazanymi w umowie o dofinansowanie i nie budziły zastrzeżeń pracownika weryfikującego rozliczenie.

3. Priorytet 3 - Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych

Wszystkie działania operatora prowadzone były w oparciu o zasady dotyczące realizacji Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” wynikają z obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych takich jak:

- art. 90u ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.)
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. *w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025"* (Dz.U. poz. 1675).

Zgodnie z ustaloną procedurą, wnioski o udzielenie wsparcia finansowego w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0. dyrektorzy placówek wychowania przedszkolnego, szkół i bibliotek pedagogicznych składali do swojego organu prowadzącego – w terminie do 15 września 2021 r. Następnie organy prowadzące odpowiednio placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne, składały wnioski – w terminie do 20 września 2021 r. - do właściwego wojewody (operatora Priorytetu 3 w województwie).

W przypadku szkół prowadzonych przez ministrów, dyrektorzy szkół składali wnioski bezpośrednio do właściwego ministra.

Formularze wniosków, formularze sprawozdań oraz materiały informacyjne odnoszące się do realizacji Priorytetu 3 NPRCz 2.0., zostały udostępnione na stronie internetowej MEIN <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-20-edycja-2021-2025>.

Ponadto Departament Programów Nauczania i Podręczników w MEiN organizował spotkania online z koordynatorami Priorytetu 3 i przez cały okres realizacji utrzymywany był także stały kontakt mailowy i telefoniczny z koordynatorami.

Operatorzy Priorytetu 3 w województwie otrzymali wnioski od organów prowadzących przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz biblioteki pedagogiczne, a ministrowie: właściwy do spraw kultury, właściwy do spraw rolnictwa oraz właściwy do spraw gospodarki morskiej, otrzymali wnioski bezpośrednio od dyrektorów szkół. Ogółem zainteresowanie udziałem w Priorytecie 3 wyraziło – poprzez złożenie wniosków do organów prowadzących – 4 928 podmiotów.

Po dokonaniu oceny wszystkich wniosków, wojewodowie podpisali 1143 umowy z organami prowadzącymi placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne (wojewodowie podpisywali z organami prowadzącymi jedną umowę, bez podziału na kierunki interwencji).

Jeden organ prowadzący w województwie śląskim - Gmina Miasta Jaworzna - zrezygnował z przyznanego wsparcia finansowego dla dwóch placówek wychowania przedszkolnego, tj. Przedszkola Miejskiego Nr 5 oraz Przedszkola Miejskiego Nr 10 w Jaworznie. Organ prowadzący wyjaśnił, iż dyrektorzy ww. przedszkoli poinformowali, iż ich decyzja wynika ze zbyt krótkiego czasu realizacji programu. W związku z powyższym Gmina Miasta Jaworzna nie przystąpiła do podpisania umowy.

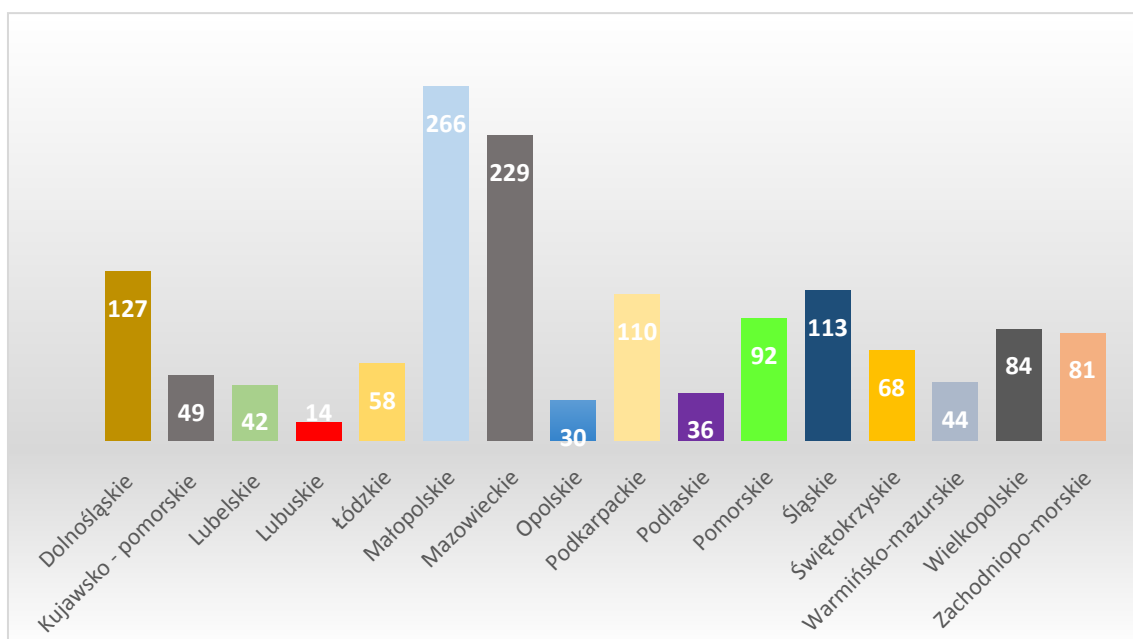
3.1 Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego

W ramach Kierunku interwencji 3.1. organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne mogły ubiegać się o dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych dla dzieci w wieku 3-6 lat, w tym książek opublikowanych drukiem lub na innym nośniku (w tym książki obrazkowe, mówione i elektroniczne) oraz wsparcie realizacji działań promujących czytelnictwo w oddziałach przedszkolnych w szkołach i w przedszkolach.

3.1.2 Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 3.1

W 2021 r. ze wsparcia skorzystały 1443 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 337 oddziały przedszkolne w szkołach i 1106 przedszkoli. Poniżej zestawienie z podziałem na województwa.

Wykres 5 Liczba placówek wychowania przedszkolnego (odziały przedszkolne i przedszkola), które skorzystały z

dofinansowania w ramach Kierunku interwencji 3.1 – w podziale na województwa

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

W ramach kierunku interwencji 3.1 najczęściej – w ramach Kierunku interwencji 3.1. skorzystało placówek wychowania przedszkolnego w województwie Małopolskim oraz Mazowieckim.

Do placówek wychowania przedszkolnego zostało zakupionych 270 248 książek (w tym 264 861 papierowych, 5 032 audiobooki i 355 książki elektroniczne). Poniżej zestawienie z podziałem na województwa.

Ze względu na to, że w placówkach wychowania przedszkolnego nie ma odrębnych pomieszczeń przeznaczonych na potrzeby gromadzenia zbiorów bibliotecznych, zakupione książki były eksponowane na wydzielonych półkach, w holu przedszkola, utworzonych kąciakach bibliotecznych w sali zabaw i w pokoju zajęć dodatkowych. Zakupione egzemplarze książek zostały także wyeksponowane na internetowej stronie przedszkola.

Tabela 5 Liczba nowości wydawniczych zakupionych przez placówek wychowania przedszkolnego (ogółem)- w podziale na województwa

Lp.	Wnioskodawcy (województwa)	Liczba zakupionych książek papierowych	Liczba zakupionych audiobooków	Liczba zakupionych książek elektronicznych	Liczba nowości wydawniczych zakupionych przez placówek wychowania przedszkolnego ogółem
	1	2	3	4	5
1	Dolnośląskie	23595	561	35	24 191
2	Kujawsko - pomorskie	8777	128	26	8 931
3	Lubelskie	7955	122	6	8 083

Lp.	Wnioskodawcy (województwa)	Liczba zakupionych książek papierowych	Liczba zakupionych audiobooków	Liczba zakupionych książek elektronicznych	Liczba nowości wydawniczych zakupionych przez placówek wychowania przedszkolnego ogółem
	1	2	3	4	5
4	Lubuskie	2399	19	0	2 418
5	łódzkie	10354	255	73	10 682
6	Małopolskie	50324	580	32	50 936
7	Mazowieckie	39135	512	17	39 664
8	Opolskie	4485	133	11	4 629
9	Podkarpackie	22549	205	51	22 805
10	Podlaskie	6179	235	7	6 421
11	Pomorskie	15814	135	12	15 961
12	Śląskie	22636	355	2	22 993
13	Świętokrzyskie	13817	1175	25	15 017
14	Warmińsko-mazurskie	7756	17	3	7 776
15	Wielkopolskie	14115	81	3	14 199
16	Zachodniopomorskie	14971	519	52	15 542
Razem		264861	5032	355	270 248

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

Do placówek wychowania przedszkolnego, które w 2021 roku przystąpiły do realizacji Priorytetu 3, uczęszcza ogółem 149 849 dzieci. Poniżej zestawienie z podziałem na województwa.

Tabela 6 Liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0.

Wnioskodawcy	Liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0.
Dolnośląskie	17173
Kujawsko -pomorskie	6426
Lubelskie	1792
Lubuskie	4091

Wnioskodawcy	Liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0.
łódzkie	5511
Małopolskie	21348
Mazowieckie	23590
Opolskie	2692
Podkarpackie	11576
Podlaskie	3586
Pomorskie	9694
Śląskie	13798
Świętokrzyskie	6119
Warmińsko-mazurskie	3937
Wielkopolskie	9006
Zachodniopomorskie	9510
Razem	149849

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

Placówki wychowania przedszkolnego podejmowały szereg działań, do których zostały zobowiązane przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025":

- podjęły współpracę z biblioteką publiczną/pedagogiczną w zakresie, np.: konsultacji w sprawie zakupu książek, organizacji wizyt dzieci w bibliotece publicznej i zapoznanie z jej działalnością, organizacja konkursów i zajęć bibliotecznych, organizacji w bibliotece publicznej wystawy prac plastycznych dzieci, udziału we wspólnych akcjach czytelniczych, udziału nauczycieli bibliotekarzy w szkoleniach online dla bibliotekarzy;
- zorganizowały w czasie roku szkolnego co najmniej jedno wydarzenie promujące czytelnictwo, w szczególności spotkanie z twórcami literatury, w tym dziecięcej, np.: udział w akcjach czytelniczych (typu Cała Polska czyta dzieciom). Placówki organizowały spotkania autorskie z twórcami książek dla dzieci (Magdalena Zarębska, Michał Capiński, Ewa Kołodziejczyk, Artur Guzicki), realizowały akcje czytelnicze, projekty edukacyjne, organizowały przedstawienia teatralne i inscenizacje bajek, kiermasze książek przy współpracy z księgarnią;
- uwzględniły tematykę wpływu czytania na rozwój dzieci podczas zorganizowanego spotkania z rodzicami;

- odbywały się zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem zakupionych książek, np. zapoznanie dzieci z nowymi książkami w zorganizowanym kąciku małego czytelnika, wykonanie pracy plastycznej na podstawie przeczytanej książki, wykorzystanie książek do zabaw relaksacyjnych, wyciszających i do zajęć terapeutycznych, organizacja cyklu zajęć dotyczących emocji, empatii, osób niepełnosprawnych i chorych na podstawie zakupionych i przeczytanych książek.

3.2. Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych,

W ramach Kierunku interwencji 3.2. o wsparcie z budżetu państwa w 2021 roku ubiegały się organy prowadzące szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcące: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz ministrowie: właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, właściwy do spraw rolnictwa i właściwy do spraw gospodarki morskiej.

3.2.1. Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 3.2

W 2021 r. w programie wzięło udział 1 970 szkół (w tym 1629 podstawowych i 340 ponadpodstawowe). Poniżej zestawienie z podziałem na województwa.

Tabela 7 Liczba szkół ogółem, które wzięły udział w programie

Lp.	Wnioskodawcy (województwa i ministerstwa)	Liczba szkół, które wzięły udział w programie z podziałem na:		Liczba szkół ogółem, które wzięły udział w programie (3+4)
		podstawowe	ponadpodstawowe	
	1	3	4	5
1	Dolnośląskie	90	32	122
2	Kujawsko - pomorskie	52	21	73
3	Lubelskie	153	26	179
4	Lubuskie	27	7	34
5	łódzkie	59	16	75
6	Małopolskie	210	40	250
7	Mazowieckie	249	51	300
8	Opolskie	22	4	26
9	Podkarpackie	198	11	209
10	Podlaskie	49	7	56
11	Pomorskie	105	17	122
12	Śląskie	112	27	139

Lp.	Wnioskodawcy (województwa i ministerstwa)	Liczba szkół, które wzięły udział w programie z podziałem na:		Liczba szkół ogółem, które wzięły udział w programie (3+4)
		podstawowe	ponadpodstawowe	
	1	3	4	5
13	Świętokrzyskie	67	20	87
14	Warmińsko-mazurskie	54	5	59
15	Wielkopolskie	89	18	107
16	Zachodnio- pomorskie	85	21	106
17	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	8	5	13
18	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	0	12	12
19	Ministerstwo Infrastruktury	0	1	1
	Razem	1 629	340	1 970

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

Najwięcej szkół podstawowych i ponadpodstawowych skorzystało w województwach: Mazowieckim, Małopolskim oraz Podkarpackim

Wsparciem w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0 zostały objęte 1 963 biblioteki szkolne i 6 bibliotek pedagogicznych (ogółem 1969 biblioteki).

Zgodnie z założeniami Priorytetu 3, organ prowadzący, który otrzymał wsparcie finansowe, był zobowiązany przeznaczyć nie mniej niż 50% kwoty wsparcia otrzymanego w odniesieniu do danej szkoły lub biblioteki pedagogiczne na zakup książek. Ogółem do bibliotek szkolnych i pedagogicznych zostało zakupionych 660 064 wydawniczych. Odsetek lektur szkolnych sięga 40 %.

Tabela 8 Liczba zakupionych książek do biblioteki szkolnych i pedagogicznych w ramach Kierunku interwencji 3.2. (ogółem)

Wnioskodawcy (województwa i ministerstwa)	Liczba książek kupionych do bibliotek szkolnych	Liczba kupionych książek do bibliotek pedagogicznych	Ogółem liczba zakupionych książek (2+3)
1	2	3	4
Dolnośląskie	48 741	171	48 912
Kujawsko - pomorskie	25 291	0	25 291
Lubelskie	59 679	0	59 679

Lubuskie	11 934	0	11 934
Łódzkie	25 990	0	25 990
Małopolskie	80 611	108	80 719
Mazowieckie	100 685	0	100 685
Opolskie	8 787	0	8 787
Podkarpackie	54 248	86	54 334
Podlaskie	21 466	0	21 466
Pomorskie	40 673	0	40 673
Śląskie	47 879	0	47 879
Świętokrzyskie	26 129	0	26 129
Warmińsko-mazurskie	21 031	110	21 141
Wielkopolskie	38 258	115	38 373
Zachodniopomorskie	41 651	0	41 651
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2 735	0	2 735
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	3 467	0	3 467
Ministerstwo Infrastruktury	219	0	219
Razem	659 474	590	660 064

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

Szkoły podejmowały szereg działań, do których zostały zobowiązane przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025":

- podjęły współpracę z biblioteką publiczną/pedagogiczną w zakresie, np.: konsultacji w sprawie zakupu nowych pozycji książkowych, wymiany informacji o wydarzeniach promujących czytelnictwo odbywających się w regionie. Współpraca objęła też udział uczniów w konkursach literacko – plastycznych, lekcjach bibliotecznych i projektach edukacyjnych. Uczniowie zostali też zapoznani z zasadami funkcjonowania bibliotek publicznych. Efektem współpracy jest również dostosowanie godzin pracy biblioteki publicznej, tak aby uczniowie mogli odwiedzać bibliotekę i brać udział w wydarzeniach przez nią organizowanych;
- zorganizowały w czasie roku szkolnego co najmniej jedno wydarzenie promujące czytelnictwo, w szczególności spotkanie z twórcami literatury, w tym dziecięcej i młodzieżowej, np.: organizacja spotkania autorskiego (z lokalną poetką Janina Malicką, autorką książek dla dzieci i młodzieży Hanna Szagą, Magdalena Grzebałkowską, pisarzem kaszubskim Januszem Mamelskim, lokalnym pisarzem Markiem Stokowskim), zorganizowanie i przygotowanie przez uczniów wystawy dotyczącej sylwetek

pisarzy oraz i dzieł, udział uczniów w szkolnych konkursach czytelniczych, organizacja kiermaszu książek, organizacja wystawy nowości zakupionych w ramach programu i wieczorków poetyko-literackich, organizacja szkolnego konkursu na najlepszą fraszkę o zdrowiu – dla uczczenia pamięci Jana Sztudyngera;

- uwzględnili tematykę wpływu czytania na rozwój dzieci podczas zorganizowanego spotkania z rodzicami;

- zorganizowały co najmniej jeden projekt edukacyjny z wykorzystaniem księgozbioru biblioteki szkolnej, np. Wróć do realu – zajęcia na temat uzależnienia od komputera i telefonu; Biblioteczna podróż czytelnicza – przekazanie uczniom papierowych biletów z określonym motywem książki. Potem czytelnicy wybierali książki do czytania o określonej tematyce; Obrzędy i tradycje w literaturze a rzeczywistość – młodzież w grupach prezentowała stroje ludowe, tańce, posiłki charakterystyczne dla różnych części kraju; Escape room sposobem odczarowania lektur szkolnych – wykorzystanie w projekcie gier, zabaw, zagadek z elementami TIK; Szkolne drzewo życzeń – projekt inspirowany książką K. Applegate. Uczniowie po zapoznaniu się z recenzją danej książki i jej przeczytaniu, redagowali swoje życzenia i przyklejali do „drzewa” umieszczonego na szkolnym korytarzu;

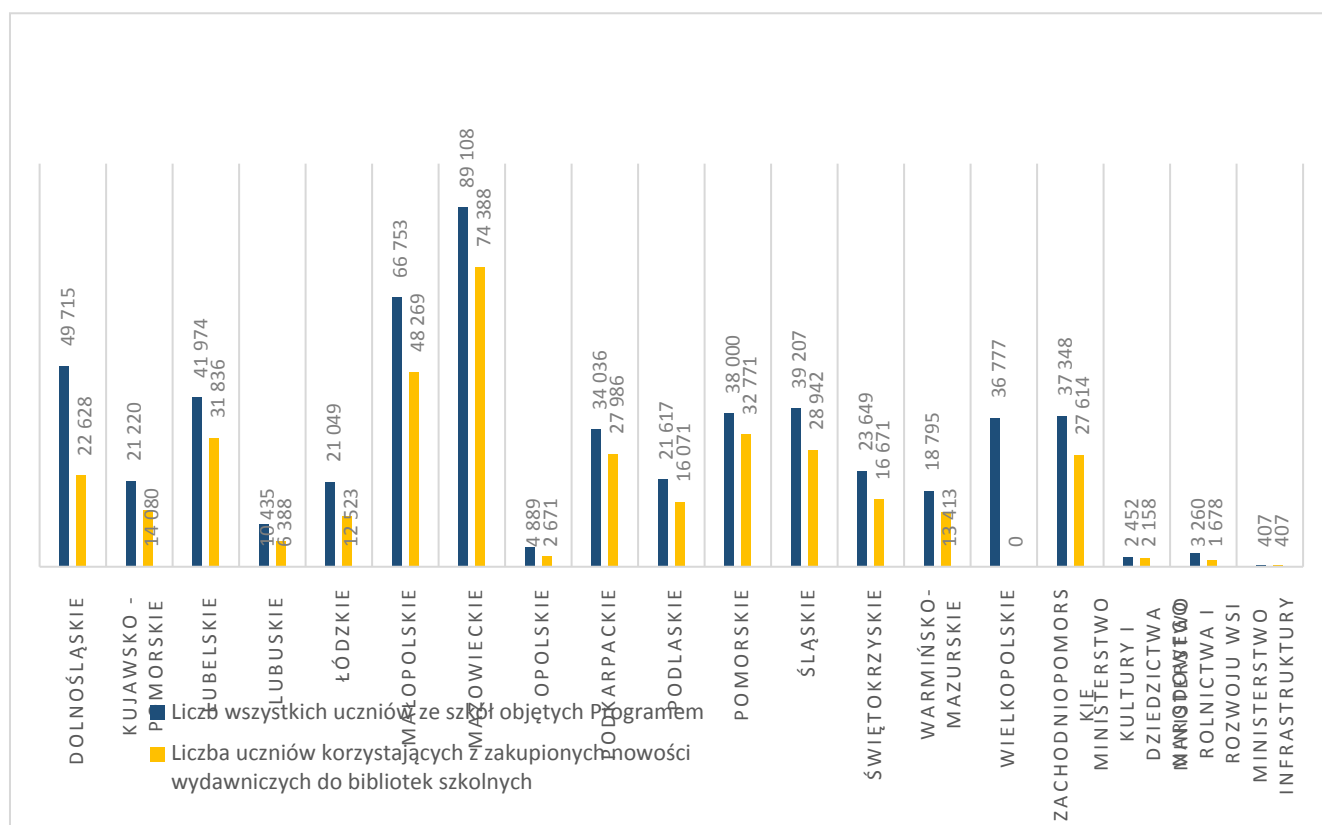
- dostosowały organizację pracy biblioteki szkolnej do potrzeb uczniów, w szczególności przez umożliwienie uczniom wypożyczania książek również na okres ferii zimowych i letnich.

Biblioteki szkolne i pedagogiczne, które przystąpiły do programu, miały też możliwość przeznaczyć środki na zakup elementów wyposażenia, aby zmienić organizację przestrzenną i odmienić postrzeganie wizerunku biblioteki jako miejsca przyjaznego uczniom. Jak wynika ze sprawozdań, pomieszczenia biblioteczne zostały wyposażone m.in. w: regały biblioteczne, krzesła, lampki biurkowe, podkurki do książek, pufy do siedzenia, dywan, witryny przeszklone, fotele, pojemnik na książki, szafki na dokumenty biblioteczne, lada biblioteczna, biurko dla nauczyciela, tablice informacyjne, sztalugi, szafki katalogowe, półki ścienne na prenumerowane czasopisma, antyramy.

Dokonano również zakupu sprzętu, aby stworzyć/unowocześnić stanowisko pracy nauczyciela bibliotekarza. Zakupiony został m.in.: sprzęt komputerowy, czytniki kodów kreskowych, biblioteczne programy komputerowe, czytniki ebooków.

Do wszystkich szkół objętych wsparciem uczęszcza 560 691 uczniów, 380 494 z nich korzystało z nowości wydawniczych zakupionych w ramach Kierunku interwencji 3.1 .0. w 2021 roku.

Wykres 6 Liczb wszystkich uczniów ze szkół objętych Programem w stosunku do liczby uczniów korzystających z zakupionych nowości wydawniczych do bibliotek szkolnych

Źródło: Dane ze sprawozdania MEiN

Najwyższy – poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach Kierunku interwencji 3.2 był odnotowany w szkołach z województw: mazowieckiego, pomorskiego i podkarpackiego oraz w szkołach prowadzonych przez Ministrów: Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Infrastruktury; najniższy – około 50 % - w szkołach z województw: dolnośląskiego, opolskiego oraz szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi . Natomiast województwo wielkopolskie wykazało zerowy poziom wykorzystania nowości wydawniczych przez uczniów. Było to związane z faktem, że zakupy książek dokonywane były w ostatnich miesiącach roku. Procedura związana z ich ewidencją oraz wprowadzenie nauki zdalnej w szkołach zdecydowały, że uczniowie nie mieli możliwości w 2021 roku wypożyczyć książek zakupionych w ramach NPRCz 2.0.

Ponadto w ramach Kierunku interwencji 3.2. celem zmiany organizacji przestrzennej biblioteki szkolne i pedagogiczne dokonywały mających na celu wyposażenie ich wewnątrz, takich jak : regały biblioteczne, krzesła, lampki biurkowe, podpórki do książek, lada biblioteczna, sofy, pufy, dywany do kątek bibliotecznych, półki ekspozycyjne, antyramy.

Szkoły i biblioteki pedagogiczne za otrzymane wsparcie dokonywały także zakupów sprzętu komputerowego oraz oprogramowania do biblioteki do wykorzystania przez nauczyciela bibliotekarza.

Również szkoły i biblioteki pedagogiczne przeznaczały część środków na prowadzenie działań promujących czytelnictwo. Organizowane były konkursy, akcje czytelnicze, spotkania z twórcami, warsztaty, zajęcia teatralne, kiermasze książek, wystawy, wieczorki poetycko-literackie. Nawiązana została także współpraca między szkołami a bibliotekami publicznymi i pedagogicznymi.

3.3.1 Kwestie mające wpływ na wykonanie Priorytetu 3 (wspólna dla K.I 3.1 i 3.2)

Wdrażanie Priorytetu 3 NPRCz 2.0. jest problematyczne ze względu na jego wielostopniową strukturę i dużą liczbę wnioskodawców i beneficjentów. W pierwszym roku realizacji NPRCz 2.0. nie wszyscy mieli wystarczającą wiedzę dotyczącą założeń programu i priorytetu. Zarówno MEiN, jak i wojewodowie/kuratorzy oświaty otrzymywali bardzo dużo zapytań (zarówno drogą emailową, jak i telefoniczną) od beneficjentów dotycząca zasad programu, zakresu możliwych do dokonania zakupów i kwestii finansowych. Sami beneficjenci przyznawali, że nie znają ani uchwały, ani rozporządzenia, które określa zasady, formy i tryb realizacji.

Koordynatorzy Priorytetu 3 w województwach oraz ministerstwach zwracają uwagę na fakt, że obecna edycja NPRCz jest bardziej absorbująca w stosunku do poprzedniej edycji, zwłaszcza w obszarze sprawozdawczości i monitorowania. Terminy związane z realizacją Priorytetu 3 NPRCz 2.0. nakładają się z terminami realizacji innych, edukacyjnych programów rządowych obsługiwanych przez wojewodów (Aktywna tablica, Laboratoria przyszłości, Posiłek w szkole i w domu), co uniemożliwia sprawne i terminowe wypełnianie zadań. Dodatkowo administracja rządowa w województwach w lutym i marcu 2022 roku była i nadal jest szczególnie zaangażowana w organizację pomocy dla uchodźców z Ukrainy.

Zarówno operatorzy Priorytetu 3 w województwie, jak i beneficjenci zgłaszali ponadto problemy związane z realizacją działań w ramach programu ze względu na krótki czas przeznaczony na złożenie wniosków, ich ocenę, wdrożenie programu oraz przekazanie sprawozdań. Na te kwestie nałożyły się obostrzenia pandemiczne, absencja uczniów i nauczycieli w szkołach, wprowadzenie nauki zdalnej i realizacja nauczania w trybie hybrydowym. Niektóre z zaplanowanych wydarzeń nie zostały zrealizowane z uwagi na tryb nauki zdalnej.

3.3.2 Analiza informacji w odniesieniu do Priorytetu 3 (wspólna dla K.I 3.1. i 3.2.)

Priorytet 3 NPRCz 2.0. cieszył się dużym zainteresowaniem zwłaszcza ze strony szkół i placówek wychowania przedszkolnego. Świadczy o tym duża liczba złożonych wniosków, mimo bardzo krótkiego czasu przeznaczonego na ich przygotowanie. Umożliwienie udziału w programie zostało bardzo dobrze przyjęte zwłaszcza przez placówki wychowania przedszkolnego, które w poprzedniej edycji programu nie były objęte wsparciem. Dla beneficjentów istotne było to, że mogli wzbogacić księgozbiór biblioteczny w nowości wydawnicze, a placówki wychowania przedszkolnego kupić książki dla dzieci, które nauczyciele wykorzystują już w pracy przy realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego przez co zajęcia stały się atrakcyjniejsze. Bardzo dobrze ze strony szkół została także odebrana możliwość przeznaczenia części środków w ramach otrzymanego wsparcia na zakupy elementów wyposażenia biblioteki szkolnej. Wpłynęło to na zmianę organizacji przestrzennej biblioteki i postrzeganie biblioteki jako miejsca przyjaznego uczniom, które warto odwiedzać.

3.3.3 Postęp finansowy z realizacji Priorytetu 3 (wspólny dla K.I 3.1 i 3.2)

Z informacji przekazanych do Ministerstwa Edukacji i Nauki przez wojewodów oraz ministrów prowadzących szkoły wynikało, że ogólna wnioskowana kwota wsparcia wyniosła 34 029 561 zł. W kierunku interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego wnioskowana kwota wyniosła 5 012 329 zł (15 % wnioskowanej kwoty wsparcia),

a w Kierunku interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych – 29 017 232 zł (85% wnioskowanej kwoty wsparcia).

Zgodnie z założeniami realizacyjnymi Priorytetu 3 - określonymi w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” - nie mniej niż 30% wnioskowanej kwoty wsparcia jest przeznaczona na potrzeby placówek wychowania przedszkolnego. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie placówek wychowania przedszkolnego, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem szkoły lub biblioteki pedagogiczne wnioskujące o udział w programie. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące szkoły lub biblioteki pedagogiczne jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie szkół i bibliotek pedagogicznych, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem placówki wychowania przedszkolnego wnioskujące o udział w programie.

Dokonywanie przesunięć pomiędzy kierunkami działania z zachowaniem wysokości środków z budżetu państwa alokowanych w Priorytecie 3 na dany rok budżetowy - do wysokości 70% środków alokowanych na Kierunek interwencji 3.1. lub Kierunek interwencji 3.2. – jest możliwe po akceptacji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, bez konieczności aktualizacji Programu.

Taka akceptacja została wyrażona (pismo sygn.nr DPNP-WPPIP.4087.22.2021.BS z dnia 30.09.2021 r. z informacją na ten temat zostało przekazane do koordynatorów wojewódzkich Priorytetu 3 NPRCz 2.0.). W związku z tym, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu wsparcia finansowego poszczególnym wnioskodawcom, możliwe było dokonywanie przesunięć finansowych w obrębie Priorytetu 3.

Zgodnie z § 6 ust. 1 pk1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, środki budżetu państwa na wsparcie finansowe na 2021 rok na realizację Priorytetu 3 zostały podzielone między wojewodów oraz ministrów proporcjonalnie do wysokości wnioskowanych odpowiednio przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne.

Pismem z dnia 28.09.2021 r. (sygn. nr DBF-WKP 2.3132.1.35.2021.JS) Minister Edukacji i Nauki zwrócił się do Ministra Finansów o uruchomienie środków w wysokości 20.098.875 zł z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 56 – Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania, ujętej w ustawie budżetowej na rok 2021, z przeznaczeniem na udzielenie organom prowadzącym wsparcia finansowego na zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego oraz zakup nowości wydawniczych i elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych (20 000 000 zł), a także na obsługę zadania przez wojewodów (98 875 zł)

Ostatecznie w pierwszym roku realizacji Priorytetu 3 wydatkowano środków budżetowych w wysokości 19 112,9 tys. zł co stanowi 95,6 % planu)

4. Priorytet 4 - Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa

4.1 Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność

Wszelkie działania Operatora były prowadzone w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dniu 30 czerwca 2021 r. Regulamin konkursu w ramach kierunku interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność.

4.1.1 Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 4.1

Od rozpoczęcia realizacji NPRCz 2.0 w ramach Priorytetu 4 uruchomiono jeden nabór wniosków w konkursie w ramach Kierunku interwencji 4.1. na łączną kwotę 5 500 000 zł, z podziałem na dwa lata realizacji (po 2 750 000 zł na każdy rok). Do Kierunku 4.1 złożono 70 wniosków, przy czym jeden nie spełniał wymogów regulaminu i nie przeszedł pozytywnie oceny formalnej. We wskazanym wniosku w części finansowej (preliminarz kosztów) przeznaczono powyżej 10% wydatków z dofinansowania na koszty nieujęte w wykazie kosztów kwalifikowanych. Wnioski poprawne formalnie opiewały na kwotę 8 672 272 zł (w tym wnioskowany wkład z budżetu państwa: 7 736 370 zł).

Wnioski, które przeszły pozytywnie ocenę formalną, poddane zostały ocenie punktowej. Oceny organizacyjnej dokonali pracownicy Działu Programów Dotacyjnych NCK w skali od 0 do 30 pkt. (w tym 5 pkt. za realizację zadania na obszarach wiejskich lub w miejscowościach poniżej 50 tys. mieszkańców, oddalonych od dużych ośrodków miejskich ponad 50 km). Natomiast oceny merytorycznej i oceny społecznej dokonał powoływany przez dyrektora NCK, w uzgodnieniu z Ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego Zespół Sterujący, (w skali od 0 do 70 pkt).

W wyniku przeprowadzenia procedur związanych z trybem oceny wniosków, podpisano 49 umów o łącznej wartości 6 036 600 zł obejmującej kwotę 5 393 300 zł wkładu z budżetu państwa (24,5% alokacji przeznaczanej na kierunek interwencji, w części przeznaczanej na dofinansowania w całym okresie realizacji Programu).

4.1.2 Wdrażanie Kierunku interwencji 4.1

Od rozpoczęcia realizacji NPRCz 2.0 w ramach Priorytetu 4 uruchomiono jeden nabór, w ramach którego złożono 70 wniosków. Jeden wniosek nie spełniał wymogów formalnych i nie został dopuszczony do oceny organizacyjnej, merytorycznej i społecznej. Podpisano 49 umów na realizację kompleksowych zadań, w tym: 35 z bibliotekami publicznymi będącymi samodzielnymi samorządowymi instytucjami kultury oraz 14 z samorządowymi instytucjami kultury, w skład których wchodzi wyodrębniona organizacyjnie biblioteka publiczna.

Tabela 9 Liczba i wartość umów w podziale na województwa

województwo	liczba umów	wartość całego projektu	kwota dofinansowania
-------------	-------------	-------------------------	----------------------

województwo	liczba umów	wartość całego projektu	kwota dofinansowania
dolnośląskie	6	703 660,00	631 100,00
kujawsko-pomorskie	2	241 400,00	214 700,00
lubelskie	3	363 050,00	325 100,00
lubuskie	0	0	0
łódzkie	0	0	0
małopolskie	3	359 200,00	322 000,00
mazowieckie	6	758 500,00	679 000,00
opolskie	3	352 900,00	314 700,00
podkarpackie	1	120 700,00	108 200,00
podlaskie	2	248 000,00	221 700,00
pomorskie	3	334 500,00	300 000,00
śląskie	7	861 100,00	769 200,00
świętokrzyskie	1	112 000,00	100 000,00
warmińsko-mazurskie	4	523 200,00	469 300,00
wielkopolskie	7	947 190,00	838 300,00
zachodniopomorskie	1	111 200,00	100 000,00
Suma	49	6 036 600,00	5 393 300,00

Źródło: sprawozdanie NCK

Najwięcej umów zawarto z bibliotekami z województwa śląskiego i wielkopolskiego (po 7), natomiast w ramach pierwszego naboru BLISKO (2021-2022) nie podpisano żadnej umowy z bibliotekami z województwa lubuskiego i łódzkiego.

W kierunku interwencji 4.1- pierwszym roku realizacji preferowane są działania dla społeczności lokalnej realizowane z inicjatywy i siłami partnerstwa- będące odpowiedzią na potrzeby kulturowe mieszkańców poprzedzone identyfikacją /rozpoznaniem.

Mając na uwadze powyższe 24 beneficjentów przeprowadziło diagnozy, pozostali przeprowadzą ją na początku 2022 roku lub też skorzystali z diagnoz, które opracowane zostały poza działaniami w NPRCz 2.0.

Analiza wskazanych diagnoz wskazuje na to, że istnieje duża potrzeba inicjowania działań związanych ze wzmacnianiem pozytywnego wizerunku bibliotek i bibliotekarzy oraz budowania różnych form spędzania czasu wolnego, w powiązaniu z książką i czytelnictwem. Równie ważne w prowadzonych na potrzeby diagnoza badaniach było poznanie preferencji mieszkańców odnośnie sposobów spędzania czasu wolnego, w tym szczególnie zainteresowań literackich, gustów muzycznych, czy filmowych. Sklasyfikowane potrzeby kulturowe mieszkańców pozwoliły beneficjentom sprecyzować działania

edukacyjno-animacyjne dla społeczności lokalnej, które realizowane były w 2021 roku oraz określić jakie realizowane będą w 2022 roku. Diagnozy pomogły też w rozpoznaniu potencjału kulturowego mieszkańców obszaru/regionu, w jakim funkcjonuje beneficjent. Beneficjenci podkreślali, że dzięki rozpoznaniu potrzeb mogą rozszerzać swoją działalność oraz sięgać po różne formy przekazu w celu promowania czytelnictwa.

Innym celem realizacji zadań w ramach KI 4.1. jest wzmocnienie roli bibliotek jako „trzeciego miejsca” jednoczącego społeczność lokalną działaniami kulturalnymi, które przyczyni się do rozwoju aktywnego czytelnictwa i uczestnictwa w kulturze.

W 2021 r. beneficjenci Kierunku interwencji 4.1 nawiązali współpracę z 399 partnerami w ramach lokalnych partnerstw, w których wiodącym podmiotem była biblioteka jako przestrzeń do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, promowania aktywności czytelniczej oraz odpoczynku i integracji społeczności.

Operator w ramach Kierunku interwencji 4.1 koordynuje jego realizację oraz udziela wsparcia beneficjentom m.in. poprzez organizację szkoleń beneficjentów wprowadzających do realizacji działań w ramach programu oraz organizację szkoleń podnoszących kompetencje beneficjentów i ich partnerów.

W ramach wsparcia szkoleniowego beneficjentów BLISKO Narodowe Centrum Kultury zrealizowało:

- we wrześniu oraz grudniu- 2 konferencje on-line (łącznie 20 h), w tym spotkania z ekspertami, warsztaty, webinary, prezentacje dobrych praktyk;
- 490 h konsultacje on-line dla beneficjentów BLISKO (10 h dla każdego beneficjenta). Zakres tematyczny konsultacji: diagnoza potrzeb beneficjenta i omówienie z nim planu konsultacji, moduły tematyczne: rozpoznawanie potrzeb lokalnych społeczności oraz potencjału kulturowego mieszkańców, budowanie i wzmocniania lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju czytelnictwa, przygotowanie projektów w oparciu o zasoby instytucji i potrzeby odbiorców;
- 3 szkolenia e-learningowe dla beneficjentów BLISKO: Rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej, Współpraca ze społecznością lokalną, Przygotowanie i realizacja projektów edukacyjno-animacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- 3 szkolenia on-line (łącznie 12 h) - Rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej, Współpraca ze społecznością lokalną, Przygotowanie i realizacja projektów edukacyjno-animacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- pakiety konferencyjne (zawierające m.in. publikację *Notatki wizualne. Jak je tworzyć i wykorzystywać na co dzień*) dla beneficjentów BLISKO uczestniczących w konferencji on-line.

Wszystkie działania szkoleniowe w 2021r. odbyły się on-line, na platformach szkoleniowych i konferencyjnych. Objęły 49 beneficjentów programu BLISKO.

Ponadto pracownicy bibliotek i przedstawiciele partnerów uczestniczyli w 373 szkoleniach zorganizowanych przez beneficjentów BLISKO, które służyły wzmocnieniu kompetencji kadry, pozwalających na rozpoznanie potrzeb i potencjału kulturowego członków lokalnych społeczności, a w konsekwencji na efektywną z nimi współpracę i inicjowanie działań kulturalnych wokół bibliotek. Wszystkie działania szkoleniowe w 2021r. odbyły się

on-line, na platformach szkoleniowych i konferencyjnych. W powyższych szkoleniach wzięło udział 1529 pracowników bibliotek oraz przedstawiciele partnerów. Natomiast w aktywizujących działaniach skierowanych do społeczności lokalnych uczestniczyło 21 949 odbiorców bezpośrednich.

4.1.3 Kwestie mające wpływ na wykonanie Kierunku interwencji 4.1

Dla realizacji działań zaplanowanych w ramach Priorytetu istotne znaczenie miała pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia. Mając na uwadze kwestie bezpieczeństwa, podjęto decyzję, że wszystkie działania szkoleniowe (konsultacje z animatorami/tutorami, szkolenia, konferencje) przewidziane w ramach Kierunku interwencji 4.1 zostaną zrealizowane w formie online, na platformach szkoleniowych i konferencyjnych.

4.1.4 Postęp finansowy z realizacji Kierunku 4.1

Podpisano 49 umów o łącznej wartości 6 036 600 zł obejmującej kwotę 5 393 300 zł wkładu z budżetu państwa (24,5% alokacji przeznaczonej na kierunek interwencji, w części przeznaczonej na dofinansowania w całym okresie realizacji Programu). W roku sprawozdawczym nie rozwiązano żadnej umowy, ani nie zrezygnowano z możliwości podpisania umowy.

Ponadto ze środków Kierunku interwencji 4.1 sfinansowano umowy na kompleksową realizację konsultacji on-line dla beneficjentów, kompleksową realizację konferencji on-line dla beneficjentów, obsługę platformy e-learningowej (hosting, administracja, wsparcie użytkowników) – szkolenia on-line dla beneficjentów, pakiety konferencyjne dla beneficjentów, przygotowanie, produkcję i wdrożenie treści merytorycznych do szkoleń e-learningowych, na łączną kwotę 288 356, 21 zł (11,5% alokacji przeznaczonej na kierunek interwencji, w części przeznaczonej na koszty koordynacji i organizacji działań w całym okresie realizacji Programu).

Ostatecznie w ramach Kierunku interwencji 4.1 wydatkowano z budżetu państwa 2 901,1 tys zł co stanowi 93,6% planu

4.2 Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

Wszystkie działania Operatora prowadzone były w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu *Plan Promocji NPRCz 2.0 na lata 2021 – 2025* w dniu 25 sierpnia 2021 r., który zawiera założenia dla kampanii społeczno-informacyjnej oraz szczegółowe zadania dotyczące promocji NPRCz 2.0. Dokument od momentu przyjęcia nie by aktualizowany.

W roku sprawozdawczym cyklicznie odbywały się spotkania grupy roboczej ds. promocji, działającej w oparciu o zatwierdzony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyżej wymieniony Plan. Koordynacja zajęło się NCK.

4.2.1 Postęp rzeczowy realizacji Kierunku interwencji 4.2

W okresie sprawozdawczym w ramach Kierunku interwencji 4.2 realizowano kampanię społeczno-informacyjną z podziałem na kampanię promocyjno-informacyjną oraz społeczno-wizerunkową.

Kampania informacyjno-promocyjna ma na celu promocję i ekspozycję widoczności NPRCz 2.0, zbudowanie rozpoznawalności identyfikacji wizualnej, nazwy oraz założeń Programu m.in. poprzez prowadzenie strony internetowej oraz kanałów w mediach społecznościowych. Punktem wyjścia do realizacji tych założeń było stworzenie identyfikacji wizualnej wraz z nowym logotypem Programu. Identyfikacja wizualna, zaprojektowana przez studio graficzne Elipsy, zawiera księgę znaku opisującą zasady poprawnego stosowania logotypu i oznaczeń Programu, szablon materiałów graficznych do zamieszczania w social mediach, projekty gadżetów, projekt strony internetowej. Spójna identyfikacja wizualna oraz jej konsekwentne stosowanie przez wszystkich Operatorów, jak i beneficjentów Programu przekładają się na budowanie rozpoznawalności NPRCz 2.0.

Strona internetowa Programu dostępna pod nazwą www.nprcz.pl została stworzona w formie landing page, z założeniem rozbudowywania jej o kolejne podstrony w następnych latach realizacji Programu. Na stronie znajdują się: aktualności – najważniejsze wiadomości o działaniach Operatorów, w tym przede wszystkim ogłoszenia o kolejnych naborach; opis Programu i informacje o Operatorach Programu wraz z kontaktem; materiały do pobrania dla Beneficjentów – księga znaku, logotypy.

Równolegle do strony internetowej powstały profile NPRCz 2.0 w mediach społecznościowych. W pierwszym roku realizacji Programu zostały założone profile na Facebooku oraz na Instagramie, a także kanał na YouTube. Treści zamieszczane w social mediach dotyczą zarówno tematyki czytelnictwa, książek, bibliotek, jak i działań realizowanych przez poszczególnych Operatorów NPRCz 2.0. Dodatkowo w social mediach zamieszczane były nagrania z udziałem ambasadorów, w tym Idy Nowakowskiej, Kazimierza Mazura, zespołu Rysy, Darii Pikulik, Idy Wasilewskiej, Katarzyny Ptasieńskiej.

We współpracy z TVP Kultura powstał program *Do dzieła*, emitowany w telewizji od września 2021 r. do stycznia 2022 r. Prowadzony przez Justynę Melonowską program był oparty na formacie krótkich rozmów ze znawcami literatury wokół tematu głównego,

czyli książek z różnych gatunków literackich. Zostało nagranych 16 odcinków programu, a motywami przewodnimi poszczególnych odcinków były: Europa, Czułość, Humanista, Wychowanie, Pamięć, Sztuka, Głębia uczuć, Smutek, Muzyka, Uniwersytet, Prostota, Macierzyństwo, Zima, Tradycje świąteczne, Ojcostwo, Męskość / Kobiecość.

We współpracy z Telewizją Polską powstał specjalny odcinek *Wielkiego Testu - Wielki Test o Książkach – nie tylko na Święta*, który został wyemitowany 22 grudnia 2021 r. W programie wzięli udział aktorzy znani z popularnych seriali telewizyjnych, muzycy, sportowcy oraz dziennikarze, którzy w parach sprawdzali swoją wiedzę o książkach. Zagadnienia dotyczyły treści książek, znajomości bohaterów literackich, życia pisarzy, a także ciekawostek czytelniczych.

W grudniu 2021 r. została zrealizowana kampania prasowa w dziennikach regionalnych Polska Press. Artykuł opisujący założenia oraz cele NPRCz 2.0, a także działania poszczególnych Operatorów ukazał się w 23 tytułach wydań drukowanych oraz internetowych.

Również w grudniu została przeprowadzona kampania spotowa eksponująca spot wizerunkowy NPRCz 2.0. Spot telewizyjny był emitowany w kanałach głównych, tematycznych oraz regionalnych Telewizji Polskiej oraz Telewizji Polsat w okresie od 10 do 29 grudnia 2021 r. W tym samym czasie pojawił się spot radiowy w: RMF FM, Polskiego Radia oraz Audytorium 17. Spot NPRCz 2.0 ze względu na charakter wizerunkowy, nastawiony na ekspozycję nazwy i logotypu programu, skierowany był do szerokiej grupy odbiorców, w każdym przedziale wiekowym.

Kampania społeczno-wizerunkowa koncentruje się na promocji czytelnictwa, a także zmiany postawy społecznej wobec czytelnictwa oraz korzystania z bibliotek. Głównym działaniem w ramach kampanii społeczno-wizerunkowej była produkcja spotu wizerunkowego, który miał na celu wzmocnienie rozpoznawalności nazwy Programu i nowo powstałej identyfikacji wraz z logotypem NPRCz 2.0. W pierwszej fazie działań wizerunkowych kluczowe było maksymalnie szerokie dotarcie z wyżej wskazanymi elementami, tak aby zaznaczyć wśród odbiorców obecność Programu. Narracja spotu opiera się o hasło „czy...”, będące jednocześnie elementem logotypu Programu. W spotcie wzięli udział ambasadorzy NPRCz 2.0 – Ida Nowakowska, zespół Rysy, Daria Pikulik i Kazimierz Mazur. Ekspozycja spotu wizerunkowego była wzmocniona kampanią digitalową w Internecie.

W 2021 roku powstały również 3 krótkie filmy związane z tematyką czytelnictwa, stworzone w ramach współpracy z grupą filmową Niplodram. Będą one publikowane w Internecie, w dalszych etapach realizacji kampanii społeczno-wizerunkowej.

Kampania społeczno – wizerunkowa zakłada narrację opartą o „bohaterów marki”, rozumianych jako zbiór idei, nośników wartości i cech charakterystycznych dla całej kampanii. W ramach wdrażania wątku „bohaterów marki” powstało 6 scenariuszy animacji, tworzących spójną narrację fabularną. Produkcja animacji odbędzie się w 2022 r.

4.2.2 Kwestie mające wpływ na wykonanie Kierunku interwencji 4.2

Dla realizacji działań zaplanowanych w ramach Priorytetu istotne znaczenie miała pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia. Mając na uwadze kwestie bezpieczeństwa, zrezygnowano z działań ambientowych w ramach Kierunku interwencji 4.2.

Opóźnienia w uruchomieniu Programu miały wpływ na wdrażanie Kierunku interwencji 4.2. Kluczowe dla rozpoczęcia działań było opracowanie identyfikacji wizualnej wraz z logotypem, które stanowią podstawę komunikacji i budowania rozpoznawalności Programu. Ze względu na przesunięcia czasowe przy uchwalaniu Programu oraz późniejsze niż zakładano przekazanie środków finansowych na realizację działań, identyfikacja wizualna została wypracowana dopiero w III kwartale roku. Spowodowało to m.in. na przesunięcia czasowe w uruchomieniu profili NPRCz 2.0 w social mediach oraz strony internetowej.

4.2.3 Postęp finansowy z realizacji Kierunku interwencji 4.2

W ramach Kierunku interwencji 4.2 wydatkowano łącznie środków z budżetu państwa w wysokości 3 843,5 tys. zł co stanowi 85,3 % planu Zawarto 21 umów, obejmujących stworzenie identyfikacji wizualnej, strony internetowej, spotu wizerunkowego, kampanię telewizyjną, radiową, w Internecie oraz w prasie

5. Ewaluacja i Monitoring NPRCz 2.0

5.1. Postęp rzeczowy realizacji zadań związanych z ewaluacją i monitoringiem Programu.

Podstawą wszelkich działań realizowanych w zakresie ewaluacji i monitoringu NPRCz 2.0 jest „Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025” [Plan Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0], zatwierdzony 14 lipca 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, którego kompetencje w tym zakresie zostały wskazane w treści NPRCz 2.0⁶². W 2021 r. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, był dwukrotnie aktualizowany⁶³: pierwsza aktualizacja została przeprowadzona 12 października 2021 r., druga aktualizacja została przeprowadzona 23 listopada 2021 r.

⁶² Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w zakresie zatwierdzenia Planu Ewaluacji i Monitoringu zostały wskazane w treści NPRCz 2.0: „10. Środki na realizację zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji NPRCz 2.0. mogą być przyznawane Operatorom Priorytetu 1, Priorytetu 2 oraz Priorytetu 4 w formie dotacji celowych na podstawie Planu Ewaluacji i Monitoringu Programu, zaakceptowanego przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Plan Ewaluacji i Monitoringu Programu sporządza Jednostka Ewaluacji i Monitoringu Programu, w porozumieniu z właściwą komórką organizacyjną MKDNIŚ i w konsultacji z Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0. Środki wykazane w tabeli finansowej programu na 2025 r. w pozycji Monitoring i ewaluacja uwzględniają kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji NPRCz 2.0”, Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 168.

⁶³ Zmiany dotyczyły: w pierwszym przypadku – doprecyzowania założeń dla Indykatywnej listy głównych badań monitoringowych, ewaluacyjnych i naukowych zaplanowanych na lata 2021-2025, uwzględnienia w planie na 2021 r. nowego badania poświęconego efektywności modelu biblioteki medialnej (badanie naukowe Biblioteki Narodowej) wraz ze szczegółowym opisem i aktualizacją kwot na 2021 r., a w drugim przypadku – doprecyzowania roli NCK w zakresie działań upowszechniających wyniki badań oraz podnoszących jakość potencjału ewaluacyjnego, wprowadzenia ogólnej zasady co do realokacji środków w przypadku powstania oszczędności oraz aktualizacji zapisów nazwy Instytucji Zarządzającej.

Zgodnie z zapisami Programu głównymi celami jego ewaluacji są poprawa i doskonalenie procesów wdrażania Programu oraz rzetelna ocena uzyskiwanych efektów, również na tle szerszych procesów społecznych, ekonomicznych i kulturowych, które mają związek z kształtowaniem się postaw czytelniczych Polaków⁶⁴. Natomiast system monitoringu ma zapewnić systematyczne monitorowanie postępu realizacji oraz stopnia osiągnięcia celów Programu.

Plan Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 zawiera indykatywną listę 15 głównych badań monitoringowych, ewaluacyjnych i naukowych zaplanowanych na lata 2021-2025, wraz z przyporządkowanym im, szacunkowym budżetem.

Na potrzeby oceny NPRCz 2.0 zaplanowano m.in. następujące ewaluacje: *Ewaluację wstępną NPRCz 2.0. zawierającą moduł oceny efektów poprzedniej edycji Programu* (zadanie zrealizowane w 2021 r.), *Ewaluację mid-term zawierającą moduł dot. diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla projektu kolejnej edycji Programu* (zadanie zaplanowane na 2023 r.) oraz *Ewaluację podsumowującą efekty realizacji Programu NPRCz 2.0. na l. 2021-2025* (zadanie zaplanowane na 2025 r.). Dodatkowo co roku jest realizowane badanie naukowe *Stan czytelnictwa w Polsce*, w ramach którego monitorowane jest wykonanie dwóch wskaźników celu głównego Programu.

W Planie Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0, w zależności od dostępności środków oraz potrzeb informacyjnych, założono możliwość realizacji badań dodatkowych, w tym: *Pogłębione badania dot. czytelnictwa wśród najmłodszych dzieci* oraz *Pogłębione badania dotyczące praktyk czytelniczych, w tym przyczyn „nie-czytania”*.

5.1.1. Badania naukowe i ewaluacje przeprowadzone w 2021 r.

W 2021 r. badania naukowe i ewaluacje, realizowane na potrzeby NPRCz 2.0, były prowadzone przez Bibliotekę Narodową (Operatora Priorytetu 1) oraz przez Narodowe Centrum Kultury (Operatora Priorytetu 4 oraz Jednostkę Ewaluacji i Monitoringu Programu).

5.1.1.1. Ewaluacja wstępna NPRCz 2.0, zawierająca moduł oceny efektów poprzedniej edycji Programu.

Ewaluacja ta (realizowana przez Narodowe Centrum Kultury) służyła weryfikacji trafności założeń przyjętych na etapie programowania w celu wprowadzenia ewentualnych niezbędnych korekt na wczesnym etapie wdrażania Programu oraz dostarczenia pogłębionej i ustrukturyzowanej wiedzy kontekstowej.

Ewaluację wstępną NPRCz 2.0 przeprowadzono w okresie wrzesień–grudzień 2021 r. Badanie uwzględniało następujące techniki: analizę danych zastanych, w tym systematyczny przegląd literatury, wywiady indywidualne, m.in. z przedstawicielami Operatorów poprzedniej i obecnej edycji Programu, wywiady grupowe dotyczące poprzedniej edycji NPRCz, panel ekspercki, analizę możliwości wykorzystania metod kontrfaktycznych, studia przypadków analogicznych programów wsparcia w Polsce i z zagranicy oraz badanie ilościowe z potencjalnymi beneficjentami. Raport z ewaluacji wstępnej zawiera opis najważniejszych przesłanek stojących za koncepcją Programu oraz analizę aktualności tych założeń na podstawie najnowszych danych sprawozdawczych

⁶⁴ por. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 s. 5 oraz Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 199-200.

i statystycznych oraz wywiadów z przedstawicielami IZP oraz przedstawicielami Operatorów Programu.

Raport ewaluacyjny zwieńczony został sformułowaniem wniosków i 12 rekomendacji dotyczących wdrożenia działań na rzecz wsparcia bibliotekarzy i wzmocnienia czytelnictwa w różnych grupach, jak również zmian w treści Programu, ponownej weryfikacji docelowych wartości wskaźników oraz zaleceń w obszarze działań JEMP. W ramach badania przygotowano także raport z analizy eksperckiej możliwości wykorzystania metod kontryfaktycznych, który stanowi dla JEMP materiał roboczy umożliwiający właściwe zaplanowanie badań efektów netto Programu.

5.1.1.2. Stan czytelnictwa w Polsce.

W związku z dynamicznie zmieniającymi się preferencjami czytelnictwymi oraz rozwojem nowych mediów (w szczególności elektronicznych) sytuacja czytelnictwa wymaga nieustannego monitorowania. Celem badania poziomu czytelnictwa (badania naukowego Biblioteki Narodowej) było zbadanie i analiza stanu czytelnictwa w 2021 r.

Wyniki badania, zaplanowanego w każdym roku realizacji NPRCz 2.0, służą także monitorowaniu wykonania dwóch wskaźników celu głównego NPRCz 2.0 tj. „Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)” (ID wskaźnika: CG_R_1) oraz „Poziom społeczny oddziaływanie bibliotek” (ID wskaźnika: CG_R_3).

W 2021 r., w ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej o liczebności minimum 2000 respondentów i na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 60 lat i więcej o liczebności minimum 1000 respondentów. Ponadto wykonane zostało statystyczne opracowanie wyników ww. ilościowego badania czytelnictwa książek oraz została stworzona waga analityczna, która została dołączona do bazy danych wraz z koniecznymi przekształceniami.

Ze względu na spadek czytających w badaniu przeprowadzonym w listopadzie 2021 r. (34%) Biblioteka Narodowa zleciła powtórzenie badania w marcu 2022 r. Badanie przeprowadzone w marcu 2022 r. potwierdziło spadek czytających odnotowany w listopadzie 2021 r.: przeczytanie jednej książki zadeklarowało 38% pytanym. Badania z marca 2022 r. pokazują, że spadek poziomu czytelnictwa został zatrzymany. Ze względu na pandemię i inne okoliczności wzrost czytelnictwa jest trudny do osiągnięcia. Potwierdza to słuszność i konieczność działań określonych w NPRCz 2.0 na lata 2021-2025.

Odsetek czytających co najmniej jedną książkę w ciągu roku w ciągu ostatniej dekady przedstawiał się następująco: 2012: 39%, 2014: 42%, 2015: 37%, 2016: 37%, 2017: 38%, 2018: 37%, 2019: 39%, 2020: 42%, 2021: 34%, 2022 (marzec): 38%. Wynik marcowy kształtuje się na poziomie bardzo zbliżonym do obserwowanego od mniej więcej dekady z niewielkimi z punktu widzenia statystycznego odchyleniami w górę w latach 2014 i 2020.

Spadek w 2021 roku, jeśli pominąć rok 2020, nie był istotny statystycznie⁶⁵. W marcu 2022 r. obserwowany jest powrót wskaźników do poziomów sprzed pandemii.

5.1.1.3. Badanie dotyczące kampanii promocyjnej.

W 2021 r. została przeprowadzona (realizowana przez Narodowe Centrum Kultury) pierwsza fala cyklicznego badania (zaplanowanego w każdym roku realizacji NPRCz 2.0), którego celem jest dostarczanie bieżącej wiedzy na temat efektywności prowadzonej kampanii promocyjnej w ramach Kierunku interwencji 4.2. *Kampania społeczno-informacyjna*, celem wprowadzania niezbędnych korekt.

Badanie dotyczyło startującej z końcem 2021 r. kampanii promocyjnej NPRCz 2.0, w tym odbioru logotypu Programu i rozpoznawalności samego NPRCz 2.0. Badanie uwzględniało kontekst czytelnictwa Polaków, a także aspekt korzystania i postrzegania przez nich bibliotek, jako miejsc atrakcyjnych lub nie.

Badanie zrealizowane zostało w sondażu wielotematycznym w dniach od 26 listopada do 1 grudnia 2021 r. techniką wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo (CAPI) na reprezentatywnej próbie 1005 Polaków w wieku 15 i więcej lat. Główne wnioski płynące z raportu, a dotyczące kontekstu kampanii promocyjnej Programu, ogniskują się wokół kwestii postrzegania czytania książek jako zajęcia atrakcyjnego w grupie osób o wyższym kapitale społecznym. Do tej grupy zaliczają się także częściej użytkownicy bibliotek. W tej grupie również bardziej doceniany jest logotyp Programu, co może świadczyć o jego ekskluzywności i ewentualnym dystansowaniu pozostałych grup odbiorców. Wyniki badania zwracają uwagę na niewykorzystany potencjał bibliotek w kontekście potencjalnych grup użytkowników. Raport stanowi materiał roboczy i porównawczy na potrzeby kolejnych fali badania.

5.1.1.4. Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej.

Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej służy ocenie potencjału bibliotek medialnych w przyciąganiu do bibliotek nowych grup użytkowników, którzy nie odnajdują się w ofercie tradycyjnych placówek bibliotecznych. W tym celu prowadzone jest pogłębione rozpoznanie praktyk czytelniczych w grupach czytelników korzystających z gier komputerowych i VR (virtual reality), identyfikacja mechanizmów związanych

⁶⁵ Należy zauważyć, iż lata 2020 i 2021 ze względu na okoliczności powodowane przez pandemię były nietypowe, co nie oznacza jednocześnie, że takie same. W pierwszym roku pandemii Polacy szukali licznych możliwości zagospodarowania czasu spędzanego w domu. Wśród tych aktywności znalazło się również czytanie książek. W 2021 r. znacznie częściej można było zaobserwować zmęczenie pandemią oraz koniecznością pracy i nauki z domu. Z tego powodu również te aktywności, które były „odkryciem” i nowością w spędzaniu czasu w roku poprzednim, nie sprawdzały się. Zauważono również spadek czytelnictwa wśród kobiet, które stanowią większość czytających w kraju. Wpłynęła na to najprawdopodobniej wymuszona pandemią konieczność przebywania w domu całych rodzin: zmęczenie, brak spokojnej przestrzeni i znacznie większe niż w „normalnych czasach” zaangażowanie w życie członków rodziny uniemożliwiły kobietom poświęcanie na czytanie tyle czasu, ile mogły w poprzednich latach. W 2021 roku z powodu pandemii nie organizowano także imprez promujących czytelnictwo lub organizowano je w ograniczonym zakresie w trybie online. Wyniki przeprowadzonych badań pokazują, że tego typu spotkania odgrywają ważną rolę w podtrzymaniu poziomu czytelnictwa. Ponadto w 2021 roku ukazało się niewiele bestsellerów, które w sposób znaczący podnosiłyby zainteresowanie książką, co wpłynęłoby na poziom czytelnictwa.

z zaprzestaniem czytania, a także czynników motywujących do ponownego podjęcia lektury⁶⁶.

W ramach części badania zrealizowanej w 2021 r.⁶⁷ (por. informacje wskazane w Części II, punkt 1 Sprawozdania) opracowano koncepcję metodologiczną i założenia badawcze całego projektu uzupełnione przeglądem literatury przedmiotu, przygotowano narzędzia badawcze (kwestionariusz CAWI, scenariusze wywiadów pogłębionych, wytyczne do dokumentacji fotograficznej). Przydatność tych narzędzi została zweryfikowana w trakcie eksploracyjnego badania jakościowego bibliotek medialnych ze studium przypadków. W ramach zrealizowanego badania przeprowadzono studium pięciu wybranych placówek medialnych, zróżnicowanych pod względem stażu funkcjonowania (od bibliotek medialnych działających ponad 15 lat do działających około 1 roku), grupy docelowej (dziecięce i młodzieżowe vs. uniwersalne) oraz lokalizacji (2 duże aglomeracje – 2 miasta średniej wielkości – 1 małe miasto) i przebadanych przy użyciu różnych technik i metod.

5.2. Postęp finansowy realizacji zadań związanych z ewaluacją i monitoringiem Programu.

Tabela 10 Postęp finansowy realizacji zadań związanych z ewaluacją i monitoringiem Programu

w tys. zł

Lp.	Nazwa ewaluacji / badania	Plan (wg uchwały RM)	Plan po zmianie	Wykonanie	Stopień realizacji (w%) 4/3
	1	2	3	4	5
Budżet ewaluacji i monitoringu razem w 2021 r.		445,00	745,00	458,11	61,49%
1	Ewaluacja wstępna NPRCz 2.0. zawierająca moduł oceny efektów poprzedniej edycji Programu	155,00	155,00	145,14	93,64%
2	Badanie dotyczące kampanii promocyjnej*	60,00	60,00	60,27	100,45%
3	Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe)	230,00	230,00	192,20	83,57%

⁶⁶ Wnioski z pierwszego etapu badania wykazały, że doświadczenia wyniesione z bibliotek szkolnych bywają później uogólniane na wszelkie typy placówek bibliotecznych, co potwierdza zasadność rozszerzenia zakresu Priorytetu 3 o finansowanie oprócz książek także wyposażenia bibliotek szkolnych. Powracającym motywem w wywiadach przeprowadzonych z czytelnikami oraz osobami, które zrezygnowały z korzystania z bibliotek była kwestia kompetencji społecznych bibliotekarzy, co zostało odpowiednio zaadresowane w działaniach prowadzonych w ramach programu BLISKO w Priorytecie 4. Uwagi zgłoszone przez bibliotekarzy odnośnie funkcjonalnych oraz problematycznych rozwiązań architektonicznych w już działających bibliotekach medialnych będą pomocne w Priorytecie 2.

⁶⁷ „Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej w ramach zaktualizowanego Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 realizowane przez Bibliotekę Narodową” zostało ujęte w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz.U. 2021 poz. 2407), nr zadania: 435, Dział: 921, Rozdział: 92116, Paragraf: 2800, Kwota w zł: 239 000.

4	Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej (badanie naukowe)*, **	0,00	300,00	60,50	20,17%
---	---	------	--------	-------	--------

*Zgodnie z zapisami Planu Ewaluacji i monitoringu NPRCz 2.0 (przypis nr 6, s. 14): "Podane kwoty przeznaczone na poszczególne badania oraz działania dotyczące rozwoju potencjału ewaluacyjnego i działania upowszechniające w ramach NPRCz 2.0. są szacunkowe. Mogą one ulec zwiększeniu w przypadku zmian wartości zaplanowanych do realizacji badań/działań (np. w wyniku postępowań przetargowych), zmiany listy realizowanych badań/działań czy realokacji środków w ramach Programu. W związku z tym dopuszcza się możliwość dokonywania przesunięć w planowanym budżecie przeznaczonym na poszczególne badania w sytuacji, gdy wartość jednego z badań generuje oszczędności i pozwala na realokację pozostałych środków. Dotyczy to w szczególności badań zleczanych w obrębie tej samej instytucji." Z możliwości tej skorzystano na potrzeby Badanie dotyczące kampanii promocyjnej

**Środki na realizację Badania efektywności modelu biblioteki medialnej, pochodziły z oszczędności w ramach środków na obsługę Priorytetu 2 NPRCz 2.0. Stosowne wyjaśnienia zawarto także pod tabelą finansową w Części II, punkt 2 Sprawozdania.

***„Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej w ramach zaktualizowanego Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 realizowane przez Bibliotekę Narodową” zostało ujęte w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz.U. 2021 poz. 2407), nr zadania: 435, Dział: 921, Rozdział: 92116, Paragraf: 2800, Kwota w zł: 239 000.

5.3. Dodatkowe informacje i wyjaśnienia.

Realizacja zadań związanych z ewaluacją i monitoringiem Programu jest realizowana przy czynnym zaangażowaniu przedstawicieli: Operatorów Priorytetów, Jednostki Monitoringu i Ewaluacji Programu oraz Instytucji Zarządzającej Programem. Omawianie poszczególnych zagadnień jest prowadzone w ramach cyklicznych spotkań grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji Programu.

6. Obsługa Priorytetów NPRCz 2.0

6.1. Informacja o wykorzystaniu środków na obsługę Priorytetu

Operatorzy w ramach powierzonych im Priorytetów odpowiadają między innymi za następujący zakres czynności:

- przygotowanie i procedowanie, a po ich zatwierdzeniu wdrażanie i aktualizacja, procedur niezbędnych do uruchomienia i realizacji Priorytetu;
- realizacja zadań Priorytetu, w tym ogłaszanie naborów wniosków, prowadzenie procedury konkursowej, organizacja i prowadzenie oceny wniosków, organizacja procesu zawierania umów o dofinansowanie, obsługa procesu płatności, rozliczanie raportów częściowych i/lub końcowych, kontrola projektów itp.
- upowszechnianie informacji nt. założeń Programu Wieloletniego oraz danego Priorytetu, w tym w formie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów (jeżeli zostanie zidentyfikowana taka potrzeba);
- sprawozdawczość, monitoring i ewaluację zadań w Programie Wieloletnim przypisanych do danego Priorytetu, na podstawie ustalonego schematu

- podejmowanie współpracy z innymi podmiotami w ramach realizacji zadań Programu Wieloletniego, zgodnie ze specyfiką danego Priorytetu;
- podejmowanie współpracy z doradczymi zespołami eksperckimi powoływanymi w ramach realizacji Programu Wieloletniego.
- prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w ramach Priorytetów

Zgodnie z zapisami Uchwały NPRCz - środki na obsługę Programu były przyznawane Operatorom Priorytetu 1, Priorytetu 2 oraz Priorytetu 4 w równej wysokości, wynikającej z podziału kwoty określonej w Programie na to zadanie. W ramach środków na obsługę Priorytetów były finansowane również wynagrodzenia.

Natomiast środki na obsługę Priorytetu 3 były uzupełnieniem kwot wsparcia finansowego, przydzielonych poszczególnym wojewodom i były przyznawane w wysokości 0,5% środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację zadań. Do kosztów obsługi realizacji zadań przez wojewodów mogły być zaliczone jedynie wydatki rzeczowe związane bezpośrednio z obsługą zespołów oceniających wnioski.

Tabela 11 Finansowanie kosztów przeznaczonych na obsługę Priorytetów w roku 2021

	Środki budżetu państwa			Stopień realizacji (w%) 4/3
	Plan		Wykonanie	
	wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	
1	2	3	4	5
Priorytet 1	600,00	600,00	565,32	94,22%
Priorytet 2*	600,00	300,00	245,09	81,70%
Priorytet 3	150,00	150,00	85,40	56,93%
Priorytet 4	600,00	600,00	364,40	60,73%
RAZEM	1 950,00	1 650,00	1 260,21	73, 409%

Źródło na podstawie danych ze sprawozdań operatorów

* W lipcu 2021 roku Operatorzy wystąpili z wnioskami o dofinansowanie zadań ze środków z rezerw budżetu państwa – w tym Instytut Książki (Operator Priorytetu 2) zawniósł o 283700 zł (z planowanych 600 000 zł), uzasadniając to krótszym okresem na wykorzystanie całości zaplanowanych środków.

6.1.1. Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych

W ramach obsługi K.I.1.1. opracowano nowe wzory dokumentów na rok 2021 (Regulamin, Kryteria i zasady rozdziału dotacji, wniosek o udzielenie dofinansowania, umowa, wniosek na wypłatę dotacji, raport), zorganizowano dwa posiedzenia Zespołu Sterującego ds. Zakupu

nowości wydawniczych do bibliotek publicznych oraz spotkanie Zespołu Sterującego z dyrektorami wojewódzkich bibliotek publicznych, przygotowano podział dotacji dla bibliotek publicznych w poszczególnych województwach oraz jego korektę, przeprowadzono nabór wniosków do K.I., sprawdzono pod względem formalnoprawnym wnioski o udzielenie dofinansowania, wezwano biblioteki do przesłania korekt wniosków, sprawdzono korekty wniosków, przygotowano listę rankingową, przygotowano i przesłano umowy beneficjentom, wypłacono środki beneficjentom oraz rozesłano informacje ws. raportów z realizacji zadania wraz z instrukcjami wypełnienia.

W ramach obsługi K.I.1.2. opracowywano wzory dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia naboru (Regulamin, wniosek o przyłączenie do systemu, umowa, raport), przygotowano postępowanie mające na celu wyłonienie dostawcy zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek, przeprowadzono 20 spotkań negocjacyjnych z dostawcą, podpisano umowę z dostawcą, przeprowadzono nabór wniosków do K.I., przeprowadzono ocenę formalnoprawną i potencjału wniosków, przeprowadzono procedurę odwoławczą, przygotowano listę rankingową 140 bibliotek uprawnionych do podpisania umowy o przyłączenie do ZSZZB, przygotowano i przesłano umowy beneficjentom, podpisano 130 umów z beneficjentami, zorganizowano sześć zdalnych posiedzeń Zespołu Sterującego ds. Kierunku Interwencji 1.2 „Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek” oraz przygotowywano zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek do integracji z nowymi bibliotekami.

6.1.2. Priorytet 2. Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych

W ramach obsługi Priorytetu 2 realizowano następujące zadania:

opracowywano wzory dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia naboru (Regulamin, wniosek umowa, raport),

- Wypłacono wynagrodzenia pracownikom obsługującym program, którzy opracowywali m.in. dokumentację pomocniczą dla wnioskodawców (instrukcja krok po kroku dotyczącej wypełniania dokumentów w elektronicznych generatorach wniosków) Przeprowadzali ocenę merytoryczną wniosków, które wpłynęły w ramach pierwszego naboru wniosków, udzielali odpowiedzi zainteresowanych naborem.
- Dokonano wyposażenia stanowisk pracy pracowników obsługujących program oraz zakupiono niezbędne materiały biurowe. Korzystano również usług prawnych i doradczych przy analizie dokumentów nadsyłanych przez beneficjentów programu. Zakupiono także konieczne licencje na oprogramowanie, w tym np. dostęp do platformy Zoom umożliwiającej prowadzenie szkoleń dla wnioskodawców w przestrzeni wirtualnej czy dostęp do programu Slack wspomagającego komunikację w zespole zajmującym się obsługą Priorytetu 2.
- Zorganizowano szkolenie dot. zagadnień związanych z pomocą publiczną z udziałem pracowników .
- W dniach 22-23 listopada 2021 r. odbyła się konferencja ekspercka „Infrastruktura bibliotek – koncepcje, doświadczenia, dobre praktyki”. Celem konferencji było podzielenie się doświadczeniami z planowania i przeprowadzania inwestycji przez specjalistów zaangażowanych przy ich realizacji, dyrektorów bibliotek oraz przedstawicieli władz samorządowych.

- W grudniu 2021 r. opracowano materiał filmowy o charakterze instruktażowo-informacyjnym, poświęconego „Infrastrukturze bibliotek”. W materiale znalazły się wypowiedzi dyrektorek, kierowniczek i dyrektorów bibliotek, specjalistek i specjalistów oraz przedstawicieli samorządów. Film skierowany jest w głównej mierze do potencjalnych wnioskodawców kolejnych naborów wniosków. Jest odpowiedzią m.in. na oczekiwania przyszłych wnioskodawców wyrażone w badaniu ankietowym przeprowadzonym po konferencji eksperckiej. Celem materiału było m.in. pokazanie dobrych praktyk i roli współpracy biblioteki z lokalnymi władzami, wskazanie rozwiązań przynoszących dodatkowe punkty w procesie oceny wniosku i niosących korzyści dla inwestora-biblioteki. To także próba odpowiedzi na pytania: dla kogo i po co inwestuje się w bibliotekę, jaką społeczną przemianę ta inwestycja może wyzwolić, jakie szanse daje.
- W ramach procedury kontrolnej w 2021 r. przeprowadzono trzy kontrole finansowe realizowanych zadań. Ze względu na obostrzenia związane ze stanem epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz początkową fazę realizowanych zadań w 2021 roku nie przeprowadzono kontroli na miejscu.

6.1.3. Priorytet 3 Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych

Zgodnie z założeniami Priorytetu 3 NPRCz 2.0., w każdym roku realizacji programu wojewodowie otrzymują środki na obsługę Priorytetu 3 (w wysokości 0,5% środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację zadań). Do kosztów obsługi realizacji zadań są zaliczane jedynie wydatki rzeczowe związane bezpośrednio z obsługą zespołów oceniających wnioski. Ze środków przeznaczonych na obsługę, mogą być finansowane jedynie wydatki bieżące. Nie są dofinansowane koszty obsługi realizacji zadania dla ministrów prowadzących szkoły.

Na obsługę Priorytetu 3 przez wojewodów w 2021 roku została przeznaczona kwota 98 875 zł.

Środki wykorzystano na wydatki bieżące związane z obsługą zespołów powołanych przez wojewodów do oceny wniosków. Dokonano wydatków takich jak: zakupy laptopów, drukarek, tonerów do drukarek oraz materiałów biurowych.

Poniżej szczegółowy podział środków między poszczególnych wojewodów oraz wykorzystana kwota wsparcia.

Tabela 12 Podział środków przyznanych w ramach działań związanych z obsługą Priorytetu 3

Lp.	Województwo	Kwota zaplanowana na obsługę zadania	Kwota wykorzystana na obsługę zadania
	1	2	3
1	Dolnośląskie	7 559	3 160
2	Kujawsko - pomorskie	6 630	3 555

Lp.	Województwo	Kwota zaplanowana na obsługę zadania	Kwota wykorzystana na obsługę zadania
	1	2	3
3	Lubelskie	7 588	7 588
4	Lubuskie	1 553	1 466
5	Łódzkie	3 890	3 814
6	Małopolskie	13 094	13 035
7	Mazowieckie	14 298	14 298
8	Opolskie	1 289	1 285
9	Podkarpackie	8 026	7 834
10	Podlaskie	3 047	3 047
11	Pomorskie	6 086	6 086
12	Śląskie	7 435	6 813
13	Świętokrzyskie	4 065	3 198
14	Warmińsko-mazurskie	2 896	285
15	Wielkopolskie	5 628	4 145
16	Zachodniopomorskie	5 791	5 791
Razem		98 875	85 400

Źródło: Dane MEIN oparte na sprawozdaniach wojewodów.

6.1.4. Priorytet 4 – Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa

W ramach obsługi K.I.4.1. opracowano nowe wzory dokumentów na rok 2021 (Regulamin konkursu, wnioski o udzielenie dofinansowania, umowa oraz dokumenty rozliczeniowe). Ponadto sfinansowano:

- honoraria ekspertów oceniających wnioski w ramach Kierunku interwencji 4.1,
- wynagrodzenia osób zaangażowanych w realizację działań szkoleniowych dla beneficjentów BLISKO, w tym 21 umów z ekspertami realizującymi, warsztat design thinking (1 umowa), szkolenia on-line (3 umowy), biorącymi udział w konferencjach on-line – prowadzenie warsztatów, udział w dyskusjach moderowanych, prowadzenie wystąpień inspiracyjnych (17 umów),

- wynagrodzenia osób zaangażowanych do projektu (wynagrodzenia osobowe) wraz z pochodnymi od wynagrodzeń

W ramach kosztów obsługi Priorytetu 4. PW NPRCz. 2.0. wydatkowano 364,39 tys. zł (60,73% planu po zmianach). Podczas szacowania planu, brano pod uwagę dłuższy okres obowiązywania uchwały RM w sprawie NPRCz w 2021r. W związku z tym, że decyzja o przyznaniu środków dla NCK została przyznana później niż zakładano, powstały oszczędności w otrzymanych środkach.

6.2. Działania informacyjne i promocyjne prowadzone przez Operatorów w ramach obsługi Priorytetów

6.2.1. Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych

W 2021 roku dla K.I. 1.1 realizowano działania informacyjne oraz promocyjne, polegające na: bieżącej aktualizacji strony internetowej dedykowanej K.I.1.1., cyklicznej wysyłce newslettera, mailingu dotyczącego założeń i celów programu. Ponadto zorganizowano szkolenia (przed ogłoszeniem naboru) w zakresie omówienia formularza wniosku w formie webinarium. Z tej formy szkolenia skorzystało około 70% uprawnionych i chętnych wnioskodawców.

Dla K.I.1.2. realizowano działania o charakterze informacyjno-promocyjnym polegające na bieżącej aktualizacji strony internetowej dedykowanej K.I.1.2., cyklicznej wysyłce newslettera oraz prezentacji założeń K.I.1.2. i procedury przyłączenia się do ZSZB w ramach przeprowadzonych webinarium. W webinarium wzięły udział liczne biblioteki o zbiorach powyżej 50 tys. z całego kraju oraz zdecydowana większość bibliotek z województw łódzkiego, lubelskiego i świętokrzyskiego.

6.2.2. Priorytet 2 Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych.

W dniach 22-23 listopada 2021 r. odbyła się konferencja ekspercka „Infrastruktura bibliotek – koncepcje, doświadczenia, dobre praktyki”. Celem konferencji, - zorganizowanej przez Instytut Książki, było podzielenie się doświadczeniami z planowania i przeprowadzania inwestycji przez specjalistów zaangażowanych przy ich realizacji, dyrektorek i dyrektorów bibliotek oraz przedstawicieli władz samorządowych. Chęć udziału w konferencji potwierdziło 129 osób. Konferencja została zapisana w formacie umożliwiającym jej udostępnianie. Po konferencji do jej uczestników rozesłano ankiety, z prośbą o wyrażenie opinii i ocenę wydarzenia.

- Pracownicy Instytutu Książki przygotowali oraz przeprowadzili w 2021 roku cykl 14 szkoleń online dla wnioskodawców Kierunku interwencji 2.1. Szkolenia były prowadzone online, za pośrednictwem platformy Zoom, materiały zostały udostępnione na stronie internetowej Instytutu Książki. W trakcie 1. naboru wniosków pracownicy przeprowadzili łącznie 10 szkoleń z zakresu instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz przybliżających podstawowe zasady ubiegania się o dofinansowanie (każde szkolenie dotyczyło obu tematów). W IV kwartale 2021 roku, po ogłoszeniu informacji o otwarciu 2. naboru wniosków przeprowadzone zostały kolejne 4 szkolenia. Na szkolenia organizowane w 2021 roku zapisało się łącznie 660 osób.

- Opracowano materiał filmowy o charakterze instruktażowo-informacyjnym, poświęcony „Infrastrukturze bibliotek”. W materiale znalazły się wypowiedzi dyrektorek, kierowniczek i dyrektorów bibliotek, specjalistek i specjalistów oraz przedstawicieli samorządów. Film skierowany jest w głównej mierze do potencjalnych wnioskodawców kolejnych naborów

wniosków. Jest odpowiedzią m.in. na oczekiwania przyszłych wnioskodawców wyrażone w badaniu ankietowym przeprowadzonym po konferencji eksperckiej. Celem materiału było m.in. pokazanie dobrych praktyk i roli współpracy biblioteki z lokalnymi władzami, wskazanie rozwiązań przynoszących dodatkowe punkty w procesie oceny wniosku i niosących korzyści dla inwestora-biblioteki. To także próba odpowiedzi na pytania: dla kogo i po co inwestuje się w bibliotekę, jaką społeczną przemianę ta inwestycja może wyzwolić, jakie szanse daje. Materiał jest dostępny m.in. na kanale YouTube Instytutu Książki. Rozsyłany jest także np. uczestnikom kolejnych szkoleń.

- Prowadzona była bieżąca, wspierająca komunikacja mejlowa z beneficjentami (wysyłanie informacji przypominających, instruktażowych, instrukcji związanych np. z rozliczeniem zadania, kwalifikowalnością wydatków itp.).

6.2.3. Priorytet 3 Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych

Na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki została przygotowana specjalna zakładka Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-20-edycja-2021-2025> w której zamieszczone są wszystkie istotne informacje związane z realizacją Priorytetu 3. W zakładce udostępniono m.in. informację o wysokości wsparcia finansowego, podmiotach, które mogą z niego skorzystać, a także kontakty do koordynatorów Priorytetu 3 w województwach, wnioski o wsparcie finansowe, wzory sprawozdań, tabele monitoringowe, instrukcje wypełniania tabel monitoringowych. Istotne miejsce zajmują także kwestie identyfikacji wizualnej programu. W zakładce zamieszczono ponadto zestaw najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi związanych z realizacją Priorytetu 3.

Kierownictwo Ministerstwa Edukacji i Nauki uczestniczyło w konferencjach prasowych promujących NPRCz 2.0. 21 czerwca 2021 r. Minister Przemysław Czarnek wziął udział w briefingu prasowym inaugurującym kolejną edycję NPRCz. Wydarzenie było relacjonowane przez różne media, a informacja o programie dotarła do szerokiego grona odbiorców. Z kolei 28 października 2021 r. odbyła się w konferencja prasowa z udziałem Ministra Edukacji i Nauki Przemysława Czarnka oraz Sekretarza Stanu w MEiN Dariusza Piontkowskiego. Podczas wydarzenia ministrowie mówili m.in. o środkach finansowych przekazywanych szkołom w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”. Zwrócili uwagę na specyfikę drugiej edycji NPRCz i podkreślili, że w obecnej edycji ze wsparcia finansowego będzie mogła skorzystać większa liczba placówek.

Działania informacyjne dotyczące NPRCz były prowadzone także w mediach społecznościowych, szczególnie w przypadku naboru wniosków oraz konferencji prasowych. Również operatorzy Priorytetu 3 w województwach (województwie/kuratorzy oświaty) prowadzili działania informacyjne adresowane do potencjalnych beneficjentów programu w poszczególnych województwach.

6.2.4. Priorytet 4 Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa

Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych Priorytetu 4 było prowadzone w ramach Kierunku interwencji 4.2 za którą odpowiedzialne jest NCK, również operator K.I.4.1

W ramach kampanii promocyjno-informacyjnej zrealizowano nową identyfikację wizualną NPRCz 2.0 opartą o logotyp „CZY”. Identyfikacja wizualna pozwoliła na prowadzenie spójnej komunikacji przez Operatorów, jak i Beneficjentów Programu. Dzięki rozwiązaniom wypracowanym w ramach identyfikacji wizualnej powstała belka logotypowa do oznaczania wszystkich materiałów informacyjnych i promocyjnych, pieczęta do oznaczania nowości wydawniczych zakupionych w ramach Priorytetu 1 i 3, szablon grafik do komunikacji w social mediach, a przede wszystkim logotyp NPRCz 2.0 umożliwiający czytelne oznaczanie materiałów promocyjnych.

Kolejnym elementem było powstanie strony internetowej w formacie landing page zawierającej m.in. najważniejsze informacje o programie, aktualności, materiały dla Beneficjentów oraz założenie profili NPRCz 2.0 w mediach społecznościowych – na Facebooku oraz na Instagramie – zapewniających bieżącą komunikację o NPRCz 2.0, jak i lifestylowych treści odnoszących się do czytelnictwa i bibliotek.

Komunikację NPRCz 2.0 zainicjowała konferencja prasową na dziedzińcu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z udziałem Wicepremiera, Ministra Kultury prof. Piotra Glińskiego, Ministra Edukacji i Nauki, prof. Przemysława Czarnka oraz dyrektorów instytucji będących operatorami programu: dr Tomasza Makowskiego, Dyrektora Biblioteki Narodowej, Dariusza Jaworskiego, Dyrektora Instytutu Książki oraz prof. Rafała Wiśniewskiego, Dyrektora Narodowego Centrum Kultury. Konferencję Narodowe Centrum Kultury przygotowało w porozumieniu z Departamentem Mecenatu Państwa, Centrum Informacyjnym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz instytucjami partnerskimi: Biblioteką Narodową, Instytutem Książki oraz Ministerstwem Edukacji i Nauki. Efektem konferencji były liczne publikacje medialne. Po konferencji aranżowane były również dodatkowe rozmowy w mediach. W formie briefingu dla mediów Narodowe Centrum Kultury zakomunikowało również wyniki naboru do konkursu BLISKO. Briefing odbył się 18.08.2021 r. w siedzibie Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Radzymin, jednego z beneficjentów programu. W spotkaniu z dziennikarzami wziął udział prof. Piotr Gliński, Wicepremier, Minister Kultury, prof. Rafał Wiśniewski, dyrektor Narodowego Centrum Kultury oraz Artur Laskowski, Dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Radzymin.

Materiały reporterskie o programie, w tym rozmowy z operatorami NPRCz 2.0 oraz beneficjentami programu były emitowane raz w miesiącu w ramach cyklicznej audycji „Spacer z Kulturą”, realizowanej we współpracy Narodowego Centrum Kultury i Polskiego Radia, emitowanej w każdą ostatnią niedzielę miesiąca o godz. 17.05 na antenie radiowej Jedynki.

W oparciu o spot wizerunkowy została przeprowadzona kampania telewizyjna, radiowa oraz w Internecie. W telewizji spot był emitowany w okresie 10 grudnia – 29 grudnia, w kanałach głównych oraz tematycznych Telewizji Polskiej i Telewizji Polsat. W głównych stacjach Telewizji Polskiej spot został wyemitowany 612 razy. Zasięg kampanii w grupie wiekowej 16-59 wynosił 2 709 200, co stanowi 12,57% grupy docelowej. Spot we wskazanej grupie wiekowej był widziany średnio 4 razy. W regionalnych stacjach Telewizji Polskiej został wyemitowany 204 razy. Zasięg kampanii w grupie wiekowej 16-59 wynosił 7 656 463, co stanowi 35,53% tej grupy docelowej. Spot we wskazanej grupie wiekowej był widziany średnio 2 razy. W Telewizji Polsat (łącznie stacje główne i regionalne) spot został wyemitowany 1470 razy. Zasięg kampanii w grupie wiekowej 16-59 wynosił 13 646 910, co stanowi 63,33% grupy docelowej. Spot we wskazanej grupie wiekowej był widziany średnio 5 razy. W radiu spot był emitowany w RMF FM, Polskim Radiu oraz Audytorium 17. Łączna liczba emisji wyniosła 509. W Internecie spot był promowany na YouTube, w mediach społecznościowych, na stronie internetowej oraz na platformach VOD.

- Liczba wyświetleń spotu w serwisie YouTube wyniosła 1 539 897
- Liczba wyświetleń spotu w serwisie Facebook wyniosła 476 900
- Liczba wyświetleń spotu w serwisie Instagram wyniosła 81 464
- Liczba wyświetleń spotu na platformach VOD wyniosła 1 020 925.

Przeprowadzona została kampania w prasie regionalnej. Artykuł opisujący założenia oraz cele Programu, a także działania poszczególnych Operatorów ukazał się w 23 tytułach. Były to: Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Dziennik Polski, Dziennik Zachodni, Echo Dnia, Express Bydgoski, Express Ilustrowany, Gazeta Codzienna Nowiny, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Pomorska, Gazeta Wrocławska, Gazeta Współczesna, Głos - Dziennik Pomorza, Głos Wielkopolski, Kurier Lubelski, Kurier Poranny, Nowa Trybuna Opolska, Nowości - Dziennik Toruński, Polska Metropolia Warszawska. Łączny nakład wydań drukowanych tych dzienników to 419 500 egzemplarzy.

Dodatkowo, w ramach kampanii społeczno-informacyjnej powstała seria 15 odcinków programu Do Dzieła oraz specjalny odcinek Wielkiego Testu – Wielki Tekst o książkach - nie tylko na Święta.

IV. WYKAZ SKRÓTÓW

BN	Biblioteka Narodowa
IK	Instytut Książki
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
K.I.	Kierunek interwencji, tj. niższy poziom realizacji zadań NPRCz 2.0. wyodrębniany w ramach danego Priorytetu NPRCz 2.0.
MEiN	Ministerstwo Edukacji i Nauki
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NCK	Narodowe Centrum Kultury
NPRCz 2.0.	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025
OSB	Ogólnokrajowa sieć biblioteczna, rozumiana zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479)
OSI	Obszary Strategicznej Interwencji (określone w SOR)
Program	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
ZSZZB	zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek

IV. STRESZCZENIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2021 ROK PODAWANE DO WIADOMOŚCI PUBLICZNEJ

1. Informacje o Programie

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 [NPRCz 2.0] został przyjęty uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”⁶⁸.

Program realizuje Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (w zakresie Priorytetów 1, 2 i 4), we współpracy z Ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania (wdrażanie Priorytetu 3).

2. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025.

Zgodnie z przyjętymi założeniami Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 ma tworzyć warunki dla realizacji działań proczytelniczych na poziomie społeczności lokalnych. Pośrednio program powinien zmniejszać obawy dorosłych przed kształceniem ustawicznym. Istotnym elementem Programu jest wzmacnianie kompetencji czytelniczych dzieci i młodzieży, które wpływają na sukces uczniów w szkole, a w późniejszym życiu pozwalają pokonywać ograniczenia i trudności związane z mniej sprzyjającym środowiskiem społecznym.

Grupą odbiorców docelowych NPRCz 2.0 są czytelnicy i użytkownicy wszystkich typów bibliotek publicznych z całego kraju, a także dzieci, młodzież i osoby dorosłe korzystające z bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz dzieci z placówek wychowania przedszkolnego.

2.1. Cele Programu wyznaczone na lata 2021-2025:

- 2.1.1. Cel główny: Wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek do 2025 r.
- 2.1.2. Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów.
- 2.1.3. Cel szczegółowy 2: Poprawa atrakcyjności bibliotek publicznych, poprzez inwestycje w ich infrastrukturę.
- 2.1.4. Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie potencjału przedszkoli, bibliotek szkolnych i pedagogicznych poprzez wzrost atrakcyjności ich zbiorów.
- 2.1.5. Cel szczegółowy 4: Rozwijanie funkcjonalności bibliotek publicznych, jako instytucji działających na rzecz włączenia społecznego oraz promocja NPRCz 2.0.

2.2. Priorytety i Kierunki interwencji NPRCz 2.0, uzasadnienie zakresu realizowanych działań.

2.2.1. Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych.

Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

⁶⁸ Uchwała RM oraz załącznik są dostępne na stronie internetowej MKiDN, pod adresem: <https://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/programy-wieloletnie/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-2-0-na-lata-2021-2025.php> (dostęp z dnia 21.04.2022 r.)

2.2.2. Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych.

Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025,

2.2.3. Priorytet 3: Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego.

Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

2.2.4. Priorytet 4: Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.

Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność,

Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

3. Dokumenty i rozwiązania przyjęte na potrzeby wdrażania Programu.

Wdrażanie wielowątkowego programu wieloletniego, jakim jest Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025, jest zadaniem złożonym. Dokumenty operacyjne, przyjęte na potrzeby realizacji Programu mają służyć przede wszystkim zabezpieczeniu synergii poszczególnych procesów i działań Programu (jak np. ujednoczenie istotnych rozwiązań w odniesieniu do konkursów, w przypadku gdy takie rozwiązanie ma zastosowanie przy wdrażaniu danego Kierunku interwencji). Jednocześnie, w szerszej perspektywie (np. dzięki wzmacnianiu przepływu informacji między Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0) rozwiązania wynikające z tych dokumentów mają przyczynić się do osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych NPRCz 2.0.

3.1. Najważniejsze dokumenty przyjęte na potrzeby wdrażania Programu:

3.1.1. Rozporządzenie Rady Ministrów⁶⁹ z dnia 10 września 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu 3 "Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025" (Dz.U. 2021 poz. 1675⁷⁰),

3.1.2. Zarządzenie Ministra Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu⁷¹ z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie wytycznych do wdrażania instrumentów wykonawczych dla Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 (Dz.Urz. MKDNiS poz. 53 i poz. 56⁷²),

3.1.3. Porozumienie o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 zawarte w dniu 22 września 2021 r. pomiędzy Biblioteką Narodową, jako Administratorem 1, a Instytutem Książki, jako Administratorem 2, a Narodowym Centrum Kultury, jako Administratorem 3, a Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako Administratorem 4,

⁶⁹ Zgodnie z art. 90u ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 oraz z 2021 r. poz. 4 i 1237)

⁷⁰ Por. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001675>

⁷¹ Z dniem 26 października 2021 r. zostało utworzone Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w drodze przekształcenia dotychczasowego Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dz.U. z 2021 r. poz. 1931).

⁷² Por. <https://bip.mkidn.gov.pl/pages/dzienniki-urzedowe/dzienniki-urzedowe-mkdnis/dziennik-urzedowy-2021.php#53>

- 3.1.4. Porozumienie o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 zawarte w dniu 21 lutego 2022 r. pomiędzy między prof. dr hab. Piotrem Gliškim Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a dr hab. prof. KUL Przemysławem Czarnkiem Ministrem Edukacji i Nauki⁷³,
- 3.1.5. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, zatwierdzony 14 lipca 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu⁷⁴,
- 3.1.6. Plan Promocji NPRCz 2.0 na lata 2021 – 2025, zatwierdzony 25 sierpnia 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu⁷⁵.

3.2. Rozwiązania przyjęte na potrzeby wdrażania Programu:

Realizacja Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 jest prowadzona na kilku poziomach i zakłada ścisłą współpracę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Kluczową rolę w tym zakresie pełni komunikacja prowadzona na poziomie Operatorów Priorytetów NPRCz 2.0, realizowana m.in. poprzez cykliczne spotkania grup roboczych utworzonych na potrzeby NPRCz 2.0 tj. Grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji Programu oraz Grupy roboczej ds. promocji NPRCz 2.0.

4. Główny wnioski i ustalenia.

- 4.1. W 2021 r. zasadnicze założenia, przyjęte w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, zostały zrealizowane, co wynika z przedstawionych poniżej informacji na temat postępu finansowego i rzeczowego z wdrażania poszczególnych Kierunków interwencji NPRCz 2.0, ewaluacji i monitoringu oraz obsługi Programu.
- 4.2. Z uwagi na fakt, iż 2021 r. był pierwszym rokiem realizacji programu wieloletniego istotnym zadaniem, leżącym po stronie Operatorów Priorytetów oraz Instytucji Zarządzającej Programem, było przygotowanie i przyjęcie dokumentów warunkujących prawidłowe wdrażanie NPRCz 2.0.
- 4.3. Moment uchwalenia przez Radę Ministrów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 tj. 21 maja 2021 r. determinował czas rozpoczęcia realizacji Programu.

⁷³ Prace nad przygotowaniem i podpisaniem porozumienia o współadministrowaniu danymi osobowymi w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 między MKiDN oraz MEiN były realizowane od października 2021 r. Z uwagi na rangę porozumienia w procesie sprawozdawania danych za 2021 r. dokument został ujęty w niniejszym zestawieniu, mimo iż jego przyjęcie przypada na I kwartał 2021 r.

⁷⁴ Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w zakresie zatwierdzenia Planu Ewaluacji i Monitoringu zostały wskazane w treści NPRCz 2.0: „10. Środki na realizację zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji NPRCz 2.0. mogą być przyznawane Operatorom Priorytetu 1, Priorytetu 2 oraz Priorytetu 4 w formie dotacji celowych na podstawie Planu Ewaluacji i Monitoringu Programu, zaakceptowanego przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Plan Ewaluacji i Monitoringu Programu sporządza Jednostka Ewaluacji i Monitoringu Programu, w porozumieniu z właściwą komórką organizacyjną MKDniS i w konsultacji z Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0. Środki wykazane w tabeli finansowej programu na 2025 r. w pozycji Monitoring i ewaluacja uwzględniają kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji NPRCz 2.0”, Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 168.

⁷⁵ Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, do zatwierdzenia tego dokumentu wynikają wprost ze struktury NPRCz 2.0., zgodnie z którą Plan Promocji NPRCz 2.0 jest dokumentem wykonawczym dla Kierunku interwencji 4.2.: „Szczegółowe informacje dotyczące promocji NPRCz 2.0., realizowanym w ramach Kierunku interwencji 4.2. zostaną zawarte w Planie promocji NPRCz 2.0., opracowanym przez Narodowe Centrum Kultury – Operatora Priorytetu 4 i zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego”, por. Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 148.

W odniesieniu do większości procesów wskazanych w NPRCz 2.0, mimo skróconego okresu wdrażania w 2021 r., przyjęte cele udało się zrealizować – w niektórych przypadkach na poziomie wyższym od przyjętych założeń. Jednakże, w części przypadków, czas dostępny na wdrożenie zadań w 2021 r. był niewystarczający i skutkowało niższym od zakładanego na ten rok poziomem wykonania wskaźników, a nawet wykluczył możliwość osiągnięcia zakładanej wartości docelowej przez cały okres realizacji Programu.

5. Informacja o wykonaniu wskaźników Programu.

Na potrzeby wdrażania *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025* przyjęto, iż kluczowe znaczenie ma prowadzenie polityki publicznej w oparciu o zgromadzone dane, wnioski, rekomendacje, analizy oraz ocenę efektywności i skuteczności prowadzonych działań. Służyć temu będą informacje otrzymywane w ramach bieżącego monitoringu, badań i ewaluacji prowadzonych na potrzeby NPRCz 2.0.

W treści NPRCz 2.0 (rozdział X) określono sposób i zasady gromadzenia danych. Wskazano, iż wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu bezpośredniego zostały określone na poziomie projektu, przy czym wskaźniki produktu są powiązane wprost z wydatkami ponoszonymi w projekcie, a wskaźniki rezultatu bezpośredniego odnoszą się do bezpośrednich efektów projektu, których realizacja jest wynikiem projektu, ale mogą mieć na nią wpływ także inne czynniki zewnętrzne. Przedstawiono także założenia dotyczące wskaźników dla NPRCz 2.0 oraz zasady szacowania ich wartości pośrednich i docelowych.

Dodatkowo na potrzeby NPRCz 2.0 stworzono wykaz monitorowanych wskaźników, dla których nie szacowano wartości, dla których jednak dane będą gromadzone wraz z postępem realizacji Programu.

Jednocześnie w treści NPRCz 2.0 zaznaczono, iż dla oceny postępów w osiąganiu celu głównego i celów szczegółowych przypisanych poszczególnym priorytetom stosuje się przyporządkowane do nich wskaźniki, obrazujące pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej.

Tabela Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
Cel główny										
CG_R_1	nie dotyczy	rezultat	Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)	39,0%	38,0%	97,4%	41,0%	nie dotyczy	38,0%	92,7%
CG_R_2	nie dotyczy	rezultat	Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach NPRCz 2.0.	65,0%	68,0%	104,6%	74,0%	nie dotyczy	68,0%	91,9%
CG_R_3	nie dotyczy	rezultat	Poziom społecznego oddziaływania bibliotek	18,0%	15,7%	87,2%	20,0%	nie dotyczy	15,7%	78,5%
CG_P_1	wartość dla Priorytetów 1-4 razem	produkt	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	5 900	5 791 ⁷⁶	98,2%	36 740	5 997	5 791	15,8% ⁷⁷

⁷⁶ Wartość wskaźnika pt. „Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0” różni się od wykazanej poniżej wartości dla wskaźnika „Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0”, ponieważ wskaźnik liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. jest obliczany na podstawie umów podpisanych i zrealizowanych przez operatorów bezpośrednio z bibliotekami (KI 1.1, KI 1.2, KI 2.1, KI 4.1) lub w ramach umów podpisanych z innymi podmiotami na wsparcie bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego (KI 3.1 i KI 3.2). W każdym roku realizacji NPRCz 2.0 biblioteki publiczne mogą niezależnie otrzymać dofinansowanie w ramach kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1										
CG_P_1	1.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0	2 500	2 379	95,2%	12 500	2 379	2 379	19,0%
CG_P_1_a	1.1.	produkt	w tym: liczba bibliotek, które w ramach NPRCz 2.0. zakupiły usługę zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków	700	609	87,0%	4 350	609	609	14,0%
P_1	1.1.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	3 480 000	3 510 267	100,9%	14 430 000	3 510 267	3 510 267	24,3%

⁷⁷ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane (mając na uwadze fakt, iż dla wybranych Kierunków interwencji NPRCz 2.0 zadania są realizowane w okresie wykraczającym poza jeden rok kalendarzowy) wartość wskaźnika wyniosłaby: 15,8%. W odniesieniu do Kierunków interwencji, w których projekty są realizowane przez minimum dwa lata w odniesieniu do wskaźnika CG_P_1 wykazano 0,0% w pozycji „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.”, jednak w przypisie dla każdej z nich wskazano zakładaną wartość, wynikającą z liczby umów podpisanych w 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
CG_P_1	1.2.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0	0	-	496	130	-	0,0% ⁷⁸
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2										
CG_P_1	2.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0 (7)	0 (27) ⁷⁹	-	164	27	-	0,0% ⁸⁰

⁷⁸ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2. wyniosłaby: 26,2%.

⁷⁹ W 2021 roku przeprowadzono jeden nabór wniosków do Priorytetu 2, Kierunek interwencji 2.1., w ramach którego decyzję o wsparciu finansowym otrzymało 31 bibliotek, z czego 4 zrezygnowały z realizacji zadania przed podpisaniem umowy. W związku z faktem, że wszystkie zadania dofinansowane w tym Kierunku interwencji są zadaniami wieloletnimi (żadne nie zakończyły się w 2021 r.) w tabeli wykazano liczbę zawartych umów (źródłem danych dla wskaźnika są sprawozdania beneficjentów). Mając na uwadze powyższe przyjęto, że wykazanie dodatkowych 4 dofinansowań, których – decyzją beneficjentów - realizacja nie odbywa się w ramach NPRCz 2.0 nie jest zasadne.

⁸⁰ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2. wyniosłaby: 16,5%

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
P_4	2.1.	produkt	Liczba bibliotek objętych wsparciem, które w wyniku projektu dostosowano do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	-	-	0,0%	93	22	-	0,0% ⁸¹
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3										
CG_P_1	K.I. 3.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	1 900	1 443	75,9%	13 100	1 443	1 443	11,0%
P_1	K.I. 3.1	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	250 000	270 248	108,1%	1 700 000	1 700 000	270 248	15,9%
CG_P_1	K.I. 3.2	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	1 500	1 969	131,3%	10 300	1 969	1 969	19,1%

⁸¹ Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika P_4 wyniosłaby: 23,7%

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	7=6/5*100%	8	9	10	11=10/8*100%
P_1	K.I. 3.2.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	350 000	660 064	188,6%	2 400 000	2 400 000	660 064	27,5%
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4										
CG_P_1	K.I. 4.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	0(45)	0(49)	0(108,9%)	180	49	0	0,0% ⁸²
RB_7	K.I. 4.1.	rezultat bezpośredni	Liczba zrealizowanych projektów edukacyjno-animacyjnych w ramach partnerstw	90	298	331,1%	1 395	560	298	21,4%
P_9	K.I. 4.2.	produkt	Zasięg kampanii, rozumiany jako liczba osób, które zetknęły się z komunikatami informacyjnymi NPRCz 2.0. przynajmniej jeden raz w trakcie trwania kampanii	17 000 000	17 000 000	100,0%	96 800 000	nie dotyczy	17 000 000	17,6%

⁸² Pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” została wyznaczona na podstawie umów podpisanych z beneficjentami w 2021 r., przy założeniu, że wszystkie zostaną zrealizowane wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 4.2. wyniosłaby: 27,2%

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7=6/5*100\%$	8	9	10	$11=10/8*100\%$
P_10	K.I. 4.2.	produkt	Liczba wejść na stronę www NPRCz 2.0	35 000	40 000	114,0%	280 000	nie dotyczy	40 000	14,3%

Wyjaśnienie oznaczeń ID przyjętych dla wskaźników NPRCz 2.0.:

CG_R – wskaźnik rezultatu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0., CG_P – wskaźnik produktu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0. (monitorowany na poziomie każdego z Priorytetów), P – wskaźnik produktu, przyjęty dla danego Kierunku interwencji (ten sam wskaźnik, oznaczony tym samym numerem, może mieć zastosowanie w odniesieniu do kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.), RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego, przyjęty dla danego Kierunku interwencji.

Tabela Szczegółowe zestawienie wskaźników monitorowanych NPRCz 2.0 za 2021 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.
Cel główny					
CG_P_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	produkt	Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	5 807 ⁸³
RB_1	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	6 121 219
RB_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	5 132 467
RB_3	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba wypożyczeń na zewnątrz w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	92 037 529
RB_4	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	265 794
RB_dodatkowy_1	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba uczestników zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	8 696 479
RB_dodatkowy_2	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	2 976
RB_dodatkowy_3	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. /	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono	sprawozdania beneficjentów	2 306

⁸³ Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. obejmuje: 2395 niepowtarzających się bibliotek publicznych, 1 443 placówki wychowania przedszkolnego oraz 1 969 bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.	
	K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)		koła lub kluby inne niż czytelnicze			
RB_ dodatkowy_4	P I (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Udział biblioteki objętej wsparciem w innych (poza NPRCz 2.0.) programach wspierających czytelnictwo	sprawozdania beneficjentów	2 357	
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1						
K_1	P I (K.I. 1.1.)	kontekst	łączny wolumen publikacji w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników)	sprawozdania beneficjentów	123 821 362	
P_2	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba ograniczonych czasowo (miesięcznych) kodów zdalnego dostępu do e-booków/ audiobooków/ synchrobooków z komercyjnych platform internetowych zakupionych przez biblioteki w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	107 060	
P_3	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba e-booków, audiobooków lub synchrobooków udostępnianych z platform zdalnego dostępu zakupionych przez biblioteki w ramach dotacji NPRCz 2.0. i wkładu własnego w innych modelach licencyjnych niż miesięczne kody zdalnego dostępu.	sprawozdania beneficjentów	kody	26 547 ⁸⁴
					strony	60377708
					publikacje	1 162 497
RB_5	P I (K.I.1.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba operacji wykonanych w zintegrowanym systemie zarządzania zasobami bibliotek przez jego użytkowników.	sprawozdania beneficjentów	-	
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2						
P_6	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba energooszczędnych obiektów bibliotecznych (o wartości zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP=45 kWh/m2/rok) powstałych w ramach projektu.	sprawozdania beneficjentów	-	

⁸⁴ We wskaźniku P_2 wykazano wyłącznie liczbę zakupionych miesięcznych kodów zdalnego dostępu. We wskaźniku P_3 wskazano liczbę pozostałych typów zakupionych kodów, tj. dwu- i trzymiesięcznych.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2021 r.
P_7	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu poprawiły poziom dostosowania obiektu do osób ze szczególnymi potrzebami.	sprawozdania beneficjentów	-
P_8	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu przystosowały wyraźnie oznakowane pomieszczenie przeznaczone do aktywnej pracy z seniorami (osobami starszymi), z wyposażeniem dostosowanym do tej grupy wiekowej.	sprawozdania beneficjentów	-
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3					
K_1	P III (K.I.3.2)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników).	sprawozdania beneficjentów	15 919 841
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4					
RB_6	P IV (K.I.4.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba wskazań w mediach.	sprawozdanie operatora	10 958
RB_8	P IV (K.I.4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bezpośrednich odbiorców/ uczestników projektów edukacyjno-animacyjnych zrealizowanych w ramach partnerstw.	sprawozdania beneficjentów	21 949

6. Informacja o wykonaniu planu finansowego Programu.

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa				Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)	
		Plan		Wykonanie			Plan (wg uchwały RM)		Wykonanie
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:				
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe	7		8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
RAZEM		70 000,0	70 000,0	66 125,0	57 462,5	8 662,5	60 248,0	63 062,7	94,5%
Priorytet 1	K.I. 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych	26 000,0	26 000,0	25 897,0	25 897,0	n.d.	50 872,0	61 067,7	99,6%
	K.I. 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek	4 000,0	4 000,0	3 976,2	3 976,2	n.d.	n.d.	n.d.	99,4%
Priorytet 2	K.I. 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025	10 000,0	10 000,0	8 662,5	n.d.	8 662,5	4 070,0	2 004,7	86,6%
Priorytet 3	K.I. 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego	6 000,0	4 627,5	3 740,4	3 740,4	n.d.	1 500,0	954,1	80,8%
	K.I. 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych	14 000,0	15 372,5	15 372,5	15 372,5	n.d.	3 500,0	3 897,2	100,0%

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Priorytet 4	K.I. 4.1. BLISKO – Biblioteka Lokalność Inicjatywy Społeczność Kooperacja Oddolność	3 100,0	3 100,0	2 901,1	2 901,1	n.d.	306,0	325,9	93,6%
	K.I. 4.2.Kampania społeczno-informacyjna	4 505,0	4 505,0	3 843,5	3 843,5	n.d.	n.d.	n.d.	85,3%
Monitoring i ewaluacja		445,0	745,0	458,1	458,1	n.d.	n.d.	n.d.	61,5%
Koszty obsługi cz. 24 budżetu państwa		1 800,0	1 500,0	1 174,8	1 174,8	n.d.	n.d.	n.d.	78,3%
Koszty obsługi Priorytetu 3		150,0	150,0	85,4	85,4	n.d.	n.d.	n.d.	56,9%

Zgodnie z Uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, każdy z Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 (Biblioteka Narodowa, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury) miał zapewnione środki w wysokości 600 000 zł na obsługę poszczególnych Priorytetów w 2021 roku.

W lipcu 2021 roku Operatorzy wystąpili z wnioskami o dofinansowanie zadań ze środków z rezerw budżetu państwa – w tym Instytut Książki (Operator Priorytetu 2) zawnioskował o 283 700 zł (z planowanych 600 000 zł), uzasadniając to krótszym okresem na wykorzystanie całości zaplanowanych środków. Natomiast 4 października 2021 r. Biblioteka Narodowa (Operator Priorytetu 1) wystąpiła do Ministra KiDN z prośbą o zwiększenie dotacji celowej o kwotę 300 000 zł na realizację badania efektywności modelu biblioteki medialnej w związku z realizacją NPRCz 2.0. Z uwagi na możliwość dokonywania przesunięć alokacji

środków pomiędzy Priorytetami oraz w zakresie środków przyznawanych na monitoring i ewaluację NPRCz 2.0. oraz środków przyznawanych Operatorom Priorytetów na ich obsługę (pkt 12 Założeń finansowych przyjętych dla programu wieloletniego), 300 000 zł dotacji dla Biblioteki Narodowej zostało przesunięte z pozostałych środków zaplanowanych na obsługę Priorytetu 2, czyli z kwoty 316 300 zł.

Z informacji przekazanych do Ministerstwa Edukacji i Nauki przez wojewodów oraz ministrów prowadzących szkoły wynikało, że ogólna wnioskowana kwota wsparcia wyniosła 34 029 561 zł. W Kierunku interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego wnioskowana kwota wyniosła 5 012 329 zł (15 % wnioskowanej kwoty wsparcia), a w Kierunku interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych – 29 017 232 zł (85% wnioskowanej kwoty wsparcia).

Zgodnie z założeniami realizacyjnymi Priorytetu 3 - określonymi w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” - nie mniej niż 30% wnioskowanej kwoty wsparcia jest przeznaczona na potrzeby placówek wychowania przedszkolnego. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie placówek wychowania przedszkolnego, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem szkoły lub biblioteki pedagogiczne wnioskujące o udział w programie. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące szkoły lub biblioteki pedagogiczne jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie szkół i bibliotek pedagogicznych, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem placówki wychowania przedszkolnego wnioskujące o udział w programie. Dokonywanie przesunięć pomiędzy kierunkami działania z zachowaniem wysokości środków z budżetu państwa alokowanych w Priorytecie 3 na dany rok budżetowy - do wysokości 70% środków alokowanych na Kierunek interwencji 3.1. lub Kierunek interwencji 3.2. – jest możliwe po akceptacji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, bez konieczności aktualizacji Programu.

7. Sprawozdanie z realizacji Priorytetu 1 NPRCz 2.0

W ramach Programu zdefiniowany został Priorytet 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych* Kierunek interwencji 1.1. *Zakup i dostęp do nowości wydawniczych* (zwany dalej K.I.1.1.), którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów oraz Kierunek interwencji 1.2. *Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek* (zwany dalej K.I.1.2.), którego celem jest budowa ogólnopolskiej sieci bibliotecznej poprzez udostępnienie bibliotekom najnowocześniejszego systemu zarządzania zasobami bibliotek Alma i Primo.

Grupą odbiorców docelowych są czytelnicy i użytkownicy bibliotek publicznych, którzy w ramach wsparcia NPRCz 2.0 skorzystają z udoskonalonej i poszerzonej oferty bibliotek publicznych obejmującej zarówno aktualizowane w trybie ciągłym i systematycznie uzupełniane o nowości wydawnicze księgozbiory bibliotek, formy zdalnego dostępu, umożliwiające użytkownikom bibliotek dostęp do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków także poza godzinami otwarcia placówek bibliotecznych, przez 24 godziny na dobę i 7 dni w tygodniu, jak i nowoczesne narzędzia przeszukiwania zbiorów bibliotecznych.

7.1. Zadania zrealizowane w ramach Priorytetu 1 NPRCz 2.0 w 2021 r.

W 2021 r. na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 26 mln zł. Na 2 522 uprawnione podmioty dofinansowanie otrzymało 2 379 beneficjentów w kwocie 25 955 716 zł, z czego wydatkowano 99,77% otrzymanego przez beneficjentów dofinansowania (25 897 007,08 zł).

W celu otrzymania dofinansowania wnioskodawcy musieli wnieść wkład własny w wysokości 50%, 65% lub 80% w zależności od grupy zamożności, do ustalenia której zastosowano procentowe odniesienie wielkości dochodów podatkowych jednostki do średnich dochodów podatkowych obliczonych odpowiednio dla gmin, powiatów i województw podawanych przez Ministerstwo Finansów. Wydatkowane w 2021 roku przez biblioteki publiczne środki w ramach wkładu własnego były wyższe o prawie 5 mln zł mln od środków planowanych i o ponad 10 mln wyższe od minimalnego wkładu własnego zakładanego w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów.

Dzięki temu wzrostowi biblioteki mogły przeznaczyć na zakup i zdalny dostęp do nowości, łącznie ze środkami z dofinansowania NPRCz 2.0, prawie 87 mln zł (86 964 697,52 zł).

Środki w tej wysokości pozwoliły na poszerzenie oferty bibliotek o ponad 3,5 mln nowości wydawniczych w tym: ponad 3,3 mln książek drukowanych, ponad 180 tys. audiobooków i e-booków, około 1 tys. zeszytów czasopism oraz 2 tys. publikacji nutowych i kartograficznych. W ramach usługi zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków ofertę czytelniczą wzbogacono o 107 tys. kodów miesięcznych, 26,5 tys. kodów innych niż miesięczne oraz wykupiono dostęp do 60,3 mln stron oraz prawie 1,2 mln tytułów publikacji od dostawców takich jak: Legimi, EmpikGo, IBUK libra, PWN itp.

K.I.1.2. jest realizacją postanowień ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. W art. 27 ust. 1 ustawa ta powołuje ogólnokrajową sieć biblioteczną, do której należą wszystkie biblioteki publiczne oraz inne zaliczone przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego „w celu prowadzenia jednolitej działalności bibliotecznej i informacyjnej umożliwiającej korzystanie z materiałów bibliotecznych i innych źródeł informacji”.

Budowa platformy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej będzie odbywać się przez włączanie kolejnych bibliotek do wspólnej platformy informatycznej – systemu Alma i wyszukiwarki Primo, których zaawansowane możliwości technologiczne umożliwiają realizację zadań, zdefiniowanych ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, w tym przede wszystkim gromadzenia, opracowania, przechowywania i udostępniania zbiorów, sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych, wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji. Największą zaletą integracji bibliotek w ramach zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek jest możliwość współkatalogowania w czasie rzeczywistym w jednym systemie informatycznym – co bezpośrednio wpływa na minimalizację kosztów ponoszonych przez biblioteki. Ponadto znacząco zwiększy się liczba bibliotek z dostępem do katalogu on-line, co wpłynie na zwiększenie dostępności zbiorów dla czytelników.

W 2021 roku przeprowadzono nabór podzielony na dwa konkursy: dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowanych na terenie całego kraju oraz dla bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego. W ramach naboru wnioski złożyło 170 instytucji (40 wnioskodawców z naboru dla dużych bibliotek, 130 wnioskodawców z bibliotek z trzech wskazanych województw). Umowy o przyłączenie do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek podpisało 130 bibliotek (16 wyłonionych w pierwszym konkursie i 114 wyłonionych w drugim konkursie). Przyłączenia odbywać się będą w latach 2022-2025. Zgodnie z założeniami Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 w 2025 roku powstanie platforma 500 bibliotek: 4 bibliotek już przyłączonych (Biblioteki Narodowej, Biblioteki Jagiellońskiej, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie) oraz 496 bibliotek nowych.

8. Sprawozdanie z realizacji Priorytetu 2 NPRCz 2.0

Częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest Priorytet 2 i realizowany w jego ramach Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025, który jest kontynuacją oraz rozwinięciem Priorytetu „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek” realizowanego w latach 2011-2015 oraz Priorytetu 2 NPRCz z lat 2016-2020. Celem priorytetu jest wzmocnienie potencjału i roli bibliotek publicznych, a realizowany w jego ramach Kierunek interwencji 2.1., służy: dostosowaniu bazy infrastrukturalnej gminnych bibliotek publicznych do współczesnych standardów obiektów użyteczności publicznej; stworzeniu warunków lokalowo-technicznych do rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców, w tym służących podnoszeniu ich kompetencji czytelniczych; zwiększeniu poziomu atrakcyjności świadczonych usług bibliotecznych, w szczególności poprzez odpowiednią aranżację przestrzeni i wyposażenie bibliotek.

W Priorytecie 2, w ramach konkursów ogłaszanych dla Kierunku interwencji 2.1., można ubiegać się o dofinansowanie projektów, czyli przedsięwzięć polegających na realizacji jednego z następujących zadań: budowa, przebudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja bibliotecznego obiektu budowlanego, wraz z jego wyposażeniem. Dofinansowanie w K.I. 2.1. wynosi od 500 000,00 zł do 2 250 000,00 zł.

8.1. Zadania zrealizowane w ramach Priorytetu 2 NPRCz 2.0 w 2021 r.

W 2021 roku ogłoszono i rozstrzygnięto I nabór wniosków do konkursu w ramach NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. „Infrastruktura bibliotek 2021-2025”. Nabór wniosków dotyczył zadań rozpoczynających się (także dofinansowaniem) w 2021 r. Uprawnieni wnioskodawcy, zgodnie z zapisami par. 2 regulaminu konkursu to samorządowe instytucje kultury ☒ gminne biblioteki publiczne będące samodzielnymi instytucjami kultury oraz gminne instytucje kultury, w skład których wchodzi wyodrębnione organizacyjnie biblioteki publiczne, dla których organem założycielskim jest odpowiednio: gmina wiejska i gmina miejsko-wiejska bez ograniczenia liczby mieszkańców oraz gmina miejska do 100 tys. mieszkańców.

W I naborze wniosków przeprowadzonej w ramach Kierunku interwencji: 2.1.: Infrastruktura bibliotek 2021–2025 złożono 54 wnioski, w tym 52 wnioski poprawne formalnie na łączną kwotę dofinansowania 66 702 931,00 zł oraz 2 wnioski błędne formalnie. Wśród poprawnych formalnie wniosków złożonych I naborze wniosków 42 wnioski złożyły biblioteki publiczne działające jako samodzielne instytucje kultury, a 10 biblioteki znajdujące się w strukturach innych instytucji kultury.

Poprawne formalnie wnioski złożyli wnioskodawcy ze wszystkich województw w kraju, najwięcej wnioskodawców pochodziło z Mazowsza (8), Małopolski (6) i Wielopolski (6). Wśród poprawnych formalnie wniosków 17 dotyczyło modernizacji, 14 przebudowy, 10 adaptacji, 10 budowy i 1 – rekonstrukcji obiektu bibliotecznego.

W ramach I naboru spośród poprawnych formalnie wniosków w procedurze konkursowej dofinansowanie otrzymało 18 wniosków o najwyższej liczbie punktów uzyskanych w ocenie merytorycznej i strategicznej łącznie, w kolejności od 1. do 18. miejsca zajmowanego na liście rankingowej, na łączną kwotę dofinansowania 30 469 108,00 zł, a w ramach procedury odwoławczej – 13 wnioskodawców kolejnych wnioskodawców, na łączną kwotę dofinansowania 17 418 815,00 zł

Uwzględniając rezygnacje z realizacji zadań (wszystkie rezygnacje nastąpiły przed podpisaniem umów), podpisano 27 umów o dofinansowanie (każda dotyczyła zadania wieloletniego) na łączną kwotę ogółem 61 537 965,00 zł, z tego środki pochodzące z budżetu państwa 40 835 593,00 zł i deklarowany wkład własny w wysokości 20 702 372,00 zł. (stan na 31.01.2022 r.). Żadne z zadań nie zakończyło się w 2021 roku, wszystkie będą kontynuowane w 2022 roku, w tym 14 zakończy się w 2022 roku, 11 zadań planowo zakończy się w 2023 roku, a 2 – w roku 2024.

Średnie udzielone dofinansowanie – na podstawie umów realizowanych na 31.01.2022 r. – wynosi 1 317 277,19 zł. 8 beneficjentów realizujących zadania na 31.01.2022 r. otrzymało maksymalną kwotę dofinansowania tj. 2 250 000,00 zł, co stanowi 29,63% wszystkich udzielonych dofinansowań. Udzielono 11 dofinansowań w kwocie powyżej 2 000 000,00 zł, co stanowi 40,74% wszystkich udzielonych dofinansowań. Wykorzystanie środków z budżetu PR 2 po pierwszym naborze wynosi 40 835 593,00 zł, co stanowi 17,87% całego budżetu PR 2.

Największą trudnością dla wnioskujących w I naborze było późne ogłoszenie otwarcia tego naboru (było to bezpośrednio związane z terminem przyjęcia dokumentów programowych). Wymóg regulaminowy, który nakłada na beneficjenta obowiązek wydatkowania określonej części wnioskowanego dofinansowania w pierwszym roku realizacji zadania (dla I naboru – min. 20% całej wnioskowanej kwoty, począwszy od II naboru – minimum 30% wnioskowanej kwoty), dodatkowo zmiana regulaminu związana z uchwaleniem NPRCz 2.0 na lata 2021-

2025 i nowe zasady konkursu (w porównaniu z poprzednią edycją NPRCz), powodowały, że część potencjalnych wnioskodawców – co wynikało np. z informacji zwrotnych udzielanych przez nich w trakcie szkoleń – zdecydowało się odłożyć złożenie wniosku w czasie.

W ramach działań informacyjnych i upowszechniających Instytut Książki jako Operator Priorytetu 2 podjął działania:

- W dniach 22-23 listopada 2021 r. odbyła się konferencja ekspercka „Infrastruktura bibliotek – koncepcje, doświadczenia, dobre praktyki”. Celem konferencji, zorganizowanej w przestrzeni wirtualnej, było podzielenie się doświadczeniami z planowania i przeprowadzania inwestycji przez specjalistów zaangażowanych przy ich realizacji, dyrektorek i dyrektorów bibliotek oraz przedstawicieli władz samorządowych. Konferencja została zapisana w formacie umożliwiającym jej udostępnianie.

- Pracownicy Instytutu Książki przygotowali oraz przeprowadzili w 2021 roku cykl 14 szkoleń online dla wnioskodawców Kierunku interwencji 2.1. Szkolenia były prowadzone online, za pośrednictwem platformy Zoom, materiały zostały udostępnione na stronie internetowej Instytutu Książki. W trakcie 1. naboru wniosków pracownicy przeprowadzili łącznie 10 szkoleń z zakresu instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz przybliżających podstawowe zasady ubiegania się o dofinansowanie (każde szkolenie dotyczyło obu tematów). W IV kwartale 2021 roku, po ogłoszeniu informacji o otwarciu 2. naboru wniosków przeprowadzone zostały kolejne 4 szkolenia. Na szkolenia organizowane w 2021 roku zapisało się łącznie 660 osób.

- Opracowano materiał filmowy o charakterze instruktażowo-informacyjnym, poświęcony „Infrastrukturze bibliotek”. W materiale znalazły się wypowiedzi dyrektorek, kierowniczek i dyrektorów bibliotek, specjalistek i specjalistów oraz przedstawicieli samorządów. Film skierowany jest w głównej mierze do potencjalnych wnioskodawców kolejnych naborów wniosków. Jest odpowiedzią m.in. na oczekiwania przyszłych wnioskodawców wyrażone w badaniu ankietowym przeprowadzonym po konferencji eksperckiej. Celem materiału było m.in. pokazanie dobrych praktyk i roli współpracy biblioteki z lokalnymi władzami, wskazanie rozwiązań przynoszących dodatkowe punkty w procesie oceny wniosku i niosących korzyści dla inwestora-biblioteki. To także próba odpowiedzi na pytania: dla kogo i po co inwestuje się w bibliotekę, jaką społeczną przemianę ta inwestycja może wyzwolić, jakie szanse daje. Materiał jest dostępny m.in. na kanale YouTube Instytutu Książki.

9. Sprawozdanie z realizacji Priorytetu 3 NPRCz 2.0

Kolejną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest Priorytet 3 i realizowane w jego ramach Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego oraz Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

9.1. Zadania zrealizowane w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0 w 2021 r.

O prawie milion książek wzbogaciły się placówki wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz biblioteki pedagogiczne, które w 2021 roku wzięły udział w Priorytecie 3 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.

Ministerstwo Edukacji i Nauki podsumowało pierwszy rok realizacji Priorytetu 3 NPRCz 2.0. W ramach nowej edycji programu wsparcie mogły otrzymać:

1) w ramach Kierunku interwencji 3.1. - placówki wychowania przedszkolnego – na zakup książek dla dzieci oraz działania promujące czytelnictwo,

2) w ramach Kierunku interwencji 3.2. - szkoły i biblioteki pedagogiczne - na zakup książek oraz elementów wyposażenia do bibliotek dzieci oraz działania promujące czytelnictwo.

Ogółem na realizację Priorytetu 3 została przeznaczona z budżetu państwa kwota 20 000 000 zł, a wykorzystano 19 112 854 zł.

W ramach Kierunku interwencji 3.1. ze wsparcia skorzystały 1443 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 337 oddziały przedszkolne w szkołach i 1106 przedszkoli. Do placówek wychowania przedszkolnego zostało zakupionych 270 248 książek (w tym 264 861 papierowych, 5 032 audiobooki i 355 książki elektroniczne).

W ramach Kierunku interwencji 3.2. o wsparcie z budżetu państwa ubiegały się organy prowadzące szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcące: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz ministrowie: właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, właściwy do spraw rolnictwa, właściwy do spraw gospodarki morskiej.

W 2021 r. w programie wzięły udział 1 970 szkoły (w tym 1629 podstawowych i 340 ponadpodstawowe). Zgodnie z założeniami Priorytetu 3, organ prowadzący, który otrzymał wsparcie finansowe, był zobowiązany przeznaczyć nie mniej niż 50% kwoty wsparcia otrzymanego w odniesieniu do danej szkoły lub biblioteki pedagogicznej na zakup książek. Ogółem do bibliotek szkolnych i pedagogicznych zostało zakupionych 660 064 wydawniczych. Odsetek lektur szkolnych sięga 40 %.

Do wszystkich szkół objętych wsparciem uczęszcza 560 691 uczniów. 380 494 z nich korzystało z nowości wydawniczych zakupionych w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0 w 2021 r.

Do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych zostały ponadto zakupione elementy wyposażenia wnętrza, dzięki którym możliwa była zmiana organizacji przestrzennej biblioteki: regały biblioteczne, krzesła, lampki biurkowe, podpórki do książek, lada biblioteczna, sofy, pufy, dywany do kącików bibliotecznych, półki ekspozycyjne, antyramy. Szkoły i biblioteki pedagogiczne za otrzymane wsparcie dokonywały także zakupów sprzętu komputerowego oraz oprogramowania do biblioteki do wykorzystania przez nauczyciela bibliotekarza.

W ramach Kierunku interwencji 3.1. i Kierunku interwencji 3.2. placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne przeznaczały część środków na prowadzenie działań promujących czytelnictwo. W placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach i bibliotekach pedagogicznych były organizowane konkursy, akcje czytelnicze, spotkania z twórcami, warsztaty, zajęcia teatralne, kiermasze książek, wystawy, wieczorki poetycko-literackie. Nawiązana została także współpraca między placówkami wychowania przedszkolnego i szkołami a bibliotekami publicznymi i pedagogicznymi.

10. Sprawozdanie z realizacji Priorytetu 4 NPRCz 2.0

Integralną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest także Priorytet 4 i realizowane w jego ramach Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność, oraz Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

10.1. Zadania zrealizowane w ramach Priorytetu 4 NPRCz 2.0 w 2021 r.

Rok 2021 był pierwszym rokiem realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. W ramach celu głównego Priorytet 4 miał wpływ na realizację wskaźnika Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. Wartość wskaźnika w okresie sprawozdawczym została zrealizowana na poziomie wyższym niż początkowo zakładano (109%). Analiza wartości wskaźników dla celu szczegółowego 4 pozwala stwierdzić, że nie wystąpiło ryzyko nieosiągnięcia celów określonych na 2025 r. Na koniec okresu sprawozdawczego poziom realizacji mieścił się w przedziale 100% - 331% wartości przewidzianych dla 2021 r. Podobnie w przypadku postępu finansowego – na poziomie całego priorytetu zrealizowano wydatki stanowiące ok. 12% alokacji. Analizując ten wynik w kontekście czasowym, objął okres 6 miesięcy, a do końca realizacji Programu pozostało jeszcze 8 takich wycinków czasu, postęp finansowy należy uznać za satysfakcjonujący. Wyniki uzyskane w pierwszym okresie sprawozdawczym wydają się wystarczające, aby zapewnić realizację wartości docelowych.

Pierwszy nabór wniosków w konkursie w ramach Kierunku interwencji 4.1 został ogłoszony 30 czerwca 2021 r. złożono 70 wniosków, przy czym jeden nie spełniał wymogów regulaminu i nie przeszedł pozytywnie oceny formalnej. Wnioski poprawne formalnie opiewały na kwotę 8 672 272 zł (w tym wnioskowany wkład z budżetu państwa: 7 736 370 zł). Podpisano 49 umów o łącznej wartości 6 036 600 zł obejmującej kwotę 5 393 300 zł wkładu z budżetu państwa. Ponadto ze środków Kierunku interwencji 4.1 sfinansowano umowy na kompleksową realizację konsultacji on-line dla beneficjentów, kompleksową realizację konferencji on-line dla beneficjentów, obsługę platformy e-learningowej – szkolenia on-line dla beneficjentów, pakiety konferencyjne dla beneficjentów, przygotowanie, produkcję i wdrożenie treści merytorycznych do szkoleń e-learningowych, na łączną kwotę 288 356, 21 zł.

W ramach Kierunku interwencji 4.2 rozpoczęto wdrażanie kampanii społeczno-informacyjnej m.in. poprzez stworzenie identyfikacji wizualnej wraz z logotypem Programu, uruchomienie strony internetowej oraz kanałów w mediach społecznościowych oraz przygotowanie spotu wizerunkowego i jego ekspozycja w telewizji, radiu oraz Internecie. Wydatkowano łącznie prawie 4 mln zł, w tym 1 169,06 tys. zł na podzadanie Działania społeczno-wizerunkowe i 2 674,49 tys. zł na podzadanie Działania promocyjno-informacyjne.

Dla realizacji działań zaplanowanych w ramach Priorytetu istotne znaczenie miała pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia. Mając na uwadze kwestie bezpieczeństwa, podjęto decyzję, że wszystkie działania szkoleniowe (konsultacje z animatorami/tutorami, szkolenia, konferencje) przewidziane w ramach Kierunku interwencji 4.1 zostaną zrealizowane w formie online, na platformach szkoleniowych i konferencyjnych, a także zrezygnowano z działań ambientowych w ramach Kierunku interwencji 4.2.

W roku sprawozdawczym cyklicznie odbywały się spotkania w ramach dwóch zespołów roboczych zrzeszających przedstawicieli Operatorów Programu, których koordynacja przypadła NCK: grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji oraz grupy roboczej ds. promocji. Oba zespoły działają w oparciu o zatwierdzone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Plany.

11. Sprawozdanie z realizacji badań naukowych i ewaluacji przeprowadzonych na potrzeby NPRCz 2.0

Podstawą wszelkich działań realizowanych w zakresie ewaluacji i monitoringu NPRCz 2.0 jest „Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025” [Plan Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0], zatwierdzony 14 lipca 2021 r. przez Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, którego kompetencje w tym zakresie zostały wskazane w treści NPRCz 2.0⁸⁵. W 2021 r. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, był dwukrotnie aktualizowany⁸⁶: pierwsza aktualizacja została przeprowadzona 12 października 2021 r., druga aktualizacja została przeprowadzona 23 listopada 2021 r.

Zgodnie z zapisami Programu głównymi celami jego ewaluacji są poprawa i doskonalenie procesów wdrażania Programu oraz rzetelna ocena uzyskiwanych efektów, również na tle szerszych procesów społecznych, ekonomicznych i kulturowych, które mają związek z kształtowaniem się postaw czytelniczych Polaków⁸⁷. Natomiast system monitoringu ma zapewnić systematyczne monitorowanie postępu realizacji oraz stopnia osiągnięcia celów Programu.

Plan Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 zawiera indykatywną listę 15 głównych badań monitoringowych, ewaluacyjnych i naukowych zaplanowanych na lata 2021-2025, wraz z przyporządkowanym im, szacunkowym budżetem.

11.1. Zadania zrealizowane w 2021 r. zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0

11.1.1. Zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 w 2021 r. Narodowe Centrum Kultury zrealizowało dwa badania:

- Ewaluację wstępną NPRCz 2.0 zawierającą moduł oceny efektów poprzedniej edycji Programu (służącą weryfikacji trafności założeń przyjętych na etapie programowania w celu wprowadzenia ewentualnych niezbędnych korekt na wczesnym etapie wdrażania oraz dostarczenia pogłębionej i ustrukturyzowanej wiedzy kontekstowej);
- Badanie dotyczące kampanii promocyjnej (pierwsza fala cyklicznego badania dostarczającego bieżącej wiedzy na temat efektywności prowadzonej kampanii, umożliwiającego wprowadzanie niezbędnych korekt).

Raport z ewaluacji wstępnej Programu zwieńczony został sformułowaniem wniosków i 12 rekomendacji dotyczących wdrożenia działań na rzecz wsparcia bibliotekarzy

⁸⁵ Kompetencje Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w zakresie zatwierdzenia Planu Ewaluacji i Monitoringu zostały wskazane w treści NPRCz 2.0: „10. Środki na realizację zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji NPRCz 2.0. mogą być przyznawane Operatorom Priorytetu 1, Priorytetu 2 oraz Priorytetu 4 w formie dotacji celowych na podstawie Planu Ewaluacji i Monitoringu Programu, zaakceptowanego przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Plan Ewaluacji i Monitoringu Programu sporządza Jednostka Ewaluacji i Monitoringu Programu, w porozumieniu z właściwą komórką organizacyjną MKDNIŚ i w konsultacji z Operatorami Priorytetów NPRCz 2.0. Środki wykazane w tabeli finansowej programu na 2025 r. w pozycji Monitoring i ewaluacja uwzględniają kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji NPRCz 2.0”, Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 168.

⁸⁶ Zmiany dotyczyły: w pierwszym przypadku – doprecyzowania założeń dla Indykatywnej listy głównych badań monitoringowych, ewaluacyjnych i naukowych zaplanowanych na lata 2021-2025, uwzględnienia w planie na 2021 r. nowego badania poświęconego efektywności modelu biblioteki medialnej (badanie naukowe Biblioteki Narodowej) wraz ze szczegółowym opisem i aktualizacją kwot na 2021 r., a w drugim przypadku – doprecyzowania roli NCK w zakresie działań upowszechniających wyniki badań oraz podnoszących jakość potencjału ewaluacyjnego, wprowadzenia ogólnej zasady co do realokacji środków w przypadku powstania oszczędności oraz aktualizacji zapisów nazwy Instytucji Zarządzającej.

⁸⁷ por. Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 s. 5 oraz Załącznik do uchwały nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r., s. 199-200.

i wzmocnienia czytelnictwa w różnych grupach, jak również zmian w treści Programu oraz ponownej weryfikacji docelowych wartości wskaźników.

Główne wnioski płynące z kampanii promocyjnej NPRCz 2.0 ogniskują się wokół kwestii postrzegania czytania książek jako zajęcia atrakcyjnego w grupie osób o wyższym kapitale społecznym. Do tej grupy zaliczają się także częściej użytkownicy bibliotek. W tej grupie również bardziej doceniany jest logotyp Programu, co może świadczyć o jego ekskluzywności i ewentualnym dystansowaniu pozostałych grup odbiorców. Wyniki badania zwracają uwagę na niewykorzystany potencjał bibliotek w kontekście potencjalnych grup użytkowników.

11.1.2. Zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 w 2021 r. Biblioteka Narodowa zrealizowała dwa badania:

- Stan czytelnictwa w Polsce, ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej o liczebności minimum 2000 respondentów i na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 60 lat i więcej o liczebności minimum 1000 respondentów. Ponadto wykonane zostało statystyczne opracowanie wyników ww. ilościowego badania czytelnictwa książek oraz została stworzona waga analityczna, która została dołączona do bazy danych wraz z koniecznymi przekształceniami.

Ze względu na spadek czytających w badaniu przeprowadzonym w listopadzie 2021 r. (34%) Biblioteka Narodowa zleciła powtórzenie badania w marcu 2022 r. Badanie przeprowadzone w marcu 2022 r. potwierdziło spadek czytających odnotowany w listopadzie 2021 r.: przeczytanie jednej książki zadeklarowało 38% pytanym. Badania z marca 2022 r. pokazują, że spadek poziomu czytelnictwa został zatrzymany. Ze względu na pandemię i inne okoliczności wzrost czytelnictwa jest trudny do osiągnięcia. Potwierdza to słuszność i konieczność działań określonych w NPRCz 2.0 na lata 2021-2025;

- Badanie efektywności modelu biblioteki medialnej, które służy ocenie potencjału bibliotek medialnych w przyciąganiu do bibliotek nowych grup użytkowników, którzy nie odnajdują się w ofercie tradycyjnych placówek bibliotecznych.⁸⁸

⁸⁸ Wnioski z pierwszego etapu badania wykazały, że doświadczenia wyniesione z bibliotek szkolnych bywają później uogólniane na wszelkie typy placówek bibliotecznych, co potwierdza zasadność rozszerzenia zakresu Priorytetu 3 o finansowanie oprócz książek także wyposażenia bibliotek szkolnych. Powracającym motywem w wywiadach przeprowadzonych z czytelnikami oraz osobami, które zrezygnowały z korzystania z bibliotek była kwestia kompetencji społecznych bibliotekarzy, co zostało odpowiednio zaadresowane w działaniach prowadzonych w ramach programu BLISKO w Priorytecie 4. Uwagi zgłoszone przez bibliotekarzy odnośnie funkcjonalnych oraz problematycznych rozwiązań architektonicznych w już działających bibliotekach medialnych będą pomocne w Priorytecie 2.